

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

**Badanie ewaluacyjne pn.
„Ocena barier w zakresie aplikowania
i realizacji projektów w ramach Działania 9.2 PO KL”**

RAPORT KOŃCOWY

**Badanie realizowane
na zlecenie:**

Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego

20-074 Lublin
ul. Spokojna 4

**Wykonawca
badania:**

BIOSTAT

www.biostat.com.pl

44-200 Rybnik
ul. Kościuszki 32/34C4
Tel./fax 32 422 17 07
biostat@biostat.com.pl

Zespół badawczy:

Zdzisław Wolny – kierownik projektu
Andrzej Kempa
Michał Kajstura
Rafał Piszczek
Magdalena Szkarłat

Termin realizacji:

październik-listopad 2011 r.

*Badanie współfinansowane przez Unię Europejską ze środków
Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Pomocy Technicznej
Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki*

Streszczenie

Celem głównym badania *Ocena barier w zakresie aplikowania i realizacji projektów w ramach Działania 9.2 PO KL* była ocena barier i wypracowanie form aplikowania o wsparcie w ramach Działania 9.2 PO KL w odniesieniu do potencjalnych wnioskodawców - szkół, które dotychczas nie aplikowały o środki lub aplikowały nieskutecznie. W ramach celu głównego badania przedstawiono następujące cele szczegółowe:

- Identyfikacja przyczyn niskiego poziomu zainteresowania potencjalnych wnioskodawców realizacją projektów w ramach Działania 9.2 PO KL na terenie województwa lubelskiego przy uwzględnieniu aplikowania samodzielnego, w partnerstwie, poprzez operatora.
- Ocena barier w zakresie wspólnej realizacji projektów w ramach Działania 9.2 PO KL w opinii przedsiębiorców współpracujących ze szkołami, które dotychczas nie aplikowały bądź aplikowały nieskutecznie o środki w ramach Działania 9.2 PO KL.

Ze względu na sformułowane cele, badanie koncentrowało się na dwóch grupach docelowych: dyrektorach szkół, prowadzących kształcenie zawodowe w województwie lubelskim, które nie aplikowały bądź aplikowały nieskutecznie o wsparcie w ramach Działania 9.2 PO KL oraz współpracujących z nimi przedsiębiorcach. Zastosowano połączenie metod ilościowych i jakościowych. 195 szkół objęto badaniami ankietowymi, dodatkowo z dyrekcją 20 szkół przeprowadzono wywiady pogłębione. W badanej próbie 195 szkół objętych badaniem ilościowym 64 stanowiły placówki, które o wsparcie aplikowały nieskutecznie, 131 natomiast dotychczas nie aplikowało. Tym samym próba badawcza objęła 80% ogółu szkół w województwie, które nie aplikowały lub nieskutecznie aplikowały o środki, w tym: 93% szkół, które aplikowały nieskutecznie oraz 75% szkół, które nie aplikowały. W ramach badania przedsiębiorstw 51 przedsiębiorstw współpracujących ze szkołami objęto badaniami ilościowymi oraz wśród 20 przeprowadzono dodatkowo wywiady pogłębione. Równocześnie elementem procesu badawczego była analiza dostępnych danych zastanych.

Badanie dyrektorów szkół zawodowych - przygotowanie szkół do aplikowania o środki w ramach Działania 9.2 PO KL

Celem części badania poświęconej dyrektorom szkół było dokonanie oceny przygotowania ich placówek do aplikowania, z uwzględnieniem zasobów materialnych, jak i kadrowych oraz w zakresie wiedzy merytorycznej. Równie istotne było określenie postaw dyrektorów wobec potencjalnej możliwości aplikowania o środki unijne, w szczególności w ramach Działania 9.2 – aktywności w tym zakresie jak i planów na przyszłość.

Spośród zasobów szkoły, wymaganych u potencjalnych wnioskodawców, takich jak: zasoby lokalowe, liczba i motywacja pracowników, wiedza merytoryczna, czas na pełnienie zadań oraz zasoby finansowe najmniejszą rolę odgrywają zasoby lokalowe. Nisko ocenione zostały w badaniu zasoby

finansowe poszczególnych jednostek, za ograniczenie należy także uznać czas. W oparciu o dokonane analizy należy jednak ocenić, że faktycznym problemem jest niedostateczny poziom wiedzy o formalnych wytycznych – procedurach określających zasady aplikacji. Około 62% badanych ocenia, że poszczególne formy aplikowania o środki (samodzielnie, w partnerstwie i poprzez operatora) wiążą się z niejasnymi kryteriami oceny wniosków. W wypowiedziach dyrektorów powtarzały się zastrzeżenia, że procedury są nadmiernie rozbudowane i skomplikowane. Ponadto, w opiniach znacznej grupy dyrektorów istotnym problemem w aplikowaniu o środki unijne jest sytuacja, w której pracownicy placówek, posiadając pewną wiedzę w przedmiotowej tematyce, nie potrafią wykorzystać jej skutecznie w praktyce. Jednocześnie przyznano, że głównym czynnikiem determinującym i utrzymującym taką sytuację jest powierzchowność i niedostateczność posiadanej wiedzy.

Co istotne, jednocześnie aż 61% badanych dyrektorów deklaruje aktywne poszukiwanie informacji na temat możliwości aplikowania o środki unijne oraz generalnie dobrze oceniana jest dostępność do źródeł informacji na temat wsparcia, pozyskiwanego ze środków UE. Według składanych deklaracji badani mają świadomość tego, że źródła takie jak Internet i strony internetowe Urzędu Marszałkowskiego, PO KL, EFS czy Starostwa Powiatowego, dokumentacja konkursowa publikowana przez Instytucję Pośredniczącą PO KL w związku z ogłaszaniem konkursów są dla nich realnym źródłem konkretnej informacji. Być może ze względu na deklarowaną dostępność do źródeł informacji dyrektorzy, dokonując subiektywnej oceny wiedzy własnej oraz swoich pracowników, ocenili ją w badaniu ilościowym na wysokim poziomie. Zarazem jednak, w ramach indywidualnych wywiadów pogłębionych respondenci zwracali uwagę, że chociaż brali udział w odpowiednich szkoleniach lub wciąż to robią, to jednak ich wiedza ciągle nie jest na tyle pełna, by mogli samodzielnie przygotowywać wnioski aplikacyjne z przekonaniem, że pod względem merytorycznym nie mają one żadnych uchybień.

W świetle wyników badań potrzeb szkolnictwa zawodowego w województwie lubelskim, wsparcie dostępne w ramach Działania 9.2 należy uznać za adekwatne. Z uzyskanych rozkładów odpowiedzi wynika, że wszystkie typy inicjatyw, możliwych do realizacji w ramach Działania 9.2 PO KL, oceniane są przez badanych dyrektorów jako bardzo potrzebne. Największa liczba dyrektorów zgłosiła zapotrzebowanie na diagnozę potrzeb edukacyjnych (średnia 4,61 w zastosowanej skali 5-ciopunktowej), dodatkowe zajęcia (średnia 4,43), doradztwo pedagogiczne (średnia 4,42) i zajęcia rozwijające umiejętności (średnia 4,41). Stosunkowo rzadziej, lecz również często, wskazywane były: wdrożenie nowoczesnych form nauczania (średnia 4,15), czy też na wdrażanie programów efektywnego zarządzania placówką oświatową (średnia 4,06). Zdecydowana większość (85,1%) szkół reprezentowanych w badaniach nie korzystała do tej pory z alternatywnych wobec Działania 9.2 PO KL źródeł finansowania wskazanych potrzeb.

Badanie dyrektorów szkół zawodowych - postawy szkół wobec aplikowania o środki UE

Przeważająca większość respondentów (91,8% ogółu badanych, tj. 179 dyrektorów) deklaruje kontakt ich placówki z różnorodnymi projektami unijnymi. Wysokości odsetka nie należy jednak interpretować jako bezpośredniego wskaźnika rzeczywistej aktywności na polu pozyskiwania przez szkoły środków unijnych. 87 placówek (48,6% wykazujących kontakt z projektami unijnymi) deklaruje, że nieskutecznie aplikowały o środki unijne. W grupie tej 23 placówki (co stanowi 26,5% grupy, a 12,8% ogółu mających kontakt) deklarowały aplikowanie nieskutecznie o środki w ramach projektów niezwiązanych z Działaniem 9.2 PO KL.

Większość dyrektorów uznała, że najtrudniejszą do skutecznej realizacji formą aplikowania jest forma samodzielna, głównie dlatego, że zwiększa ryzyko popełnienia błędów oraz wiąże się z koniecznością przygotowania całości wymaganej dokumentacji. Pomimo to, rozważając w przyszłości możliwość aplikowania o środki, właśnie z tej formy skorzystałoby najwięcej badanych, w tym najczęściej te szkoły, które dotychczas nigdy o środki w ramach Działania 9.2 nie aplikowały. Stosunkowo najłatwiejsza jest w ocenie badanych forma aplikowania poprzez operatora - badani uznali, że to instytucje korzystające z wyspecjalizowanej pomocy mają największe szanse na skuteczność w aplikowaniu o środki UE. Badanie wykazało jednak zarazem, iż poziom wiedzy dyrektorów na temat możliwości i zasad aplikowania z wykorzystaniem tej formy jest niewysoki.

Badanie dyrektorów szkół zawodowych – współpraca z przedsiębiorstwami

Zasadniczym elementem realizacji założeń przyjętych dla Działania 9.2 jest inicjowanie i rozwój współpracy szkół i placówek prowadzących kształcenie zawodowe z przedsiębiorcami stanowiącymi grupę potencjalnych pracodawców dla kształconych uczniów.

Współpracę z przedsiębiorstwami na różnym polu prowadziło niemal 90% badanych szkół. Każdorazowo zakres podejmowanej współpracy dotyczył praktyk zawodowych organizowanych dla uczniów w siedzibach przedsiębiorstw. Ponadto w 11,4% przypadków współpracowano przy tworzeniu i udoskonalaniu podstawy programowej z przedmiotów zawodowych. 6,9% badanych szkół mogło liczyć również na wsparcie finansowe ze strony współpracujących firm. Współpraca ta najczęściej miała charakter stały. Pomimo tej współpracy, tylko niewielka część szkół (9,2% ogółu badanych) podejmowała wspólną inicjatywę z przedsiębiorcami przy aplikowaniu o środki w ramach Działania 9.2 PO KL. Rozważając możliwość aplikowania o środki w ramach Działania 9.2 PO KL, ponad połowa respondentów podjęłaby współpracę z przedsiębiorcami w tym zakresie. Ponad 60% dyrektorów szkół uważa jednak, że to przedsiębiorca powinien wystąpić z inicjatywą nawiązania współpracy z ich placówką.

Badanie przedsiębiorców współpracujących ze szkołami zawodowymi

Partnerami szkół podczas realizacji projektów w ramach Działania 9.2 PO KL mogą być przedsiębiorstwa. Drugi z celów szczegółowych badania obejmował analizę barier przed podejmowaniem tego typu inicjatyw z perspektywy przedsiębiorstw prowadzących współpracę ze szkołami w regionie.

Tylko niespełna połowa z przebadanych przedstawicieli firm posiadała wiedzę na temat możliwości uzyskania dofinansowania ze środków unijnych w ramach Działania 9.2 PO KL dla projektów realizowanych przy współpracy ze szkołami kształcenia zawodowego. Dodatkowo, niewysoki jest ogólny poziom znajomości przez tę grupę typów projektów, możliwych do realizacji w ramach Działania 9.2 PO KL. Przedsiębiorcy nie poszukiwali również z własnej inicjatywy informacji na temat możliwości aplikowania o jakiegokolwiek środki unijne (jedynie 17,6% respondentów podejmowało tego typu inicjatywę). W konsekwencji, prawie połowa badanych przedsiębiorców oceniła swój poziom wiedzy, dotyczącej możliwości i zasad aplikowania o środki w ramach Działania 9.2 PO KL, na poziomie zupełnie niskim (33%) lub co najwyżej przeciętnym (47%). Respondenci wskazywali na braki w wiedzy elementarnej – dotyczącej zakresu i możliwości uzyskania wsparcia. Co istotne, przedsiębiorcy stwierdzali jednocześnie, że chętnie podjęliby taką współpracę i chcieliby się dowiedzieć czegoś więcej w tym temacie, na przykład w ramach szkoleń czy kursów. Przedsiębiorcy nie znają także instytucji wspomagających aplikowanie – brak takiej wiedzy deklaruje 82% badanych, dlatego też większość z nich nie poszukiwała dotąd pomocy w tych działaniach.

Potencjalną chęć aplikowania o fundusze w ramach Działania 9.2 PO KL zadeklarowało 51% badanych przedsiębiorców. Jednak zaledwie siedmiu respondentów miało pomysł na projekt, jaki mogliby realizować w partnerstwie z wybraną szkołą kształcenia zawodowego.

Wnioski i rekomendacje

Na podstawie dokonanych analiz nasuwa się wniosek, że pomimo optymistycznych deklaracji, dyrektorzy nie posiadają dostatecznego przygotowania do udziału w konkursach w ramach Działania 9.2 PO KL. Przyczyn takiego stanu rzeczy nie należy upatrywać wyłącznie po stronie wskazywanego przez dyrektorów poziomu trudności i skomplikowania procedur aplikowania. Przeciwnie, wydaje się, że w zakresie działań informacyjno-promocyjnych IP PO KL spełnia należycie swoją funkcję. Zebrane obserwacje prowadzą do wniosku, że niedostatki wiedzy merytorycznej mają u podstaw w głównej mierze niski poziom motywacji oraz brak determinacji dyrektorów do skutecznego aplikowania o środki. Analizując możliwe determinanty tej pasywności, do potencjalnie istotnych barier zaliczono: (1) brak zaangażowania we współpracę ze strony przedsiębiorców (wynikający z niedostatecznej wiedzy tej grupy); (2) brak zaangażowania ze strony organów prowadzących szkoły (rozumianego jako samodzielna gotowość do aplikowania, jak również jako przyjmowanie aktywnej postawy wsparcia dla szkoły w tym zakresie); (3) brak gotowości szkół do wykorzystania potencjału oferowanego w ramach Działania 9.2 PO KL bez wcześniejszej inwestycji w rozwój kadry pedagogicznej.

W oparciu o wyniki badania rekomendujemy:

(I) Wsparcie szkół w zakresie przygotowania projektów o dofinansowanie w ramach Działania 9.2 PO KL w celu wspólnej realizacji zadań z przedsiębiorstwami.

(II) Wsparcie organów prowadzących szkoły i placówki kształcenia zawodowego w procesie aplikowania o środki w ramach Działania 9.2 PO KL.

(III) Działania służące rozpowszechnieniu formy aplikowania o środki w ramach Działania 9.2 PO KL poprzez operatora.

Summary

The purpose of the study *Evaluation of barriers for application and implementation of projects within Action 9.2 Operational Program Human Capital* was to evaluate barriers and establish methods of application for vocational colleges that never applied for funds within Action 9.2 HC OP or applied with no success. The following specific objectives were defined:

- Identification of reasons for relatively small interest for projects within Action 9.2 HC OP among potential applicants, including individual and joint applications and applications via an agent, in the area of Województwo Lubelskie
- Evaluation of barriers for joint implementation of projects within Action 9.2 HC OP encountered by businesses cooperating with vocational colleges that never applied for funding or applied with no success.

The study included two focus groups: vocational colleges headmasters in the area of Województwo Lubelskie, that never applied for funds or applied with no success and businesses cooperating with them. A combination of quantity and quality methods was used. Questionnaires were conducted in 195 colleges. Additionally interviews were conducted in 20 colleges. Out of 195 surveyed colleges, 64 applied for funds with no success and 131 never applied. The test group included 80% of all colleges in the area of Województwo Lubelskie, 75% of colleges that never applied and 80% of colleges that applied with no success. 51 businesses cooperating with colleges were also included in the study. Additionally interviews were conducted in 20 of these businesses. As a part of the research all available data was analysed.

Vocational college headmasters survey – colleges' preparation to apply for funds within Action 9.2 HC OP

The aim of this part of the study was to evaluate colleges' preparation to apply for funds, considering material and human resources and specific knowledge. It was equally important to define headmasters' attitudes towards the opportunity to apply for funds (especially within Action 9.2), their activity in this area and plans for the future.

Resources required from potential beneficiaries include available premises, number of staff and staff motivation, essential knowledge, time available and financial resources, with premises being the least significant issue. Financial resources were evaluated low as well as time available, however this was not mentioned directly. Results indicate that the lack of knowledge about application procedures is the real problem. About 62% of headmasters claimed that different ways of application for funds (individually, in partnership or via an agent) do not have clear applications evaluation criteria. Application procedures were described as too complicated. Many headmasters also stated that despite having some knowledge about application procedures designated members of staff cannot

apply it in practice. At the same time they admitted that the reason for this is that the knowledge is often superficial and insufficient.

These results may be surprising considering that 61% of headmasters declared active search for information about application opportunities and stated that information about available support is widely available. Headmasters are aware that Internet as well as local authorities, HC OP and ESF websites and guidelines published by Intermediate Body are good sources of information. The subjective evaluation of own and staff knowledge by headmasters was high, probably due to a declared wide availability of information. At the same time in the individual interviews headmasters admitted that despite completing relevant trainings they are still not confident to prepare correct applications.

Considering results of the study the support proved to be adequate. All types of actions available within Action 9.2 HC OP were evaluated as very useful by headmasters. The most headmasters stated the need for educational needs assessment (on average 4,61 out of 5 points), additional classes (4,43 points), educator support (4,42 points), improving skills classes (4,41 points), implementation of modern teaching methods (4,15 points) and introduction of effective management programs (4,06). The vast majority of colleges (85,1%) never used other forms of support in the area defined in Action 9.2 OP HC.

Vocational college headmasters survey – attitudes towards application for EU funds

The vast majority of headmasters (91,8%, 179 headmasters) claimed some contact with different EU projects however this does not reflect real activity in the area of securing funding. 87 colleges (48,6% of those claiming some contact with EU funds) stated that they applied for funds with no success. Among them 23 colleges (26,5% of the group and 12,8% of all) declared applying for funds not connected with Activity 9.2 OP HC.

The majority of headmasters indicated that individual application was the most difficult, mainly because of the increased chance of making mistakes and the need to prepare whole application. Despite this most of those considering potential application for funds would use this form. Application via an agent was said to be the easiest due to a belief that professional help increases chances for success. It is worth mentioning that headmasters' knowledge about this form of application is limited.

Vocational college headmasters survey – cooperation with businesses

The main objective of the Action 9.2 is to initiate and develop partnerships between colleges and businesses that may be potential employers of the college students. Almost 90% of surveyed colleges cooperated with businesses, always in the area of apprenticeship placements. Additionally in 11,4% of cases cooperation included creation and improvement of existing courses. 6,9% of colleges could also count on a financial support from the business. The cooperation was usually permanent. Despite this only a small number of colleges (9,2%) applied for funds together with businesses. Over a half of colleges considering applying for funds within Action 9.2 HC OP would do it in cooperation with

businesses. Over 60% of headmasters believe that it is the business that should show initiative to start cooperation.

Survey of businesses cooperating with colleges

Colleges can implement projects within Action 9.2 in partnerships with businesses. The second specific objective of the study was to analyze barriers for such cooperation from businesses perspective.

Only less than half of questioned businesses declared having some knowledge about funding opportunities within Action 9.2 for projects implemented in partnerships with vocational colleges. Additionally the general knowledge about types of projects within Action 9.2 was rather low. Only 17,6% of businesses searched for information about any possible EU funding. As a result, almost half of businesses described their knowledge about funding opportunities and procedures as low (33%) or average (47%). They also admitted lack of basic knowledge about possible support. At the same time they expressed interest in starting such cooperation with a college and would like to find out more on a training. Most businesses (82%) were not aware of any institutions offering support with applications and as a result they did not search for any assistance.

51% of businesses declared will to potentially apply for funds within Action 9.2 OP HC, but only 7 of them had an idea of a project that they could implement in partnership with a college.

Conclusions and recommendations

Conclusion of the study is that despite optimistic and positive declarations, headmasters do not have sufficient background to apply for funding within Action 9.2 OP HC. The reason indicated by headmasters was complexity of application procedures, however information and promotional activities seem to be well executed. It seems that it is a lack of headmasters' motivation and determination to apply for funds that results in their relatively limited knowledge about funding opportunities. Potential reasons for this situation are (1) lack of commitment from businesses (resulting from insufficient knowledge); (2) lack of commitment from colleges managing bodies (described as readiness to apply as well as active support for the college); (3) lack of willingness to benefit from Activity 9.2 HC OP without prior investment in human resources.

Based on the results of the study the following recommendations were set:

(I) Supporting colleges in the process of application within Action 9.2 HC OP in order to set cooperation between colleges and business.

(II) Supporting colleges managing bodies in the process of application within Action 9.2 HC OP.

(III) Activities to encourage application via an agent.

Wykaz skrótów zastosowanych w raporcie

CATI	Computer Assisted Telephone Interviewing – Wywiady Telefoniczne Wspomagane Komputerowo
EFS	Europejski Fundusz Społeczny
GUS	Główny Urząd Statystyczny
IDI	In-depth Interview – Indywidualny Wywiad Pogłębiony
IP PO KL	Instytucja Pośrednicząca PO KL – Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego
PO KL	Program Operacyjny Kapitał Ludzki 2007-2013
ROEFS	Regionalny Ośrodek Europejskiego Funduszu Społecznego
SIO	System Informacji Oświatowej
SzOP PO KL	Szczegółowy Opis Priorytetów PO KL
UE	Unia Europejska

Spis treści

1	WSTĘP	13
1.1	Wprowadzenie do przedmiotu badania	13
1.2	Cel i zakres badania.....	14
2	METODOLOGIA BADANIA.....	17
3	REALIZACJA DZIAŁANIA 9.2 PO KL W WOJEWÓDZTWIE LUBELSKIM	20
3.1	Skala i skuteczność aplikowania o środki.....	20
3.2	Bilans wskaźników monitorowania Działania 9.2 PO KL.....	22
3.3	Uwarunkowania lokalne wdrażania Działania 9.2 PO KL.....	24
3.4	Dotychczas zrealizowane konkursy w ramach Działania 9.2 w kontekście potrzeb beneficjentów	26
4	WYNIKI BADANIA DYREKTORÓW SZKÓŁ PROWADZĄCYCH KSZTAŁCENIE ZAWODOWE W REGIONIE	29
4.1	Charakterystyka respondentów.....	29
4.2	Przygotowanie szkół do aplikowania o środki w ramach Działania 9.2 PO KL.....	31
4.3	Zainteresowanie aplikowaniem w przyszłości	48
4.3.1	Typy projektów.....	49
4.3.2	Alternatywne źródła finansowania	51
4.3.3	Forma aplikowania.....	51
4.3.4	Potrzeby informacyjne	52
4.4	Podsumowanie.....	55
5	BADANIE PRZEDSIĘBIORCÓW WSPÓŁPRACUJĄCYCH ZE SZKOŁAMI PROWADZĄCYMI KSZTAŁCENIE ZAWODOWE W REGIONIE.....	63
5.1	Charakterystyka respondentów.....	63
5.2	Wiedza w zakresie aplikowania o środki w ramach Działania 9.2 PO KL.....	65
5.3	Dotychczasowe doświadczenia w zakresie aplikowania o środki UE.....	68
5.4	Zainteresowanie współudziałem w realizacji projektów w ramach Działania 9.2 w przyszłości.....	70
5.4.1	Skala i motywy zainteresowania	70
5.4.2	Potrzeby informacyjne	72
5.5	Podsumowanie.....	74
6	TABELA WNIOSKÓW I REKOMENDACJI	77
7	SPIS WYKRESÓW	79
8	SPIS TABEL.....	80
9	ANEKS.....	81
9.1	Załącznik nr 1. Zestawienie najważniejszych wyników badania dyrektorów szkół w podziale według lokalizacji szkoły oraz aktywności aplikacyjnej.	81

1 Wstęp

1.1 Wprowadzenie do przedmiotu badania

Celem Działania 9.2 PO KL *Podniesienie atrakcyjności i jakości szkolnictwa zawodowego* jest wzmocnienie atrakcyjności i podniesienie jakości oferty edukacyjnej szkół i placówek oświatowych, prowadzących kształcenie zawodowe (z wyłączeniem kształcenia osób dorosłych), służące podniesieniu zdolności uczniów do przyszłego zatrudnienia. Projekty w ramach Działania 9.2 PO KL przyczyniają się do realizacji następujących wskaźników: *Liczba szkół i placówek kształcenia zawodowego, które wdrożyły programy rozwojowe*, *Liczba szkół i placówek kształcenia zawodowego, które współpracowały z przedsiębiorstwami w zakresie wdrażania programów rozwojowych* – rozważanych w niniejszym badaniu oraz wskaźnika nie odnoszącego się do niniejszego badania *Liczba uczniów w szkołach prowadzących kształcenie zawodowe, którzy zakończyli udział w stażach i praktykach w ramach Działania*. Zgodnie z *Podręcznikiem wskaźników PO KL 2007-2013* w ramach wskaźnika *Liczba szkół i placówek kształcenia zawodowego, które wdrożyły programy rozwojowe* oraz *Liczba szkół i placówek kształcenia zawodowego, które współpracowały z przedsiębiorstwami w zakresie wdrażania programów rozwojowych* zaliczane są następujące typy szkół: szkoły zasadnicze zawodowe, szkoły policealne, szkoły średnie zawodowe (bez liceów profilowanych) oraz szkoły artystyczne (dające uprawnienia zawodowe)¹.

W ramach Działania przewidziana jest realizacja przez szkoły i placówki kompleksowych programów rozwojowych, obejmujących: wyrównywanie dysproporcji edukacyjnych pomiędzy osiągnięciami uczniów, modernizację procesu kształcenia poprzez dodatkowe zajęcia pozalekcyjne i pozaszkolne rozwijające kluczowe kompetencje uczniów, doradztwo edukacyjno-zawodowe, a także staże i praktyki realizowane we współpracy z przedsiębiorcami. Programy rozwojowe dają również możliwość włączenia pracodawców w proces kształcenia zawodowego w innych, szerszych niż praktyczna nauka zawodu formach, np. diagnozowanie popytu rynku pracy na absolwentów o określonych kwalifikacjach zawodowych. W ramach programów rozwojowych szkoły i placówki realizujące kształcenie zawodowe mogą również wyposażyć uczniów w nowoczesne materiały dydaktyczne (w tym podręczniki szkolne), które zagwarantują wysoką jakość kształcenia, zgodną z wymogami współczesnej gospodarki.

Wyniki zrealizowanych badań z obszaru potrzeb szkolnictwa zawodowego potwierdzają adekwatność kierunków wsparcia, dostępnych w ramach Działania 9.2 PO KL, do potrzeb kształcenia zawodowego w regionie. Pomimo to, w kolejnych latach utrzymuje się niskie zainteresowanie wnioskodawców projektami. Wyniki badania poziomu realizacji wskaźników w ramach Priorytetu VIII i IX PO KL w województwie lubelskim, przeprowadzonego w roku 2010 wskazały na realne zagrożenie nieosiągnięcia zapisanych wartości docelowych wskaźników. Biorąc pod uwagę niski stopień ich realizacji, Instytucja Pośrednicząca postanowiła dogłębnie przeanalizować bariery potencjalnych wnioskodawców w zakresie aplikowania, jak również skutecznego aplikowania o środki dostępne

¹ Wszystkie wymienione typy placówek nie obejmują placówek kształcenia osób dorosłych.

w ramach Działania 9.2 PO KL. Przeanalizowanie barier i problemów, leżących po stronie wnioskodawcy nieaplikującego bądź aplikującego nieskutecznie o środki dostępne w ramach Działania 9.2 PO KL, ma na celu poznanie przyczyn niskiego poziomu zainteresowania wnioskodawców oferowanym wsparciem w ramach powyższego Działania oraz zaproponowanie działań naprawczych. Ponadto, badanie ma również za zadanie zidentyfikować dostrzegane przez przedsiębiorców bariery w zakresie wspólnej realizacji projektów w ramach Działania 9.2 PO KL.

1.2 Cel i zakres badania

Głównym celem niniejszego badania jest tym samym **ocena barier i wypracowanie form aplikowania o wsparcie w ramach Działania 9.2 PO KL w odniesieniu do potencjalnych wnioskodawców – szkół, które dotychczas nie aplikowały bądź aplikowały nieskutecznie o środki** według stanu na dzień 30.06.2011 roku.

Cele szczegółowe:

- Identyfikacja przyczyn niskiego poziomu zainteresowania potencjalnych wnioskodawców realizacją projektów w ramach Działania 9.2 PO KL na terenie województwa lubelskiego przy uwzględnieniu aplikowania: samodzielnego, w partnerstwie, poprzez operatora.
- Ocena barier w zakresie wspólnej realizacji projektów w ramach Działania 9.2 PO KL w opinii przedsiębiorców (przy zawężeniu do grupy przedsiębiorców współpracujących ze szkołami, które dotychczas nie aplikowały bądź aplikowały nieskutecznie o środki w ramach Działania 9.2 PO KL).

Badanie miało udzielić odpowiedzi na następujące pytania badawcze:

W ramach **celu szczegółowego nr 1** - *Identyfikacja przyczyn niskiego poziomu zainteresowania potencjalnych wnioskodawców realizacją projektów w ramach Działania 9.2 PO KL na terenie województwa lubelskiego przy uwzględnieniu aplikowania: samodzielnego, w partnerstwie, poprzez operatora:*

- Czy potencjalni wnioskodawcy mają świadomość możliwości aplikowania o środki w ramach Działania 9.2 PO KL – samodzielnie / w partnerstwie / przez operatora? Czy i jak dobrze znają zasady aplikowania?
- Jakich korzyści upatrują potencjalni wnioskodawcy w aplikowaniu o środki w ramach Działania 9.2 PO KL? Które z nich są dla nich najważniejsze?
- Czy potencjalni wnioskodawcy dostrzegają słabe strony w aplikowaniu o środki w ramach Działania 9.2 PO KL? Jeśli tak, to jakie?
- Jak oceniana jest trudność poszczególnych form aplikowania (samodzielnie / w partnerstwie / przez operatora)? Jak jest potencjalne zainteresowanie skorzystaniem z poszczególnych form?

- W jakim stopniu potencjalni wnioskodawcy są przygotowani (mają stosowną wiedzę oraz właściwe zasoby) do aplikowania o środki w ramach Działania 9.2 PO KL (samodzielnie / w partnerstwie / przez operatora)?
- W jakim stopniu wachlarz form wsparcia dostępnych w ramach projektów z Działania 9.2 PO KL odpowiada potrzebom potencjalnych wnioskodawców?
- Czy potrzeby potencjalnych wnioskodawców z obszaru, którego dotyczy Działanie 9.2 PO KL, są zaspokajane poprzez inne działania/projekty? Poprzez jakie? W jakim stopniu?
- W jakim stopniu i w jakim zakresie na decyzję o aplikowaniu/braku aplikowania wpływają: względy finansowe, kadrowe, czasowe, proceduralne, zapotrzebowanie, otoczenie przedsiębiorców, inne względy?
- Czy potencjalni wnioskodawcy mają wiedzę co do podmiotów, ze strony których mogliby otrzymać wsparcie w zakresie aplikowania o środki w ramach Działania 9.2 PO KL? Czy potencjalni wnioskodawcy korzystali dotąd ze wsparcia ze strony tych podmiotów? Czy potencjalni wnioskodawcy oczekują takiego wsparcia w przyszłości? Ze strony jakich podmiotów wsparcie byłoby najbardziej oczekiwane? Jaki rodzaj wsparcia odpowiadałby w największym stopniu na potrzeby potencjalnych wnioskodawców w zakresie aplikowania o środki w ramach Działania 9.2 PO KL?
- W jakim zakresie potencjalni wnioskodawcy współpracują z przedsiębiorstwami w regionie? W jakim stopniu ta współpraca ma lub w przyszłości może mieć znaczenie dla decyzji o aplikowaniu o środki w ramach Działania 9.2 PO KL?

W ramach **celu szczegółowego nr 2** - *Ocena barier w zakresie wspólnej realizacji projektów w ramach Działania 9.2 PO KL w opinii przedsiębiorców (z zawężeniem do grupy przedsiębiorców współpracujących ze szkołami, które dotychczas nie aplikowały bądź aplikowały nieskutecznie o środki w ramach Działania 9.2 PO KL):*

- W jakim stopniu przedsiębiorcy współpracujący ze szkołami prowadzącymi kształcenie zawodowe mają wiedzę odnośnie możliwości wspólnej realizacji projektów w ramach Działania 9.2 PO KL?
- Jakie korzyści, a jakie słabe strony współpracy ze szkołami w ramach wspólnej realizacji projektów z Działania 9.2 PO KL potrafią wskazać przedsiębiorcy?
- W jakim stopniu przedsiębiorcy współpracujący ze szkołami są przygotowani (mają stosowną wiedzę oraz właściwe zasoby) do wspólnej realizacji projektów w ramach Działania 9.2 PO KL?
- W jakim stopniu i w jakim zakresie barierami przed wspólną realizacją projektów w ramach Działania 9.2 PO KL są: względy finansowe, kadrowe, czasowe, proceduralne, zapotrzebowanie, inne względy (jakie)?
- Czy przedsiębiorcy posiadają wiedzę gdzie uzyskać wsparcie podczas wspólnego aplikowania o środki w ramach Działania 9.2 PO KL? Czy poszukują takiego wsparcia? Jakiego rodzaju

wsparcia oraz ze strony jakich instytucji oczekivaliby przedsiębiorcy, aby zdecydować się na aplikowanie o środki w ramach Działania 9.2 PO KL w przyszłości?

- W jakim zakresie przedsiębiorstwa współpracują z potencjalnymi wnioskodawcami w regionie? W jakim stopniu ta współpraca ma lub w przyszłości może mieć znaczenie dla decyzji o aplikowaniu o środki w ramach Działania 9.2 PO KL?

Analizy dokonywane były z uwzględnieniem następujących kryteriów ewaluacyjnych:

- **Adekwatności** – rozumianej jako zgodność celów realizowanych w ramach Działania 9.2 przedsięwzięć z potrzebami potencjalnych wnioskodawców – szkół prowadzących kształcenie zawodowe w regionie,
- **Trafności** – rozumianej jako ocena sposobu doboru szczegółowych założeń realizacji projektów w ramach Działania 9.2 PO KL (wytyczne konkursowe) pod kątem realizacji celów Działania 9.2 PO KL w województwie lubelskim.

2 Metodologia badania

W badaniu wykorzystane zostały zarówno dane zastane – w tym dane dotyczące stanu wdrażania Działania 9.2 PO KL w województwie lubelskim aktualne na dzień 30.06.2011 r. oraz wyniki dostępnych badań ewaluacyjnych z tego obszaru, jak i dane pierwotne – pochodzące z badań ankietowych oraz wywiadów pogłębionych. Zarówno dobór źródeł danych i metod badawczych, jaki i przyjęte podejście polegające na triangulacji źródeł danych, metod oraz perspektyw badawczych ukierunkowane były na uzyskanie wielowymiarowych, uzupełniających się wzajemnie informacji.

(1) Analiza dokumentów.

Dokonanie analizy istniejących danych stanowiło podstawę umożliwiającą selekcję informacji niezbędnych do sformułowania założeń i uściślenia rozwiązań szczegółowych oraz stanowiło punkt wyjścia dla dalszych analiz. Analizą objęto następujące dokumenty:

- Program Operacyjny Kapitał Ludzki, Departament Zarządzania EFS, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa, 7 września 2007 r.;
- Szczegółowy Opis Priorytetów Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007-2013, Departament Zarządzania EFS, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego; Warszawa, 1 czerwca 2010 r.,
- Ewaluacja krok po kroku, czyli zalecenia IZ w zakresie prowadzenia ewaluacji w ramach PO KL, Departament Zarządzania EFS, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa;
- Sprawozdania okresowe i roczne z realizacji PO KL; Departament EFS, Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego w Lublinie;
- Plan Działania dla Priorytetu IX PO KL na lata 2007-2008;
- Plan Działania dla Priorytetu IX PO KL na rok 2009;
- Plan Działania dla Priorytetu IX PO KL na rok 2010;
- Plan Działania dla Priorytetu IX PO KL na rok 2011 oraz projekt Planu Działania dla Priorytetu IX PO KL na rok 2012²;
- Ocena skuteczności i efektywności instytucji uczestniczących we wdrażaniu Priorytetów VIII i IX w tym procesie komunikacji wewnętrznej, badanie ewaluacyjne zlecone przez Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego, Wykonawca Agrotec Polska Sp. z o.o.;
- Ocena wdrażania PO KL w kontekście ukierunkowania wsparcia dla Priorytetów VIII i IX PO KL w województwie lubelskim, badanie ewaluacyjne zlecone przez Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego, Wykonawca Agrotec Polska Sp. z o.o.;

² Wykonawca badania za zgodą IP PO KL dokonał analizy wskazanych dokumentów, gdyż nie zostały one ujęte przez Zamawiającego w minimalnym zakresie dokumentów przewidzianych do objęcia analizą.

- Ocena poziomu realizacji wskaźników w ramach Priorytetu VIII i IX PO KL w województwie lubelskim, badanie ewaluacyjne zleczone przez Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego, Wykonawca PSDB Sp. z o.o.

(2) Badanie ankietowe wśród dyrektorów szkół, prowadzących kształcenie zawodowe w województwie lubelskim, które nie aplikowały bądź aplikowały nieskutecznie o wsparcie w ramach Działania 9.2 PO KL.

Badaniem objęto 195 szkół, co stanowi 80% szkół z terenu województwa lubelskiego, które według stanu na dzień 30.06.2011 r. nie aplikowały o wsparcie w ramach Działania 9.2 PO KL bądź aplikowały nieskutecznie. Próba dobrana była w sposób losowy. Ze względu na szeroki zakres badania, wykorzystano różnorodne techniki dotarcia do respondentów. Podstawową techniką była ankieta CATI (151 ankiet), wykorzystano również techniki alternatywne: ankietę pocztową (36 ankiet) oraz wywiad bezpośredni z udziałem ankietera (8 ankiet)³.

(3) Badania ankietowe wśród przedsiębiorców, współpracujących ze szkołami prowadzącymi kształcenie zawodowe w regionie, które nie aplikowały bądź aplikowały nieskutecznie o środki w ramach Działania 9.2 PO KL.

Badanie zrealizowano na próbie losowej 51 przedsiębiorców, współpracujących ze szkołami prowadzącymi kształcenie zawodowe w regionie, które nie aplikowały bądź aplikowały nieskutecznie o środki w ramach Działania 9.2 PO KL. Baza danych potencjalnych respondentów badania – przedsiębiorstw współpracujących ze szkołami – opracowywana była sukcesywnie w trakcie badania szkół, w oparciu o przekazane ze strony dyrekcji szkół dane. Każdy przedsiębiorca biorący udział w badaniu reprezentuje odrębną szkołę. Zastosowaną techniką badawczą była ankieta CATI.

(4) Indywidualne wywiady pogłębione z dyrektorami szkół prowadzącymi kształcenie zawodowe w województwie lubelskim, które nie aplikowały o wsparcie bądź aplikowały nieskutecznie o środki w ramach Działania 9.2 PO KL.

Badaniem objęto 20 respondentów. Próba miała charakter losowy⁴, jednak z zachowaniem warunku reprezentowania w badaniu przedstawicieli wszystkich badanych kategorii: szkół z terenów wiejskich jak i miejskich, aplikujących nieskutecznie lub nieaplikujących wcale. Szczegółową charakterystykę respondentów zawiera rozdział 4.1.

(5) Indywidualne wywiady pogłębione z przedsiębiorcami współpracującymi ze szkołami prowadzącymi kształcenie zawodowe w regionie, które nie aplikowały o wsparcie lub

³ Wśród oferowanych respondentom możliwych form realizacji ankiety znajdowała się także technika CAWI. Ze względu na wielkość założonej i zrealizowanej próby badawczej (80% populacji), w ramach badania nawiązano próbę kontaktu ze wszystkimi przedstawicielami szkół nieaplikujących lub aplikujących nieskutecznie o środki w ramach Działania 9.2 PO KL.

⁴ Respondenci rekrutowani byli spośród uczestników badania ilościowego, o czym zdecydowały wyżej opisane czynniki: wielkość próby docelowej badania ilościowego, która praktycznie przełożyła się na próbę realizacji badania ilościowego ze wszystkimi przedstawicielami szkół nieaplikujących lub aplikujących nieskutecznie o środki w ramach Działania 9.2 PO KL oraz ograniczona gotowość do współpracy przy realizacji badania, która zdecydowała o tym że respondenci odmawiający udziału w badaniu ilościowym, tym bardziej nie wyrażali zainteresowania badaniem jakościowym.

aplikowały nieskutecznie o środki w ramach Działania 9.2 PO KL. Badaniem objęto 20 respondentów. Próba miała charakter losowy, jednak z zachowaniem warunku by uczestniczące w badaniu przedsiębiorstwa były rekrutowane zarówno spośród firm współpracujących ze szkołami z terenów wiejskich, jak i miejskich oraz zarówno aplikujących nieskutecznie o środki, jak i dotychczas nieaplikujących. Szczegółową charakterystykę respondentów zawiera rozdział 5.1.

3 Realizacja Działania 9.2 PO KL w województwie lubelskim

3.1 Skala i skuteczność aplikowania o środki

Wysokość środków publicznych przeznaczonych na realizację Działania 9.2 PO KL dla województwa lubelskiego na lata 2007-2013 wynosi 37 175 282,89 euro⁵. Według stanu na dzień 30.06.2011 r., w czterech dotychczas ogłoszonych konkursach w ramach Działania 9.2 PO KL⁶ złożonych zostało 275 wniosków o łącznej wartości 169,27 mln zł. Spośród wszystkich złożonych wniosków 207 przeszło pozytywnie ocenę formalną, a spośród nich 65 przeszło pozytywnie ocenę merytoryczną. Ogółem podpisano dotychczas 59 umów na realizację projektów, o łącznej wartości 38,245 mln zł.

Z punktu widzenia celów badania szczególnie interesująca jest analiza skuteczności składanych wniosków. Analiza stanu wdrażania pokazuje, że **beneficjenci napotykają większe problemy w spełnieniu wymogów merytorycznych**. Ocenę formalną średnio pozytywnie przechodzi 75% wniosków (można ponadto zauważyć sukcesywny wzrost odsetka wniosków poprawnych pod względem formalnym w kolejnych latach realizacji Działania 9.2 PO KL, co zapewne wynika z rosnącego doświadczenia beneficjentów oraz jest wynikiem działań informacyjnych IP), jednak tylko 24% ogółu złożonych wniosków (co stanowi niespełna jedną trzecią wniosków pozytywnie zakwalifikowanych w ocenie formalnej) otrzymuje pozytywną ocenę merytoryczną.

Tabela 1. Stan wdrażania Działania 9.2 PO KL na dzień 30.06.2011 r.

Konkursy	Alokacja (w mln zł)	Liczba złożonych wniosków	Liczba wniosków po pozytywnej ocenie formalnej	liczba wniosków, które pozytywnie przeszły ocenę formalną do liczby złożonych wniosków	Liczba wniosków po pozytywnej ocenie merytorycznej	liczba wniosków, które pozytywnie przeszły ocenę merytoryczną do liczby złożonych wniosków	liczba wniosków, które pozytywnie przeszły ocenę merytoryczną do liczby wniosków posiadających pozytywną ocenę formalną	Liczba podpisanych umów	Udział wartości wniosków po ocenie merytorycznej do wartości alokacji
3/POKL/9.2/2008	23,2	84	47	56%	16	19%	34%	15	43%
5/POKL/9.2/2009	8,8	33	23	69%	15	45%	65%	15	111%
1/POKL/9.2/2010	26,4	104	91	87%	31	30%	34%	29	91%
2/POKL/9.2/2011	28,5	54	46	85%	3	6%	7%	0 ⁷	4%
Ogółem	86,9	275	207	75%	65	24%	31%	59	51%

Opracowanie własne na podstawie: Stan wdrażania Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki w ramach komponentu regionalnego w województwie lubelskim wg stanu na dzień 30.06.2011 r.

⁵ Tj. 148,65 mln zł według kursu euro 3,9987 aktualnego na dzień 30.06.2011 r.

⁶ Mowa tu o konkursach standardowych. W okresie objętym przedmiotowym badaniem (tj. według danych sprawozdawczych na dzień 30.06.2011 r.) w roku 2010 miał miejsce również dodatkowy konkurs (6/POKL/9.2/PWP/2010) na składanie wniosków o dofinansowanie wyodrębnionych projektów współpracy ponadnarodowej. Ze względu na brak złożonych wniosków, w dalszych analizach konkurs ten pomijamy.

⁷ Nabór wniosków w ramach konkursu 2/POKL/9.2/2011 rozpoczął się 23.02.2011 r. a zakończył 31.12.2011 r. W ramach przedmiotowego konkursu zostały podpisane umowy. Jednak według stanu na dzień 30.06.2011 r. liczba podpisanych umów wynosiła 0.

Dla uzupełniania powyższych informacji istotne jest oszacowanie stopnia zaangażowania wnioskodawców w aplikowanie o środki oraz ocena ich przygotowania. Analizy dokonano na podstawie danych udostępnionych przez IP na stronie internetowej, dotyczących postępowania w konkursach w ramach Działania 9.2 PO KL realizowanych w latach 2007-2011, w odniesieniu do wniosków, które nie uzyskały dofinansowania⁸. Liczbowe zestawienie analizowanych danych prezentuje tabela 2.

Z przeprowadzonej analizy wynika, że tyle samo wnioskodawców (po 68%) napotkało bariery na etapie oceny merytorycznej i na etapie oceny formalnej. W przypadku negatywnej oceny formalnej ponad połowa przypadków zakończyła się jednak dopuszczeniem do oceny merytorycznej (a zatem uchybienia zostały naprawione). Klasyfikując wnioskodawców według zdolności do sprostania wymogom formalnym i merytorycznym oraz ich aktywności, wyodrębniono następujące grupy:

- I. Około 68% wnioskodawców prezentowało dobre przygotowanie formalne (tj. złożone przez nich wnioski nie zawierały uchybień formalnych lub błędy formalne zostały przez wnioskodawców skorygowane) lecz napotkało trudności na etapie oceny merytorycznej. W grupie tej:
 - (1) 54% wnioskodawców składało wniosek na realizację tylko jednego projektu. W grupie tej:
 - 36% wnioskodawców składało odwołania od negatywnej decyzji w ramach przygotowywanego projektu, jednak po negatywnej decyzji merytorycznej nie brało udziału w innych konkursach,
 - 18% wnioskodawców złożyło w jednym konkursie wniosek nie zawierający uchybień formalnych, jednak po negatywnej decyzji merytorycznej nie brało udziału w innych konkursach.
 - (2) 14% wnioskodawców aplikowało o realizację przynajmniej dwóch projektów, za każdym razem przyczyną odrzucenia wniosku była negatywna ocena merytoryczna.
- II. 32% wnioskodawców nie otrzymało decyzji o dofinansowaniu ze względu na uchybienia formalne wniosków. W grupie tej:
 - 16% wnioskodawców nie podjęło skutecznej próby skorygowania uchybień formalnych wniosku. Wnioskodawcy zaprzestali także dalszej aktywności aplikacyjnej.
 - 16% wnioskodawców nie podjęło skutecznej próby skorygowania uchybień formalnych wniosku w ramach pierwszego składanego wniosku, jednak podejmowało następnie próby udziału w innych projektach (np. aplikując w ramach innych konkursów). Analiza dalszej

⁸ Na podstawie udostępnionych przez IP na stronie internetowej danych dotyczących postępowania w konkursach w ramach Działania 9.2 PO KL realizowanych w latach 2007-2011 (3/POKL/9.2/2008; 5/POKL/9.2/2009; 1/POKL/9.2/2010; 2/POKL/9.2/2011), na próbie 37 wniosków.

aktywności aplikacyjnej tej grupy pokazuje, że w kolejne składane wnioski nie zawierały już uchybień formalnych (przyczyną ich odrzucenia były względy merytoryczne).

Tabela 2. Analiza wniosków, które nie otrzymały dofinansowania.

Aktywność beneficjenta:	O odrzuceniu wniosku zdecydowała...			Ogółem
	GRUPA I	GRUPA II		
	Negatywna ocena formalna	Negatywna ocena merytoryczna, po usunięciu uchybień formalnych	Negatywna ocena merytoryczna, bez uchybień formalnych	
Wniosek zgłaszany do oceny ponownie / odwołania	-	11%	11%	22%
Usunięcie uchybień formalnych, tak że wniosek zostaje dopuszczony do oceny merytorycznej	-	14%	-	14%
Zgłaszanie wniosku na realizację dwóch projektów	11%	8%	3%	22%
Zgłaszanie wniosku na realizację trzech projektów	5%	3%	-	8%
Zakończenie aktywności po uzyskaniu negatywnej oceny formalnej	16%	-	-	16%
Zakończenie aktywności po uzyskaniu negatywnej oceny merytorycznej, wniosek był poprawny pod względem formalnym	-	-	18%	18%
Ogółem	32%	36%	32%	100%

Legenda:

	36% - składało odwołania od negatywnej decyzji w ramach przygotowywanego projektu, jednak po negatywnej decyzji merytorycznej nie brało udziału w innych konkursach
	14% - aplikowało o realizację przynajmniej dwóch projektów, za każdym razem przyczyną odrzucenia wniosku była negatywna ocena merytoryczna
	18% - nie wykazało żadnych uchybień formalnych podczas aplikowania, jednak po negatywnej decyzji merytorycznej nie brało udziału w innych konkursach
	16% ogółu wykazało słabe przygotowanie formalne połączone z niską motywacją
	16% ogółu wykazało się aktywnością aplikacyjną jednak połączoną ze słabym przygotowaniem formalnym

Opracowanie własne na podstawie analizy list rankingowych zamieszczonych na stronie <http://efs.lubelskie.pl>

3.2 Bilans wskaźników monitorowania Działania 9.2 PO KL

Postępy wdrażania Działania 9.2 PO KL monitorowane są poprzez trzy wskaźniki produktu. Przedmiotowe badanie dotyczy dwóch spośród nich:

- Liczba szkół i placówek kształcenia zawodowego, które wdrożyły programy rozwojowe
- Liczba szkół i placówek kształcenia zawodowego, które współpracowały z przedsiębiorstwami w zakresie wdrażania programów rozwojowych⁹.

Zgodnie z Podręcznikiem wskaźników PO KL 2007-2013 w ramach wskaźnika Liczba szkół i placówek kształcenia zawodowego, które wdrożyły programy rozwojowe oraz Liczba szkół i placówek

⁹ Projekty realizowane w ramach Działania przyczyniają się także do realizacji wskaźnika Liczba uczniów w szkołach prowadzących kształcenie zawodowe, którzy zakończyli udział w stażach i praktykach w ramach Działania, który jednak nie dotyczy przedmiotowego badania.

kształcenia zawodowego, które współpracowały z przedsiębiorstwami w zakresie wdrażania programów rozwojowych zaliczane są następujące typy szkół: szkoły zasadnicze zawodowe bez szkół dla dorosłych, szkoły policealne (bez szkół dla dorosłych), szkoły średnie zawodowe (bez liceów profilowanych oraz bez szkół dla dorosłych) oraz szkoły artystyczne (dające uprawnienia zawodowe). Z danych publikacji Głównego Urzędu Statystycznego „Oświata i wychowanie w roku szkolnym 2009/2010” liczba potencjalnych podmiotów, które mogą aplikować o wsparcie wynosiła 343 placówki. Należy nadmienić, że klasyfikacja szkół stosowana w metodologii wyznaczania wskaźników produktu dla Działania 9.2 jest zgodna z nomenklaturą GUS, tymczasem dla celów niniejszego badania niezbędne było skorzystanie z kompletnego wykazu szkół w województwie, który to wykaz, dostępny poprzez System Informacji Oświatowej, stosuje inny klucz klasyfikacji. Dodatkowo, dane w GUS aktualizowane są na koniec roku, natomiast dane SIO podlegają bieżącej aktualizacji. Mając na względzie istniejący brak synchronizacji źródeł danych należy mieć na uwadze, że ze względu na charakter przedmiotowego badania, populacja potencjalnych wnioskodawców dla Działania 9.2 PO KL wyznaczona została w niniejszym badaniu w oparciu o dane z Systemu Informacji Oświatowej, według stanu na dzień 16.08.2011 r.

Założenia SzOP PO KL przewidywały, że do końca roku 2013 w przypadku wskaźnika *Liczba szkół i placówek kształcenia zawodowego, które wdrożyły programy rozwojowe* osiągnięta zostanie wartość 270 podmiotów, natomiast w odniesieniu do wskaźnika *Liczba szkół i placówek kształcenia zawodowego, które współpracowały z przedsiębiorstwami w zakresie wdrażania programów rozwojowych* wartość docelowa została ustalona na poziomie 202. Przy dużym zainteresowaniu ze strony wnioskodawców, wartości te powinny zostać osiągnięte. Sprawozdania okresowe z realizacji Priorytetów komponentu regionalnego w latach 2007-2011 wykazują jednak, że zainteresowanie projektami pozostaje niskie, pomimo działań Instytucji Pośredniczącej zachęcających do składania wniosków. W konsekwencji utrzymuje się dysproporcja między osiąganymi wartościami wskaźników produktu a wartościami zapisanymi w Planach Działania na kolejne lata. Wyniki badania poziomu realizacji wskaźników w ramach Priorytetu VIII i IX PO KL w województwie lubelskim, przeprowadzonego w roku 2010 wskazały na realne zagrożenie nieosiągnięcia zapisanych wartości docelowych wskaźników¹⁰. Według stanu na koniec pierwszego półrocza 2011 r., realizacja wskaźnika *Liczba szkół i placówek kształcenia zawodowego, które wdrożyły programy rozwojowe* stanowiła 38,1% wielkości docelowej (103 placówki), a realizacja wskaźnika *Liczba szkół i placówek kształcenia zawodowego, które współpracowały z przedsiębiorstwami w zakresie wdrażania programów rozwojowych* stanowiła 24,3% wielkości docelowej (49 placówek).

¹⁰Na podstawie: „Ocena poziomu realizacji wskaźników w ramach Priorytetu VIII i IX PO KL w województwie lubelskim”. PSDB, listopad 2010 r., str. 25.

Tabela 3. Wartości wskaźników produktu dla Działania 9.2 PO KL.

Wskaźnik		Okres sprawozdawczy:		
		Rok 2009	Rok 2010	I półrocze 2011
Liczba szkół i placówek kształcenia zawodowego, które wdrożyły programy rozwojowe	Kumulatywna wartość wskaźnika na koniec okresu sprawozdawczego:	44	82	103
	% realizacji wartości docelowej (270)	16,30%	30,37%	38,15%
Liczba szkół i placówek kształcenia zawodowego, które współpracowały z przedsiębiorstwami w zakresie wdrażania programów rozwojowych	Kumulatywna wartość wskaźnika na koniec okresu sprawozdawczego:	41	23	49
	% realizacji wartości docelowej (202)	20,30%	11,39%	24,26%

Opracowanie własne na podstawie okresowych Sprawozdań z realizacji Priorytetu IX PO KL.

W wyniku badania ewaluacyjnego przeprowadzonego na zlecenie Instytucji Zarządzającej PO KL *Ocena systemu Monitorowania i wartości wskaźników PO KL 2007-2013 oraz analizy postępu rzeczowego Programu*, IZ dokonała ponownej dezagregacji wybranych wskaźników komponentu regionalnego PO KL. Konsekwencją przeprowadzonej dezagregacji było obniżenie wartości docelowych wskaźników do poziomu 207 w przypadku wskaźnika *Liczba szkół i placówek kształcenia zawodowego, które wdrożyły programy rozwojowe* oraz do poziomu 155 w przypadku wskaźnika *Liczba szkół i placówek kształcenia zawodowego, które współpracowały z przedsiębiorstwami w zakresie wdrażania programów rozwojowych*. Obniżenie wartości docelowych stanowi krok w kierunku urealnienia założeń w świetle faktycznych możliwości realizacji Działania 9.2 PO KL w województwie¹¹.

3.3 Uwarunkowania lokalne wdrażania Działania 9.2 PO KL

W województwie lubelskim, jak i w całej Polsce, szkolnictwo zawodowe pomimo dużego zapotrzebowania ze strony rynku pracy cieszy się mniejszym zainteresowaniem wśród uczniów niż szkolnictwo ogólnokształcące. Według danych GUS, na przestrzeni lat 2007-2010 w województwie lubelskim liczba szkół zawodowych (zasadniczych szkół zawodowych i techników) i liceów profilowanych zmniejszyła się o 37 placówek, a liczba uczniów tych szkół spadła o 7,2%¹². W kolejnych latach, zwłaszcza w kontekście odczuwanych skutków nizu demograficznego, nie należy spodziewać się odwrócenia tej tendencji.

System kształcenia zawodowego w Polsce wymaga modernizacji. Nawiązując do wyników dostępnych badań, w szczególności *odczuwalnym brakiem w kontekście prowadzenia skutecznej i efektywnej polityki rozwoju jest brak kompleksowej strategii edukacji na wszystkich jej poziomach*,

¹¹ „Ocena poziomu realizacji wskaźników w ramach Priorytetu VIII i IX PO KL w województwie lubelskim”. PSDB, listopad 2010 r. Uprzednio obowiązująca metoda agregacji w niedostatecznym stopniu uwzględniała regionalne potrzeby (w tym zainteresowanie grup docelowych i projektodawców) i realne koszty interwencji w poszczególnych obszarach. W przypadku wskaźnika Liczba szkół i placówek kształcenia zawodowego, które wdrożyły programy rozwojowe obniżenie wartości docelowej (do poziomu 210) stanowiło jeden z wariantów rekomendacji przywołanego badania. W przypadku wskaźnika Liczba szkół i placówek kształcenia zawodowego, które współpracowały z przedsiębiorstwami w zakresie wdrażania programów rozwojowych Ewaluator nie wskazał konieczności modyfikacji wartości, zasygnalizowano jednak że jego obniżenie (do wartości 160) było postulowane przez IP (str. 69).

¹² Na podstawie publikacji GUS: „Oświata i wychowanie w roku szkolnym 2007/2008” – 415 placówek, 54267 uczniów; „Oświata i wychowanie w roku szkolnym 2009/2010” – 378 placówek, 50632 uczniów.

dostosowanej do potrzeb rynku pracy, oraz koordynacji jej konsekwentnego wdrażania [...] W większości szkół zawodowych, w wyniku reformy edukacji w 1999 r., likwidacji uległy zaplecza do prowadzenia zajęć praktycznych, w miejsce których miały powstać lokalne Centra Kształcenia Praktycznego (CKP-y). Do dnia dzisiejszego powstały tylko nieliczne tego typu placówki z prawdziwego zdarzenia, z których ponadto uczniowie mogą korzystać w bardzo ograniczonym zakresie z uwagi na problemy logistyczne. Dokłada się do tego na ogół bardzo słabo wyposażona baza dydaktyczna tych szkół i placówek [...] ¹³. Niniejsze badanie dowodzi również niewystarczającej współpracy sektora przedsiębiorstw z sektorem edukacji na wszystkich jej poziomach, zarówno w zakresie przygotowania absolwentów do potrzeb rynku pracy i pracodawców, jak i w zakresie transferu wiedzy do przedsiębiorstw oraz wymiany zwrotnej do placówek kształcenia o wymaganiach wobec przyszłych pracowników. Dostrzegane w województwie słabe strony mają zarazem charakter powszechny w skali ogólnokrajowej. Wynika to z faktu systemowego braku mechanizmów motywacyjnych dla pracodawców, aby zachęcić ich do współdziałania ze szkołami w zakresie przygotowania (zwłaszcza praktycznego) przyszłych pracowników zgodnie z oczekiwaniami współczesnego rynku pracy.

Kwestia strategicznego rozwiązania problemów ma zasięg ogólnopolski – szkolnictwo zawodowe czeka na zmiany, na rok 2012 planowane jest rozpoczęcie wdrażania reformy szkolnictwa zawodowego. Szczególnie istotne jest w tym miejscu przytoczenie wniosków z badania ewaluacyjnego poziomu realizacji wskaźników w ramach Priorytetu IX PO KL w województwie lubelskim: *oczekiwanie na wprowadzenie zapowiedzianych zmian stanowi istotny czynnik, wpływający na podaż projektów realizowanych przez szkoły i placówki kształcenia zawodowego. Aczkolwiek [...] niektórzy respondenci stwierdzali, iż sama reforma i tak niczego nie zmieni, jeżeli nie będzie ona wsparta środkami finansowymi, które chociażby doposażą szkoły i placówki kształcenia zawodowego*¹⁴.

W celu poznania opinii na temat potencjału i barier szkolnictwa zawodowego na terenie województwa lubelskiego, w ramach konsultacji nad Planami działania na rok 2012 Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego przeprowadził badanie ankietowe wśród dyrektorów szkół i placówek kształcenia zawodowego, przedstawicieli jednostek powiatowych oraz Powiatowych i Wojewódzkiej Rady Zatrudnienia. Wyniki ankiety są następujące:

- Zdaniem 62,71% ankietowanych istnieje potrzeba modyfikacji programów nauczania w zakresie przedmiotów zawodowych. Według respondentów programy kształcenia nie są dostosowane do realiów rynku pracy, a w związku z postępowaniem technicznym i technologicznym powinny być na bieżąco uaktualniane i uzupełniane.

¹³ Ocena wdrażania PO KL w kontekście ukierunkowania wsparcia dla Priorytetów VIII i IX w województwie lubelskim, Agrotec Sp. z o.o., marzec 2010, s. 57.

¹⁴ Ocena poziomu realizacji wskaźników w ramach Priorytetu VIII i IX PO KL w województwie lubelskim, PSDB, listopad 2010 r.

- Ponadto 55% ankietowanych uważa, iż program nauczania powinien uwzględniać dodatkowe formy nauki takie jak: wprowadzenie form kursowych w celu nabycia dodatkowych kwalifikacji, dodatkowe zajęcia praktyczne u pracodawców, naukę języków obcych, koła zainteresowań, samokształcenie i zwiększoną liczbę konsultacji indywidualnych.
- Zdaniem 40% respondentów oferta kształcenia zawodowego powinna zostać zmodernizowana w zakresie: wprowadzenia nowych kierunków kształcenia oraz specjalizacji, wprowadzenia kursów udoskonalających i poszerzających umiejętności, zakupu sprzętu dydaktycznego, wprowadzenia kształcenia zaocznego dla dorosłych, wprowadzenia bardziej adekwatnego nazewnictwa zawodów, kształcenia zawodowego dla dziewcząt oraz nowych specjalizacji dla istniejących już zawodów (po 3,7%).
- 81,67% przebadanych dyrektorów szkół deklaruje zainteresowanie uczniów ich placówek zajęciami dodatkowymi.
- 44,07% dyrektorów nawiązało współpracę z pracodawcami poza formami określonymi w podstawie programowej, która opiera się głównie na: współorganizowaniu konferencji i konkursów, organizacji praktyk zawodowych i staży dla uczniów, a także szkoleń dla nauczycieli, dofinansowaniu nagród, doposażeniu pracowni, organizacji wycieczek zawodowych, zatrudnianiu absolwentów szkół, doradztwie zawodowym.

Zrealizowane badania potwierdziły także konieczność realizacji działań w zakresie wzbogacenia i modernizacji bazy dydaktycznej, a także w zakresie promocji szkolnictwa zawodowego i uświadamiania społeczeństwa o postępującym deficycie fachowców na rynku pracy. Zidentyfikowane potrzeby obejmują także: nawiązywanie współpracy z pracodawcami, finansowanie doksztalcenia nauczycieli, zapewnienie bonusów, stypendiów dla najlepszych uczniów oraz prowadzenie odpowiedniego doradztwa zawodowego na poziomie gimnazjum oraz pierwszej klasy szkoły zawodowej. Należy zauważyć, że wskazane w powyższych wnioskach elementy co do zasady potwierdzają adekwatność kierunków wsparcia, dostępnych w ramach Działania 9.2 PO KL.

3.4 Dotychczas zrealizowane konkursy w ramach Działania 9.2 w kontekście potrzeb beneficjentów

Jak wykazano powyżej, w ogólnym ujęciu kierunki wsparcia, z jakiego mogą skorzystać potencjalni wnioskodawcy Działania 9.2 PO KL są adekwatne do potrzeb szkolnictwa zawodowego w regionie. Doprecyzowując wnioskowanie w odniesieniu do poszczególnych konkursów, poddano analizie kryteria, które określone są szczegółowo w corocznie opracowywanym Planie Działania. Wytyczne opracowywane są z jednej strony dla zapewnienia osiągnięcia przyjętych wskaźników realizacji Działania, a z drugiej – mają służyć dostosowywaniu ich do potrzeb potencjalnych wnioskodawców, tak aby coraz większa ich grupa skutecznie aplikowała o dostępne środki. Celem analizy było prześledzenie dynamiki przemian w zapisach dokumentacji konkursowej w świetle dynamiki zmian

podaż projektów. Dokonana analiza pozwala ocenić, że wytyczne IP formułowane w ramach poszczególnych konkursów powinny stymulować aktywność aplikacyjną wnioskodawców:

- Wyszczególnione w każdym Planie Działania typy projektów, o które można aplikować w ramach Działania 9.2 PO KL, stanowiły każdorazowo precyzyjną odpowiedź na analizy potrzeb szkolnictwa zawodowego Lubelszczyzny.
- Do roku 2010 miało miejsce ograniczenie podmiotów uprawnionych do aplikowania o środki wyłącznie do szkół realizujących kształcenie zawodowe, placówek kształcenia zawodowego oraz ich organów prowadzących, które powinno determinować wzmożoną aktywność ze strony tych podmiotów:
 - *Wnioskodawcami są wyłącznie szkoły realizujące kształcenie zawodowe lub ich organy prowadzące (Plan Działania na rok 2009)*
 - *Wnioskodawcami są wyłącznie szkoły realizujące kształcenie zawodowe/placówki kształcenia zawodowego lub ich organy prowadzące (Plan Działania na rok 2010)*
 - *Wnioskodawcami są wyłącznie szkoły realizujące kształcenie zawodowe/placówki kształcenia zawodowego, ich organy prowadzące z terenu województwa lubelskiego lub inne podmioty w partnerstwie z ww. instytucjami (Plan Działania na rok 2011)*
 - *Wnioskodawcami są wyłącznie szkoły lub placówki oświatowe realizujące kształcenie zawodowe, ich organy prowadzące z terenu województwa lubelskiego lub inne podmioty w partnerstwie z ww. instytucjami (projekt Planu Działania na rok 2012).*

Takie kryterium stanowi bowiem jednoznaczne ograniczenie potencjalnych konkurentów. Dodatkowo, wprowadzanie w roku 2011 możliwości aplikowania o środki w partnerstwie z innymi podmiotami - przez operatora – dało szansę na współpracę z instytucjami specjalizującymi się w realizacji projektów dofinansowanych ze środków UE, a więc stanowiło kolejny element potencjalnego wzrostu szans na uzyskanie dofinansowania.

- Wartość minimalna projektów, o które można aplikować w ramach działania, zdaje się nie być elementem ograniczającym ich podaż. Bowiem chociaż wartość ta do 2010 roku ulegała stopniowemu zwiększeniu, to jednocześnie liczba składanych projektów rosła. Poza tym, zniesienie tego kryterium nie spowodowało zwiększonej aktywności aplikacyjnej.
- Wkład własny, którego wartość oraz możliwe formy zabezpieczenia określane były corocznie, stanowić mógł pewną barierę w aplikowaniu o środki do roku 2010, a więc obowiązywania zapisu o konieczności pokrywania tego wkładu ze środków budżetowych jednostek samorządu terytorialnego. Potencjalnie mogło bowiem dochodzić do sytuacji, w których szkoły, choć wyrażały gotowość do aplikowania o środki w ramach Działania 9.2, to jednak przed podjęciem działań w tym kierunku otrzymywały informacje od JST o braku środków budżetowych umożliwiających pokrycie obowiązującego wkładu własnego. Jednak od 2011 istotnej zmianie uległy zasady zabezpieczenia tego wkładu, w szczególności dokonano obniżenia jego wysokości z 12% (rok 2010) do 5% (w roku 2011) oraz 10% (projekt Planu Działania na rok 2012). Dlatego za merytorycznie bezzasadne uznać należy przyjmowanie

stanowiska zakładającego, iż obowiązujący wkład własny stanowi jakikolwiek element ograniczający możliwości aplikacyjne potencjalnych wnioskodawców (które to stanowisko, jak zostało wykazane w dalszej części badania, prezentowała część badanych dyrektorów).

- W ocenie ewaluatora, czynnikiem, który może wpływać na ograniczenie aktywności aplikacyjnej jest obowiązujące od 2012 roku kryterium wprowadzające konieczność partnerstwa zakładającego, że wsparcie w ramach projektu obejmuje co najmniej 5 szkół lub placówek oświatowych realizujących kształcenie zawodowe i co najmniej 30% uczniów z każdej szkoły lub placówki oświatowej. Chociaż w założeniach kryterium to przyczynić się ma do zwiększenia prawdopodobieństwa osiągnięcia zakładanej wartości przyjętych wskaźników, to jednak wymusza wielopodmiotową współpracę, która postrzegana może być jako istotne ograniczenie swobody działania oraz konieczność kompromisu. Ponadto indywidualna sytuacja i kondycja poszczególnych szkół i placówek oświatowych powodować mogą, że spełnienie wyznaczonego kryterium okazać się może niemożliwe do zrealizowania.

4 Wyniki badania dyrektorów szkół prowadzących kształcenie zawodowe w regionie

Poniższa część raportu stanowi prezentację wyników badań zrealizowanych wśród potencjalnych wnioskodawców Działania 9.2 PO KL - dyrektorów szkół, prowadzących kształcenie zawodowe w województwie lubelskim, które nie aplikowały bądź aplikowały nieskutecznie o wsparcie w ramach Działania 9.2 PO KL. Prezentowany materiał badawczy ma charakter ilościowy (ankiety przeprowadzone wśród 195 respondentów) oraz jakościowy (wywiady pogłębione zrealizowane z 20 respondentami).

4.1 Charakterystyka respondentów

Na wstępie zaznaczyć należy, iż badanie nie dotyczyło bezpośredniej charakterystyki respondentów, lecz ich poglądów na wskazane tematy. Dlatego pytania *metryczkowe*, zawarte w kwestionariuszach wywiadu, dotyczyły jedynie wybranych cech reprezentowanych szkół, tj. gmin województwa lubelskiego, w których funkcjonują ankietowane placówki oraz liczby uczniów pobierających w nich naukę. Dokładne rozkłady badanych grup ze względu na wybrane cechy zaprezentowane zostały poniżej.

Badaniem objęte były wyłącznie szkoły prowadzące kształcenie zawodowe, które nie aplikowały lub aplikowały nieskutecznie o wsparcie w ramach Działania 9.2 PO KL. Dane dotyczące statusu szkoły były określone na potrzeby badania na podstawie danych dostarczonych przez Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego¹⁵ i w miarę potrzeb weryfikowane w trakcie badania. Dla pozyskania informacji o populacji szkół w województwie wykorzystano dane gromadzone w Systemie Informacji Oświatowej według stanu na dzień 16.08.2011 r.

Należy w tym miejscu nadmienić, że przedstawiciele szkół okazali się trudną grupą docelową, wymagającą – nawet pomimo deklarowanego zainteresowania samym badaniem – kilkukrotnych prób nawiązywania kontaktu ze strony ankietera, zanim faktycznie doszło do realizacji ankiety. Ze względu na wielkość założonej i zrealizowanej próby badawczej, w ramach badania nawiązano próbę kontaktu ze wszystkimi przedstawicielami szkół nieaplikujących lub aplikujących nieskutecznie o środki w ramach Działania 9.2 PO KL.

W województwie Lubelskim jest 213 gmin¹⁶, z czego 20 to gminy miejskie (9,4%), 171 to gminy wiejskie (80,3%), a 22 (10,3%) to gminy miejsko- wiejskie. Badaniem zostało objętych:

¹⁵ Instytucja Pośrednicząca PO KL przekazała Wykonawcy wykaz szkół, które aplikowały nieskutecznie (odpadły na etapie oceny formalnej lub merytorycznej) oraz zestawienie dotyczące liczby szkół i placówek kształcenia zawodowego, które wdrożyły programy rozwojowe w ramach Działania 9.2 PO KL opracowane przez Oddział Monitoringu i Ewaluacji PO KL, na podstawie danych uzyskanych z Oddziału Wdrażania Priorytetu IX PO KL, wg stanu na dzień 30 czerwca 2011 r. (na podstawie wniosków o dofinansowanie realizacji projektów). W odniesieniu do szkół, które nie aplikowały o wsparcie w ramach Działania 9.2 PO KL Wykonawca korzystał z Systemu Informacji Oświatowej (stan na dzień 16.08.2011 r.) w podziale na typy szkół zgodnie z Podręcznikiem wskaźników PO KL 2007-2013.

¹⁶ BDL. Dane z 31.12.2011 r.

- 16 różnych gmin miejskich, gdzie przebadano 115 placówek w badaniu ilościowym oraz 13 placówek w badaniu jakościowym.
- 26 różnych gmin wiejskich, gdzie przebadano 60 placówek w badaniu ilościowym oraz 6 placówek w badaniu jakościowym.
- 9 różnych gmin miejsko-wiejskich, gdzie przebadano 20 placówek w badaniu ilościowym oraz 1 placówkę w badaniu jakościowym.

Zestawienie danych dotyczących badanych szkół w układzie terytorialnym prezentuje tabela nr 4.

Tabela 4. Charakterystyka szkół uczestniczących w badaniu w układzie terytorialnym.

Typ gminy	Liczba szkół w województwie	liczba szkół w badaniu ilościowym		liczba szkół w badaniu jakościowym	
		N	% woj.	N	% woj.
szkoły ogółem					
miejskie	214	115	54%	13	11%
wiejskie	90	60	67%	6	10%
miejsko-wiejskie	53	20	38%	1	5%
ogółem	357	195	55%	20	10%
aplikujące nieskutecznie					
miejskie	38	38	100%	11	29%
wiejskie	23	22	96%	3	14%
miejsko-wiejskie	8	4	50%	1	25%
ogółem	69	64	93%	15	23%
nieaplikujące					
miejskie	108	77	71%	2	3%
wiejskie	45	38	84%	3	8%
miejsko-wiejskie	21	16	76%	0	0%
ogółem	174	131	75%	5	4%
ogółem nieaplikujące lub aplikujące nieskutecznie	243	195	80%	20	8%

W dalszym toku analiz rozpatrywany był jedynie podział na placówki położone na terenach wiejskich oraz placówki położone na terenach miejskich, dokonany w oparciu o faktyczne położenie placówki¹⁷. 195 uczestniczących w badaniu szkół podzielono na: 134 placówki położone na terenach miejskich (tj. gminy miejskie oraz część miejska gmin wiejsko-miejskich) oraz 61 placówek położonych na terenach wiejskich (tj. gminy wiejskie oraz część wiejska gmin miejsko-wiejskich).

Blisko połowę badanych placówek (90 jednostek, tj. 46,1%) stanowiły podmioty, w których naukę pobiera mniej niż 300 uczniów.

¹⁷ W odniesieniu do gmin wiejsko-miejskich, 19 spośród 20 badanych w badaniu ilościowym placówek położonych było na terenie miejskim gminy, jedna natomiast na terenie wiejskim.

Tabela 5. Charakterystyka szkół uczestniczących w badaniu ze względu na wielkość szkoły (liczbę uczniów).

Liczba uczniów	Liczba szkół w badaniu ilościowym	Liczba szkół w badaniu jakościowym
26-99	19	4
100-199	39	5
200-299	32	4
300-399	24	-
400-499	19	1
500-599	15	2
600-699	12	4
700-799	14	-
800-899	5	-
900-999	3	-
1000-1099	4	-
1100-1199	1	-
1200	6	-
Brak danych	2	-

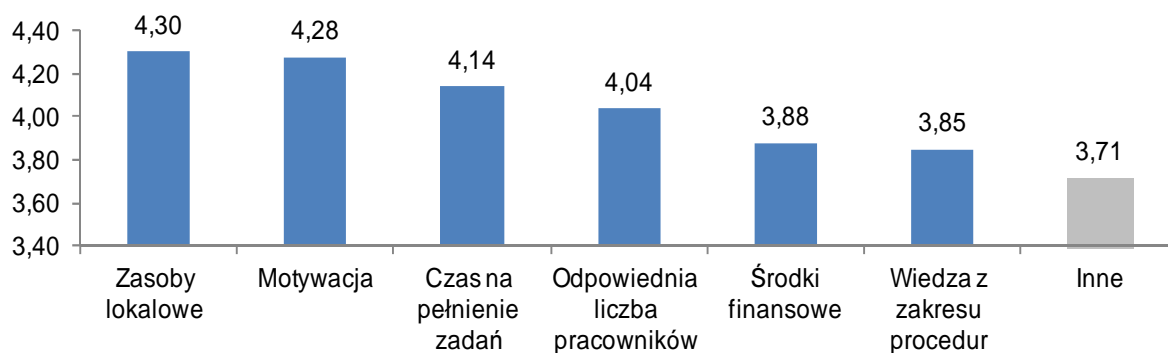
4.2 Przygotowanie szkół do aplikowania o środki w ramach Działania 9.2 PO KL

Skuteczne aplikowanie o wsparcie finansowe z funduszy Unii Europejskiej wymaga od potencjalnych wnioskodawców odpowiedniego przygotowania. Problem ten ma charakter wielowymiarowy, bowiem dotyczy konieczności spełniania precyzyjnie określanych wymogów stawianych każdorazowo przed podmiotami ubiegającymi się o dofinansowanie. W ogólnym ujęciu dotyczy to konieczności posiadania odpowiednich zasobów i kapitałów, które umożliwią prawidłową realizację przyjętych działań.

W odniesieniu do badanej grupy 195 szkół ich reprezentanci stosunkowo najlepiej ocenili zasoby lokalowe, potrzebne do realizacji zadań wynikających z projektu. Równie dobrze ocenione zostały elementy związane z zarządzaniem zasobami ludzkimi będącymi w dyspozycji dyrektorów poszczególnych placówek. Mowa tu o występowaniu wśród pracowników odpowiedniej motywacji do aplikowania o środki unijne, dysponowaniu czasem potrzebnym do realizacji tych przedsięwzięć oraz odpowiednią liczbą pracowników mogących podjąć starania w tym zakresie. Należy podkreślić, że oceny kształtowały się podobnie, niezależnie od tego czy respondenci reprezentowali placówki, które dotąd nie aplikowały o środki lub aplikowały nieskutecznie. Stosunkowo najgorzej ocenione zostały zasoby finansowe poszczególnych jednostek, potrzebne między innymi do zabezpieczenia wkładu własnego, który w wielu przypadkach jest wymagany przy dofinansowaniu UE, oraz poziom wiedzy o formalnych wytycznych – procedurach określających zasady aplikacji. Należy zwrócić uwagę, że już sam rozkład odpowiedzi traktować można jako potwierdzenie deklarowanej niskiej znajomości unijnych procedur. Skoro bowiem respondenci stosunkowo najlepiej ocenili będące w ich dyspozycji zasoby lokalowe nie powinni jednocześnie wskazywać na problem z pokryciem wkładu własnego. Zgodnie bowiem z obowiązującymi wytycznymi wkład własny nie musi oznaczać zaangażowania finansowego wnioskodawcy lub partnera, może być bowiem wykazywany w formie niepieniężnej, np. udostępnienie lokalu na realizację projektu, czy też w formie świadczeń wykonywanych przez

wolontariuszy. Informacje na ten temat zamieszczane są każdorazowo w dokumentacji konkursowej przygotowywanej i publikowanej dla każdego z ogłaszanych konkursów¹⁸. Fakt, że respondenci podnoszą tego typu zastrzeżenie, ujawnia brak aktualnej wiedzy na temat założeń konkursowych (niezależnie od deklarowanej – jak wykazane jest w dalszej części badania - przez samych dyrektorów aktywności w bieżącym pozyskiwaniu informacji w tym zakresie). Godny uwagi jest również fakt, iż nie odnotowano istotnych różnic w ocenach szkolnych zasobów dokonywanych przez dyrektorów jednostek funkcjonujących w gminach wiejskich i miejskich oraz nie skutecznie aplikujących i nie podejmujących dotychczas takich prób. Drobne różnice zauważalne są jedynie w przypadku rozkładów odpowiedzi dotyczących liczby pracowników, zasobów finansowych oraz czasu na wypełnianie zadań związanych z realizacją projektu. W tych przypadkach nieznacznie lepiej oceniane były zasoby szkół z gmin miejskich. Jednocześnie zasoby finansowe i czasowe lepiej oceniane były przez dyrektorów, których jednostki dotychczas nie podejmowały starań w kierunku uzyskania unijnego dofinansowania – a więc nie aplikowały. Tylko zasoby ludzkie potrzebne do sprawnej realizacji projektu lepiej ocenione zostały przez reprezentantów szkół nieskutecznie aplikujących.

Wykres 1. Ocena zasobów szkoły przydatnych do aplikowania o środki unijne.

Ogółem	4,30	4,28	4,14	4,04	3,88	3,85	3,71
t.wiejskie	4,33	4,36	4,08	3,98	3,67	3,89	3,14
t.miejskie	4,29	4,24	4,16	4,06	3,97	3,84	4,29

Opracowanie własne na podstawie badania CATI (N=195). Prezentowane dane zawierają średnią ocen.

Obserwowane zależności znalazły potwierdzenie w wypowiedziach dyrektorów w badaniu jakościowym. Również w tej grupie najczęściej wymiennymi przeszkodami były procedury aplikacyjne, które oceniane są jako nadmiernie rozbudowane i skomplikowane oraz niedobór środków finansowych potrzebnych na pokrycie wymaganego wkład własnego. Ostatni z wymienionych aspektów stanowi potwierdzenie braku wiedzy ze strony dyrektorów w odniesieniu do zapisów konkursowych dotyczących wymaganego wkładu własnego.

¹⁸ Mowa tu o dokumentach: *Wytyczne w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki* oraz *Zasady finansowania Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki*.

- *Nie możemy występować sami jako szkoła, musi to podpisać Starosta [...] Bariera proceduralna.*
- *Względy proceduralne stanowią największą barierę, bo nie zawsze są jasne i czytelne. Następnie finanse, ze względu na to, że musi być wkład własny.*
- *Dla mnie najistotniejszą barierę stanowią względy czasowe, a w następnej kolejności względy finansowe, tzn. konieczność wniesienia wkładu. Dodatkowo, jesteśmy szkołą na wsi, więc trudno o pozyskanie przedsiębiorców w okolicy.*
- *Jesteśmy małą szkołą, w związku z tym możliwości finansowe są niewielkie. Problemem byłby wkład własny.*
- *Na pewno procedury nie są czytelne, nie zawsze są jasne. Związane są z tym finanse [...] organ prowadzący nie zawsze może dać tyle, ile my potrzebujemy.*

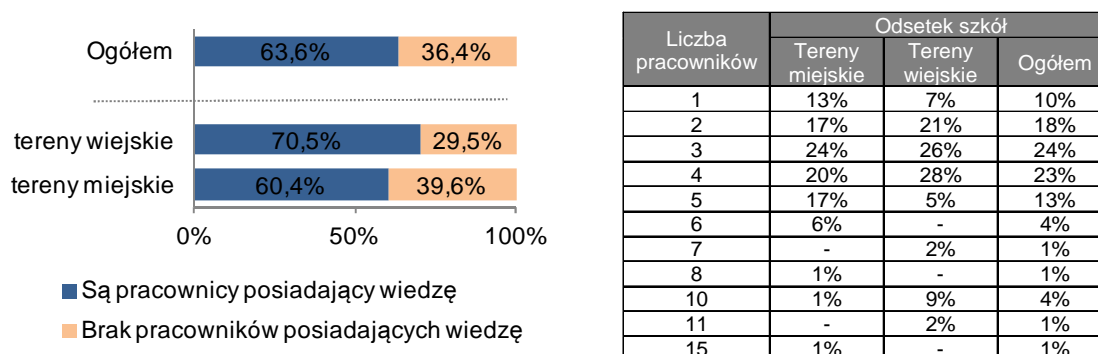
Ponadto w opiniach znacznej grupy dyrektorów, uczestniczących w badaniu jakościowym, istotnym problemem w aplikowaniu o środki unijne jest sytuacja, w której pracownicy placówek, posiadając pewną wiedzę w przedmiotowej tematyce, nie potrafią wykorzystać jej skutecznie w praktyce. Jednocześnie przyznają, że głównym czynnikiem determinującym i utrzymującym taką sytuację jest powierzchowność i niedostateczność posiadanej wiedzy. Dlatego zdaniem respondentów konieczna jest organizacja większej ilości szkoleń i spotkań informacyjnych, w trakcie których możliwe będzie uzupełnienie niezbędnych informacji. Pogląd taki wyrażali zarówno dyrektorzy szkół, które dotychczas nie aplikowały o wsparcie, jak i dyrektorzy szkół aplikujących nieskutecznie.

Dysponowanie odpowiednimi zasobami ludzkimi potwierdza fakt, że w około 60% badanych szkół zatrudnione są osoby znające specyfikę funduszy unijnych i procedury ich pozyskiwania. Godny szczególnej uwagi jest również fakt, że w ponad 60% takich szkół liczba pracowników wynosi od 2 do 4 osób. Jednocześnie z uzyskanych deklaracji wynika, że to w szkołach z gmin wiejskich a nie miejskich częściej zatrudniane są osoby zorientowane w problematyce funduszy unijnych. Również częściej w tych jednostkach zatrudnianych jest od 2 do 4 osób. Ponadto z rozkładu odpowiedzi uwzględniającego dotychczasową aktywność aplikacyjną wynika, że to w szkołach które dotychczas nie składały żadnych wniosków konkursowych częściej zatrudniane są osoby posiadające niezbędną wiedzę o unijnych funduszach. Należy jednak zaznaczyć, że w relacjonowanych badaniach nie pytano bezpośrednio o zatrudnianie specjalistów na osobnym stanowisku stworzonym na potrzeby aplikowania o środki z UE, lecz o osoby „znające” specyfikę funduszy unijnych. Oznaczać to może, że grono wskazywanych osób z pewnością było zróżnicowane - zarówno pod względem trybu zatrudnienia jak i posiadanych wiedzy i kompetencji w badanym zakresie. Z pewnością tłumaczyć to może deklarowany powyżej, jak i powtarzany w dalszych częściach raportu, niski poziom znajomości procedur i wytycznych UE. W badaniach nie pytano również o okres zatrudniania wskazywanych specjalistów. Nie można więc stwierdzić, czy ich kompetencje nie były dotychczas wykorzystywane

ponieważ zatrudnieni zostali stosunkowo niedawno (tzn. w okresie między konkursami), czy wynikało to ze świadomych zaniedbań.

Nie zmienia to jednak faktu, że zarówno w ogólnym ujęciu jak i w rozkładach uwzględniających charakter gminy oraz przeszłość aplikacyjną badanych szkół, dominują jednostki zatrudniające osoby posiadające pewną wiedzę w problematyce funduszy unijnych. Dlatego źródeł utrzymującego się pasywnizmu oraz nieudolności w aplikowaniu o środki UE szukać należy w kolejnych z podejmowanych kwestii problemowych.

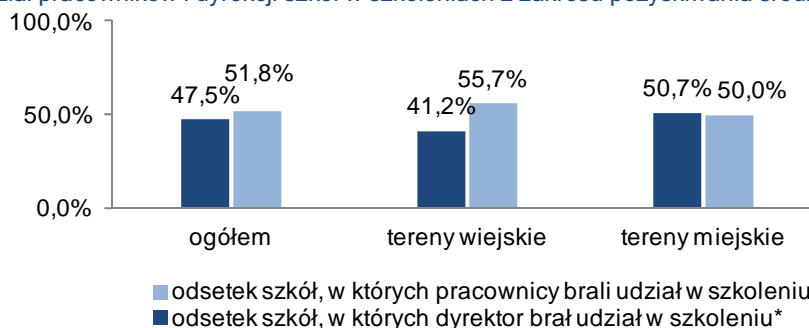
Wykres 2. Obecność w szkołach pracowników, znających specyfikę funduszy unijnych i procedury ich pozyskiwania.

Opracowanie własne na podstawie badania CATI (N=195).

Pracownicy 52% badanych szkół uczestniczyli w szkoleniach dotyczących zasad pozyskiwania środków w ramach funduszy unijnych. Częściej byli to przedstawiciele jednostek funkcjonujących w gminach wiejskich (55,7%) niż miejskich (50%) z jednoczesną przewagą podmiotów, które wcześniej podejmowały nieskuteczne próby uzyskania unijnego dofinansowania (59,4%). Innymi słowy można stwierdzić, że na szkolenia wysyłani są pracownicy szkół z gmin miejskich i wiejskich, ale głównie placówek które mają już aplikacyjne doświadczenia.

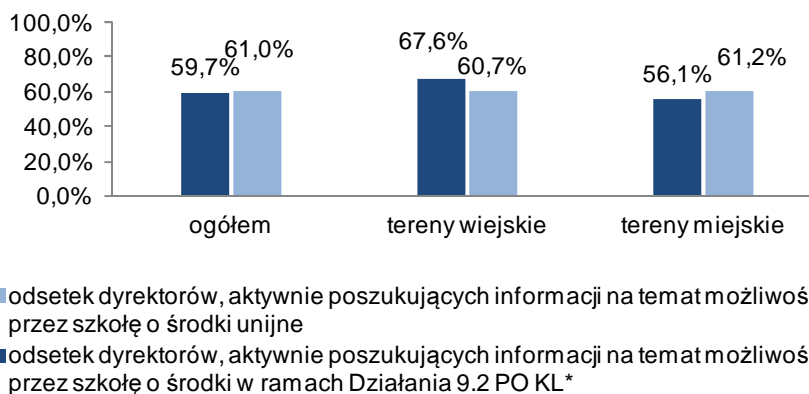
Wykres 3. Udział pracowników i dyrekcji szkół w szkoleniach z zakresu pozyskiwania środków unijnych.

* - spośród szkół, w których w szkoleniach brali udział pracownicy
Opracowanie własne na podstawie badania CATI (N=195).

Również 47,5% badanych dyrektorów deklaruje, że osobiście uczestniczyło w szkoleniu z zakresu pozyskiwania unijnego wsparcia. Zdobywanie i uzupełnianie własnej wiedzy znacznie częściej deklarowali dyrektorzy placówek z gmin miejskich (50,7%) niż wiejskich (41,2%) oraz posiadający doświadczenie w aplikowaniu o środki unijne (52,6% - aplikujących nieskutecznie; 44,4% - nieaplikujących w ogóle). Istotny jest także fakt, że 61% badanych dyrektorów deklaruje aktywne poszukiwanie informacji na temat możliwości aplikowania o środki unijne. Podobnie liczny odsetek respondentów (59,7%) zadeklarował poszukiwanie informacji na temat możliwości aplikowania o środki w ramach Działania 9.2 PO KL. Z prezentowanego poniżej wykresu wynika, że aktywność taka deklarowana jest w niemal równym stopniu przez dyrektorów placówek z gmin miejskich i wiejskich, z jedną tylko różnicą dotyczącą wyszukiwania informacji o Działaniu 9.2 PO KL. Aktywność tą stosunkowo częściej podejmują zarządzający placówkami ulokowanymi w gminach wiejskich.

Wykres 4. Aktywność dyrektorów w zakresie poszukiwania wiedzy na temat możliwości aplikowania przez szkołę o środki unijne.

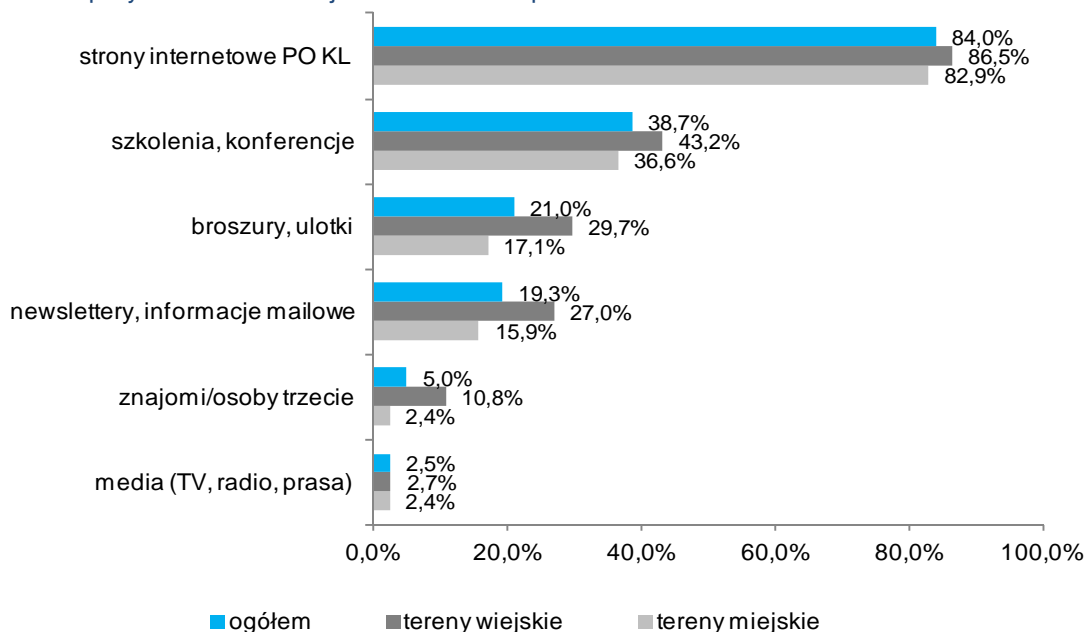
Opracowanie własne na podstawie badania CATI (N=195, w przypadku * - odsetek wyznaczony spośród osób aktywnie poszukujących informacji na temat możliwości aplikowania o środki unijne).

Spśród ankietowanych, którzy deklarują aktywne poszukiwanie informacji na temat możliwości aplikowania o środki unijne, zdecydowana większość (84%) wykorzystywała zasoby internetowe – głównie strony Urzędu Marszałkowskiego, PO KL, EFS czy Starostwa Powiatowego. O udziale w szkoleniach, konferencjach i spotkaniach informacyjnych wspomniało 38,7% dyrektorów badanych szkół. Około 19%-21% respondentów wykorzystuje także materiały informacyjne lub newslettery przesyłane drogą elektroniczną. Natomiast stosunkowo najrzadziej wykorzystywanym sposobem zdobywania informacji na temat dofinansowania były media (telewizja, radio, prasa) – korzysta z nich nie więcej niż 3% badanych. Podobnie znajomi/osoby trzecie okazały się niewykorzystywanym często źródłem wiedzy o funduszach unijnych (5%).

Z rozkładu uzyskanych odpowiedzi, uwzględniającego charakter gminy (miejska/wiejska) wynika, że większą aktywność w zakresie wykorzystywania z różnych źródeł informacji deklarują dyrektorzy placówek funkcjonujących w gminach wiejskich. Respondenci z tej grupy w przypadku każdego z badanych źródeł informacji dominują w układzie procentowym nad przedstawicielami szkół z gmin miejskich. Częściej przeglądają zasoby stron internetowych (wiejskie – 86,5%, miejskie – 82,9%);

uczestniczą w szkoleniach i konferencjach (wiejskie – 43,2%; miejskie – 36,6%); czytają broszury i ulotki (wiejskie – 29,7%; miejskie – 17,1%) oraz newslettery i informacje e-mailowe (wiejskie – 27%; miejskie – 15,9%); a także zasięgają opinii znajomych (wiejskie – 10,8%; miejskie – 2,4%). Ponadto większą aktywność w pozyskiwaniu informacji na temat zasad aplikowania o środki w ramach Działania 9.2 PO KL poprzez wykorzystanie różnych źródeł wykazują placówki, które podejmowały już w przeszłości starania o pozyskanie dofinansowania z UE.

Wykres 5. Źródło pozyskiwania informacji na temat zasad aplikowania o środki.

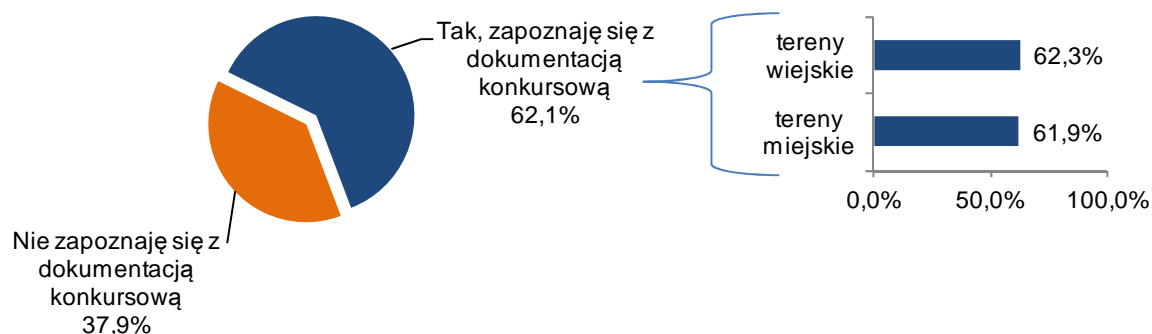

Opracowanie własne na podstawie badania CATI (N=195). Możliwość wielokrotnego wyboru odpowiedzi.

Istotność poszczególnych źródeł potwierdzają także wypowiedzi dyrektorów biorących udział w indywidualnych wywiadach pogłębionych. Godny szczególnego podkreślenia jest tutaj fakt, że większość z nich nie dostrzega żadnych problemów w dostępie do informacji na temat pozyskiwania wsparcia ze strony Unii Europejskiej. Podkreślana była wielość i różnorodność źródeł informacji gwarantująca swobodę i dowolność ich wykorzystywania.

W zdobywaniu potrzebnych informacji około 62% badanych dyrektorów sięga także do dokumentacji konkursowej publikowanej przez Instytucję Pośredniczącą PO KL w związku z ogłaszaniem konkursów na składanie wniosków o dofinansowanie projektów w ramach Działania 9.2 PO KL w województwie lubelskim. Z tymi dokumentami zapoznają się w niemal równym stopniu dyrektorzy szkół położonych w gminach miejskich i wiejskich. Jednak znacznie częściej sięgają do nich przedstawiciele jednostek, które wcześniej aplikowały o środki (68,8%) w porównaniu do szkół, które nigdy wcześniej nie składały wniosków (58,8%).

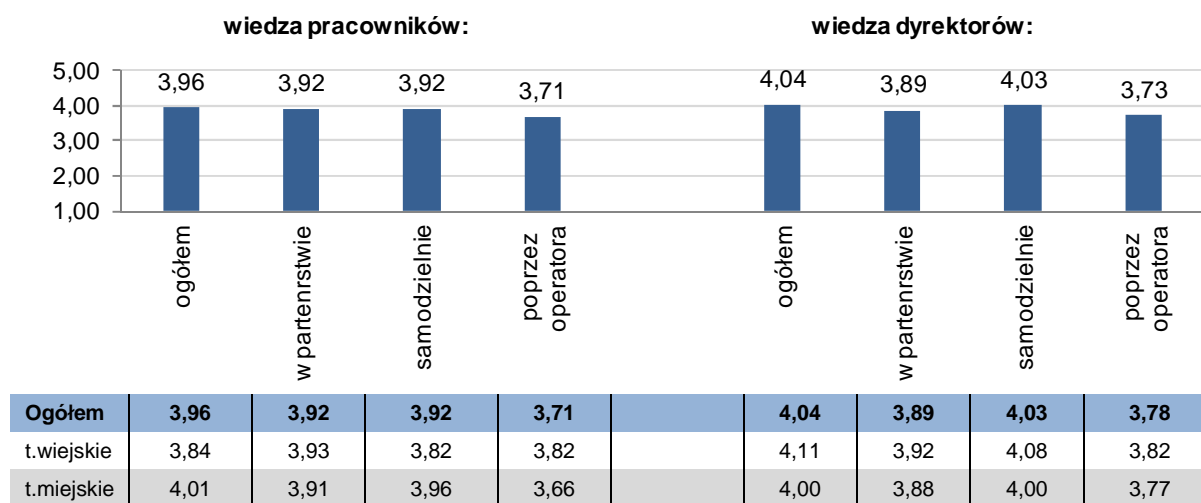
Wykres 6. Stopień zaznajomienia dyrektorów z dokumentacją konkursową publikowaną przez IP PO KL w związku z ogłaszaniem konkursów na składanie wniosków o dofinansowanie projektów w ramach Działania 9.2 PO KL.

Opracowanie własne na podstawie badania CATI (N=195).

Odnosząc się do poszczególnych form aplikowania o środki w ramach Działania 9.2 PO KL, zdecydowana większość dyrektorów (70,3%) oceniła wiedzę swoją i swoich pracowników pozytywnie¹⁹. Najwyżej oceniano wiedzę z zakresu samodzielnego aplikowania o środki (średnia ocen 4,03 i 3,92 w skali 5-cio punktowej), a najniżej - wiedzę o aplikowaniu poprzez operatora (3,78). Nie odnotowano tutaj istotnych różnic w opiniach reprezentantów szkół z gmin miejskich i wiejskich. Dały się jednak zauważyć rozbieżności w ocenach dokonywanych przez dyrektorów, którzy wcześniej aplikowali i tych bez doświadczenia w tym zakresie. Otóż każdorazowo wiedza dyrektorów i pracowników oceniana była lepiej przez respondentów reprezentujących szkoły, w których nie aplikowano dotychczas o środki z UE w porównaniu do szkół, w których składano wnioski. Można więc przyjąć, iż dotychczasowe doświadczenia stanowiły istotny czynnik weryfikujący świadomość posiadania lub nie posiadania wiedzy w badanym zakresie.

Wykres 7. Ocena poziomu wiedzy dyrektora i pracowników w zakresie poszczególnych form aplikowania o dofinansowanie.

Opracowanie własne na podstawie badania CATI (N=195).

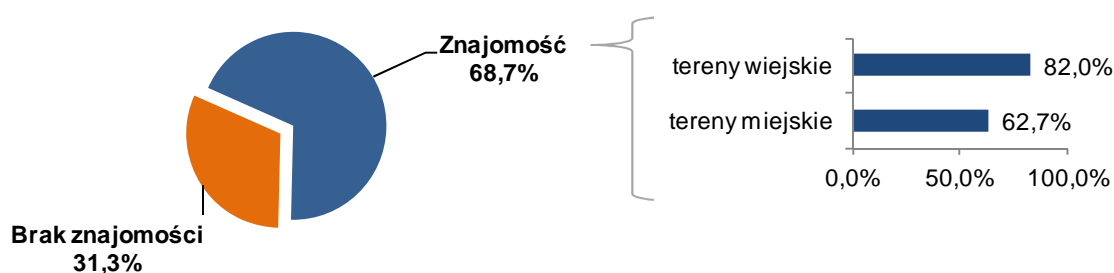
¹⁹ W odpowiedzi na to pytanie, respondenci używali 5-stopniowej skali, gdzie 1 oznacza ocenę najniższą, a 5 ocenę najwyższą. „Oceny pozytywne” obejmują oceny 4 i 5 na skali.

Tak pozytywne w średnim ujęciu opinie nie znalazły swojego odzwierciedlenia w wypowiedziach uzyskanych za pośrednictwem badań jakościowych. W wywiadach pogłębionych respondenci ocenili swoją wiedzę na temat możliwości i zasad aplikowania o środki unijne na poziomie średnim lub niskim. Respondenci zwracali uwagę, że brali udział w odpowiednich szkoleniach lub wciąż to robią, jednak ich wiedza ciągle nie jest na tyle pełna, by mogli samodzielnie przygotowywać wnioski aplikacyjne z przekonaniem, że pod względem merytorycznym nie mają one żadnych uchybień:

- *Moja wiedza jest wystarczająca do tego, żeby przygotować dane wstępne do wniosku.*
- *Byłem 2 razy na szkoleniu, wiedzę mam średnią - nie jest wystarczająca.*
- *Uczestniczyłam w szkoleniach, kiedy te projekty wchodziły, mniej więcej wiem, na czym polega składanie projektu i jak to się wszystko odbywa, ale gdybym sama miała podjąć się realizacji tego projektu, to byłoby to trudne. Myślę bardziej o współpracy z firmą wspomagającą.*

Również w tej grupie dominowały stwierdzenia, że stosunkowo najwyższym poziomem wiedzy badani dyrektorzy i ich pracownicy mogą wykazać się w zakresie aplikowania samodzielnego, które jest również najczęściej wykorzystywaną formą podejmowania starań o uzyskanie dofinansowania. Jednocześnie stosunkowo najgorzej oceniana została wiedza w zakresie aplikowania w partnerstwie. 68,7% dyrektorów uczestniczących w badaniu ilościowym deklaruje, że posiadają wiedzę w zakresie typów projektów, jakie można realizować w ramach Działania 9.2 PO KL. Jednocześnie 30% badanych przyznaje się do braku jakiegokolwiek wiedzy w tym zakresie. Można przy tym zauważyć, że poziom deklarowanej wiedzy wyraźnie wyższy jest w przypadku dyrektorów szkół z terenów wiejskich (82,0%) niż miejskich (62,7%).

Wykres 8. Znajomość przez dyrektorów szkół typów projektów, możliwych do realizacji w ramach Działania 9.2 PO KL²⁰.

²⁰ Wskazań poszczególnych znanych sobie typów projektów dokonywały osoby, które zadeklarowały, że posiadają wiedzę na temat tego, jakie typy projektów można realizować w ramach Działania 9.2 PO KL. Dla lepszego porównania danych, wypowiedzi respondentów zostały przekodowane do typów projektów, ujętych w Planie Działania na rok 2011 opracowanym przez IP PO KL w województwie lubelskim i w tej formie zostały zaprezentowane w niniejszym zestawieniu. Uwzględniono w nim jedynie wypowiedzi powtarzające się, pomijając pojedyncze wskazania.

Dane w nawiasie oznaczają odsetek wyznaczony w stosunku do ogólnej liczby badanych. Opracowanie własne na podstawie badania CATI (N=195; podczas wskazywania znanych typów wsparcia – możliwość wielokrotnego wyboru odpowiedzi).

3.2. Dotychczasowe doświadczenia w zakresie aplikowania o środki UE

Dla precyzyjnego określenia barier w aplikowaniu i realizacji projektów w ramach działania 9.2. PO KL najistotniejsze wydaje się pozyskanie szczegółowych informacji o dotychczasowych doświadczeniach badanych szkół województwa lubelskiego w tym zakresie.

Przeważająca większość respondentów (91,8% ogółu badanych, tj. 179 dyrektorów) deklaruje kontakt ich placówki z różnorodnymi projektami unijnymi. Nie wszyscy badani precyzowali formę i zakres aktywności w tym zakresie.

- 87 placówek (48,6% wykazujących kontakt z projektami unijnymi) deklaruje, że nieskutecznie aplikowały o środki unijne. W grupie tej 23 placówki (co stanowi 26,5% grupy, a 12,8% ogółu mających kontakt) deklarowały aplikowanie nieskutecznie o środki w ramach projektów niezwiązanych z Działaniem 9.2 PO KL.
- 92 placówki (51,4% wykazujących kontakt z projektami unijnymi) deklarowały kontakt z projektami unijnymi w innym zakresie, niż aplikowanie o środki. Dwa przypadki związane były z Działaniem 9.2 PO KL, pozostałe stanowiły inne typy projektów. Zwraca uwagę fakt, że niewielu respondentów potrafiło precyzyjnie przywołać typ projektu, w którym uczestniczyli. 6 badanych nie pamiętało żadnych szczegółów. Jedna czwarta respondentów oprócz wskazania na nazwę Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki nie potrafiła w momencie badania udzielić bliższych informacji. Również około jednej czwartej grupy wskazywało na konkretne formy wsparcia z jakimi placówka miała kontakt, przy czym odpowiedzi najczęściej dotyczyły pomocy stypendialnej dla uczniów. Kilkakrotnie wskazano także na kontakt

z projektami realizowanymi w ramach Działania 9.4, czyli projektami ukierunkowanymi na wsparcie kadr systemu oświaty.

W kontekście wyników całego badania brak wyczerpujących odpowiedzi dyrektorów na pytanie o typ projektu, z jakim mieli kontakt oraz ich niejednoznaczność można tłumaczyć brakiem rzeczywistej aktywności dyrektorów na polu ogólnego udziału w projektach unijnych. Bierność i brak doświadczeń w tym zakresie grupy docelowej jest przyczyną, dla której pod pojęciem „kontakt” z projektami unijnymi respondenci kwalifikują wszelkie, nawet nie związane z faktyczną aktywnością, formy kontaktu. Pomimo lakoniczności wypowiedzi badanych, można zauważyć dominację we wskazaniach dyrektorów działań związanych z PO KL. Wśród projektów spoza tego programu, realizowanych przez regionalne placówki, należy wymienić udział w programie edukacyjnym Unii Europejskiej Leonardo da Vinci oraz programie Comenius. Ograniczony kontakt z projektami innymi niż PO KL również potwierdza niską aktywność grupy docelowej w zakresie zarówno aplikowania, jak i realizacji projektów unijnych.

W grupie respondentów uczestniczących w badaniach jakościowych, podobnie jak wśród uczestników badania ilościowego, zdecydowana większość reprezentowała placówki, które nieskutecznie aplikowały o środki w ramach Działania 9.2 PO KL. Natomiast przedstawiciele szkół, które nie ubiegały się dotychczas o unijne wsparcie, jako powód tej bierności wskazywali na dwie kwestie. Pierwsza z nich dotyczy finansów i budżetu szkoły, druga natomiast wielkości szkoły i liczby uczniów. Podobnie jak w przypadku badań ilościowych, również tutaj respondenci twierdzili bowiem, że w procesie aplikowania o wsparcie unijne, niezbędne są środki własne, których szkoła nie posiadała. Problemem była także zbyt mała wielkość placówki i niewielka ilość uczniów, co w przekonaniu dyrektorów nie pozwalałoby na spełnienie odpowiednich wymagań na pozyskanie funduszy, stąd decyzja o nieaplikowaniu. Należy w tym miejscu nadmienić, że liczba uczniów nigdy nie stanowiła bariery w spełnieniu wymagań i kryteriów w zakresie uzyskania dofinansowania, zatem powyższe wypowiedzi respondentów potwierdzają brak wiedzy w zakresie aplikowania o środki w ramach Działania 9.2 PO KL wśród dyrektorów.

- *Nie składaliśmy wniosku, ponieważ nasza placówka jest zbyt mała - w tym roku szkolnym w zawodówce mamy tylko 22 uczniów, a w ubiegłym jedynie 20 uczniów i pewnie nie spełnialiśmy warunków określonych w projektach.*
- *Nasz dotychczasowy brak zainteresowania wiąże się z wkładem własnym - nasze środki są bardzo ograniczone.*

Tymczasem respondentów deklarujących podejmowanie prób aplikacyjnych w przeszłości zapytano o główny cel projektu, który chcieli realizować w ramach Działania 9.2 PO KL. Na podstawie wypowiedzi badanych można wnioskować, iż składane wnioski dotyczyły różnych potrzeb placówek. Spośród nich wskazać można na dwa zasadnicze cele. Po pierwsze, zorganizowanie zajęć

pozalekcyjnych, wyrównujących bądź też nadających nowe uprawnienia, a po drugie - doposażenie szkoły w sprzęt niezbędny i przydatny na zajęciach z przedmiotów zawodowych.

- *Celem projektu było podniesienie atrakcyjności kształcenia zawodowego, projekt kierowany był do uczniów zasadniczej szkoły zawodowej – [obejmował] zajęcia pozalekcyjne, zajęcia wyrównujące i kursy nadające nowe uprawnienia.*
- *Celem projektu było uzyskanie środków na zajęcia pozalekcyjne z przedmiotów matematyczno-fizycznych i językowych i prowadzenie zajęć rozwijających zainteresowania.*
- *Środki głównie z przeznaczeniem na doposażenie szkoły w odpowiedni sprzęt.*

Poza tym wielokrotnie podkreślano, iż celem projektu było podwyższanie kompetencji i kwalifikacji uczniów, zwiększenie atrakcyjności kształcenia zawodowego czy też zwiększenie atrakcyjności samej placówki. Istotnym celem projektu było także zwiększanie samooceny uczniów, właśnie poprzez umożliwienie im udziału w dodatkowych zajęciach:

- *Cel ogólny projektu dotyczył podniesienia poziomu kompetencji kluczowych u pewnej liczby uczniów i wykształcenie nowych umiejętności zawodowych w kierunku dopasowania ich do potrzeb rynku pracy, zmniejszenia dysproporcji w poziomie wiedzy języków obcych, zwiększenia poczucia własnej wartości.*

Z kolei głównymi przyczynami odrzucenia wniosków, które najczęściej wskazywali respondenci, były niespełnianie kryteriów oraz błędy we wnioskach. Wspominali o nich wszyscy respondenci, których wnioski zostały odrzucone. Kryteria, których nie spełniali aplikujący o środki były bardzo różne, w zależności czego dotyczył dany projekt. Te, które zostały wymienione przez respondentów obejmowały: niespełnienie kryterium równości płci; niespełnienia warunków horyzontalnych; projekt nie obejmował odpowiedniej liczby uczniów.

Respondenci wskazywali także na trudności w spełnieniu unijnych wymogów, które w ich opinii obwarowane są tyłoma warunkami, że bez specjalistycznej pomocy i odpowiedniej wiedzy, bardzo trudno jest pozytywnie przejść przez proces aplikowania. Pojawiały się także opinie, że instytucja odrzucająca wniosek nie podała przyczyny jego odrzucenia, dlatego szkole ciężko było się do tego ustosunkować. Ze względu na fakt, że IP zawsze opatruje negatywną ocenę wniosku uzasadnieniem, tego typu wypowiedzi należy uznać za potwierdzenie braku wystarczającej determinacji przedstawiciela szkoły do skutecznego zakończenia procesu aplikacji. Tymczasem w grupie uczestników badań ilościowych około 62% badanych ocenia, że poszczególne formy aplikowania o środki (samodzielnie, w partnerstwie i poprzez operatora) wiążą się z niejasnymi kryteriami oceny wniosków. Jednym z głównych czynników wpływających na niski poziom dotychczasowego uczestnictwa w działaniach lub projektach dofinansowanych ze środków unijnych jest uwidaczniający się już wcześniej, a poniżej jedynie potwierdzony, niski poziom wiedzy respondentów na temat

wymogów formalnych stawianych potencjalnym wnioskodawcom przez instytucje dysponujące środkami przeznaczonymi na dofinansowanie. Ponad połowa badanych dyrektorów wyraziła bowiem opinię, że procedury ubiegania się o dofinansowanie w ramach Działania 9.2 PO KL byłyby dla nich zbyt skomplikowane (w 5 stopniowej skali trudności średnia ocen trudności kształtowała się na poziomie 4,0). Jednocześnie nie odnotowano istotnych różnic w wypowiedziach przedstawicieli szkół funkcjonujących na terenach miejskich i wiejskich oraz posiadających lub nie posiadających doświadczenia w zakresie aplikowania o środki UE.

Tabela 6. Średnie oceny trudności wybranych aspektów aplikowania o środki w ramach Działania 9.2 PO KL

Trudność	Ogólnie	Sposób aplikowania:		
		samodzielnie	w partnerstwie	przez operatora
Skomplikowane procedury aplikowania	4,0	3,8	4,0	4,0
Niejasne kryteria oceny wniosków	4,0	3,9	4,0	4,0
Brak dostępu do informacji na temat możliwości aplikowania	3,9	3,9	3,9	3,9

Opracowanie własne na podstawie badania CATI (N=195). Średnia ocen w skali od 1 (brak trudności) do 5 (bardzo trudne).

Podobnych ocen dokonali dyrektorzy biorący udział w badaniach jakościowych. Większość z nich uznała, że najtrudniejszą formą aplikowania jest forma samodzielna, głównie dlatego, że zwiększa ryzyko popełnienia błędów oraz wiąże się z koniecznością przygotowania całości wymaganej dokumentacji:

- *Samodzielnie, bo często okazywało się, że gdzieś popełnialiśmy błędy, których nie widzieliśmy.*

Jednak zdaniem części respondentów na istotne trudności napotkać można również w przypadku partnerstwa. Najwięcej obaw budzi tutaj sam fakt konieczności wypracowania partnerskiego podziału obowiązków i zadań wynikających z realizacji danego projektu:

- *Aplikowanie w partnerstwie uważam za najtrudniejszą z form. Dlatego, że trudno jest się dogadać, jeśli placówki nie są o podobnej specyfikacji.*

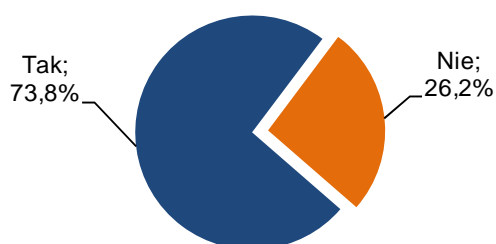
Za najskuteczniejszą formę aplikowania respondenci uznali aplikowanie poprzez operatora. Badani uznali, że to instytucje korzystająca z wyspecjalizowanej pomocy mają największe szanse na skuteczność w aplikowaniu o środki UE:

- *Najczęściej przechodzą projekty pisane przez wyspecjalizowane instytucje.*
- *Najtrudniejsza [jest forma] samodzielna a najłatwiejsza i najskuteczniejsza przez operatora.*
- *Przez operatora najskuteczniejsza. Jest ktoś, kto pisze projekt, a my jesteśmy tylko wykonawcą i uczestnikami.*

Jednocześnie w przypadku respondentów biorących udział w badaniach ilościowych aż 73,8% deklarowało posiadanie wiedzy na temat instytucji, w której można otrzymać pomoc w zakresie

aplikowania o środki w ramach Działania 9.2 PO KL. Najczęściej wymieniano Urząd Marszałkowski (52,3%), Urząd Gminy/Miasta (10,3%). Co ważne nie odnotowano tutaj istotnych różnic odpowiedzi dyrektorów szkół z gmin miejskich i wiejskich oraz posiadających lub nie posiadających doświadczenia w aplikowaniu o środki unijne. Można więc przyjąć ogólnie, że wśród zarządzających szkołami występuje wysoki poziom świadomości istnienia licznych źródeł informacji dotyczących funduszy europejskich.

Wykres 9. Czy wie Pan/i, gdzie można otrzymać pomoc w zakresie aplikowania o środki w ramach Działania 9.2 PO KL?

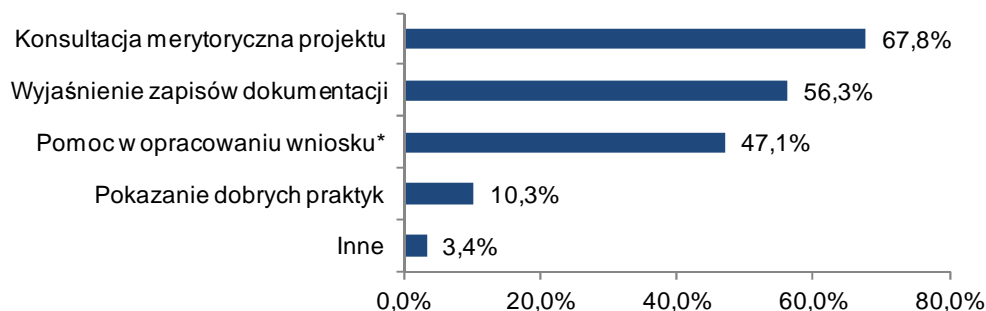
Podmiot	Liczba wskazań
Urząd Marszałkowski	102
Urząd Gminy / Miasta	20
Jednostki zajmujące się profesjonalną pomocą	6
podmioty pożytku publicznego	5
Regionalny Ośrodek Europejskiego Funduszu Społecznego	5
agendy samorządów miejskich i powiatowych	2
organ prowadzący	2
punkty informacyjne	2
Lubelska Agencja Wspierania Przedsiębiorczości	1
Ministerstwo Finansów	1
przedsiębiorcy	1
Kuratorium Oświaty	1

Opracowanie własne na podstawie badania CATI (N=195).

Znamienny jest jednak fakt, że tylko 44,6% badanych dyrektorów korzystało ze wsparcia Instytucji Pośredniczącej (Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego) w zakresie aplikowania o środki w ramach Działania 9.2 PO KL. Stosunkowo częściej ze wsparcia tego korzystali dyrektorzy szkół z terenów wiejskich (47,5%) niż miejskich (43,3%) oraz jednostki, które w przeszłości brały udział w konkursach o środki unijne (nie aplikowały – 43,5%; aplikowały nieskutecznie – 46,9%).

Podejmowana współpraca z Instytucją Pośredniczącą najczęściej dotyczyła konsultacji merytorycznej przygotowywanego projektu oraz wyjaśnienia zapisów dokumentacji.

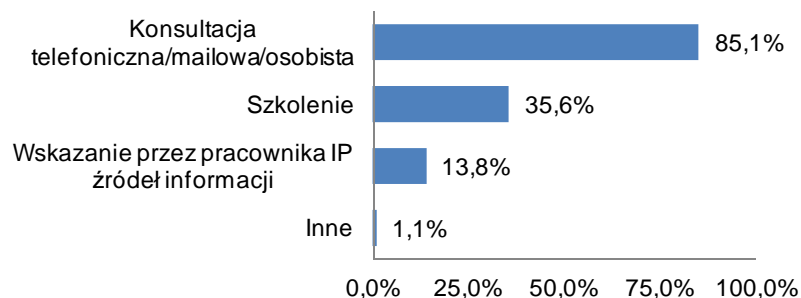
Wykres 10. Zakres współpracy z Instytucją Pośredniczącą.

* - Rolą IP jest wyjaśnianie zapisów dokumentacji konkursowej i wszelkich obowiązujących kryteriów wyboru. Pomoc przy opracowaniu wniosku powinna stanowić funkcję ROEFS.
Opracowanie własne na podstawie badania CATI (N=87 placówek współpracujących z IP; możliwość wielokrotnego wyboru odpowiedzi).

Najczęściej wykorzystywanymi formami pomocy ze strony Instytucji Pośredniczącej była konsultacja telefoniczna/mailowa/osobista (85,1% szkół) lub szkolenie (35,6% szkół). Poza tym 13,8% respondentów pomoc została udzielona dzięki wskazaniu przez pracownika IP źródeł informacji.

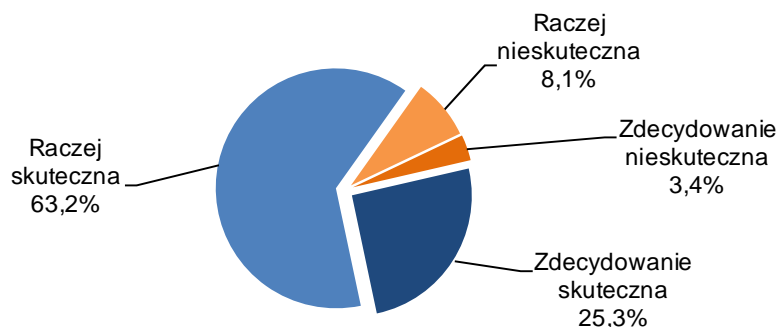
Wykres 11. Formy pomocy z której korzystali dyrektorzy w ramach współpracy z Instytucją Pośredniczącą.

Opracowanie własne na podstawie badania CATI (N=87 placówek współpracujących z IP; możliwość wielokrotnego wyboru odpowiedzi).

Dla podejmowanej kwestii najistotniejszy jest fakt, że zdecydowana większość - 88,5% dyrektorów badanych szkół, którzy korzystali ze wsparcia Instytucji Pośredniczącej, ocenia uzyskaną pomoc jako skuteczną, z czego 25,3% jako bardzo skuteczną. Natomiast jako zdecydowanie nieefektywną oceniło ją tylko 3,4%.

Wykres 12. Ocena skuteczności wsparcia otrzymanego przez dyrektorów w ramach współpracy z Instytucją Pośredniczącą.

Opracowanie własne na podstawie badania CATI (N=87 placówek współpracujących z IP).

Należy w tym miejscu nadmienić, że konkursy ogłaszane w ramach Działania 9.2 PO KL mają charakter otwarty. Najczęściej konkurs ogłaszany jest na początku roku kalendarzowego i trwa do końca grudnia. W związku z niską jakością składanych wniosków o dofinansowanie wystarczy otrzymać wymagane minimum 60 punktów ogółem oraz minimum 60% punktów w każdym z pytań zawartych w karcie oceny merytorycznej, aby uzyskać dofinansowanie realizacji projektu. Dodatkowo, w związku z otwartym charakterem konkursu wnioskodawcy mają możliwość kilkakrotnego składania wniosku po wcześniejszym uwzględnieniu uwag zawartych w kartach ocen przekazywanych wnioskodawcom.

3.3. Współpraca szkół z przedsiębiorcami

Zasadniczym elementem realizacji założeń przyjętych dla Działania 9.2 jest inicjowanie i rozwój współpracy szkół i placówek prowadzących kształcenie zawodowe z przedsiębiorcami stanowiącymi grupę potencjalnych pracodawców dla kształconych uczniów.

W badanej grupie aż 175, czyli prawie 90% szkół współpracowało z lokalnymi przedsiębiorstwami. Godny uwagi jest fakt, że w przypadku szkół z terenów wiejskich współpracę tą deklarowało aż 95% ankietowanych, a spośród szkół funkcjonujących na terenach miejskich 87,3%. Co ważne, w przeważającej większości przypadków współpraca ta obejmowała więcej niż jedną firmę - w tym w 42% szkół liczba partnerów współpracy przekracza 10, a w przypadku 33% przekracza 20.

Prawie we wszystkich przypadkach rolę inicjatorów współpracy przyjmowały badane szkoły, które kierowały swojej zaproszenia do konkretnych firm i przedsiębiorstw o profilu działalności odpowiadającym kierunkom kształcenia. W przypadku szkół z terenów wiejskich współpraca ta każdorazowo (100%) rozpoczynała się dzięki inicjatywie ze strony placówek oświatowych, a w przypadku szkół funkcjonujących w gminach miejskich aż w 98%.

Każdorazowo zakres podejmowanej współpracy dotyczył praktyk zawodowych organizowanych dla uczniów w siedzibach przedsiębiorstw. Ponadto w 11,4% przypadków współpracowano przy tworzeniu i udoskonalaniu podstawy programowej z przedmiotów zawodowych. 6,9% badanych szkół mogło liczyć również na wsparcie finansowe ze strony współpracujących firm. Kontakty z biznesem 5,1% szkół opierały się na świadczeniu wzajemnej pomocy.

Tabela 7. Zakres współpracy szkół i przedsiębiorstw.

Zakres współpracy	N
Praktyki zawodowe	100,0%
Współtworzenie programu kształcenia	11,4%
Pomoc finansowa	6,9%
Świadczenie wzajemnej pomocy	5,1%

Opracowanie własne na podstawie badania CATI (N=175 placówek współpracujących z przedsiębiorstwami; możliwość wielokrotnego wyboru odpowiedzi).

Znamienny dla prowadzonych analiz jest również fakt, że w przypadku 72,6% szkół przedmiotowa współpraca ma charakter stały.

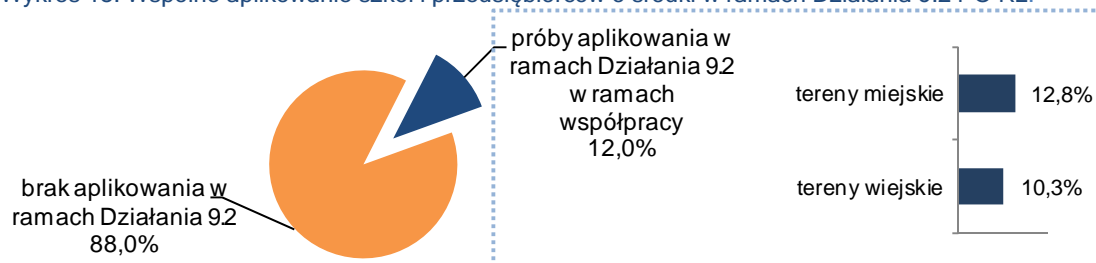
Szczegółowej oceny dotychczasowej współpracy z lokalnymi przedsiębiorcami dokonali dyrektorzy uczestniczący w badaniach jakościowych. Również w tych przypadkach opiera się ona głównie na organizowaniu praktycznej nauki zawodu dla uczniów, którzy odbywają praktyki zgodne z kierunkiem kształcenia u wybranych pracodawców. Badani dyrektorzy ocenili tę współpracę pozytywnie,

dostrzegając jednocześnie obustronne korzyści: uczniowie mają niepowtarzalną szansę zdobycia praktycznego doświadczenia zawodowego, a w przyszłości również zatrudnienia; natomiast przedsiębiorcy uzyskują możliwość wykształcenia potencjalnych pracowników, bez konieczności ponoszenia kosztów. Tym sposobem uczeń ma szansę na dobrą pracę, a pracodawca na dobrego pracownika:

- *[Uczeń] ma to, że zapozna się z pracą, z obiegiem dokumentów, z regulaminami, jak to wygląda w praktyce. A przedsiębiorstwo będzie miało te korzyści, że jak zatrudni naszych absolwentów, którzy wszystkiego się nauczą, będą mieli bardzo dobrych pracowników.*
- *Uczniowie mają możliwość zdobycia praktyk zawodowych, doskonałą umiejętność. Pracodawcy mają za darmo pracowników, którzy często po ukończeniu szkoły zostają tam i zatrudniają się.*
- *Praktyki zawodowe. Uczniowie mają [dzięki nim] możliwość wyjścia poza szkołę, mają kontakt z pracodawcą i nabywają pierwszego doświadczenia, mają możliwość skonfrontowania wiedzy teoretycznej z praktyką, a dla pracodawcy jest to możliwość kontaktu z przyszłym pracownikiem.*

W ramach omawianej współpracy z lokalnymi przedsiębiorcami tylko 12% szkół podejmowało próby aplikowania o środki w ramach Działania 9.2 PO KL wspólnie z biznesem. Stosunkowo częściej były to szkoły z terenów miejskich niż wiejskich.

Wykres 13. Wspólne aplikowanie szkół i przedsiębiorców o środki w ramach Działania 9.2 PO KL.

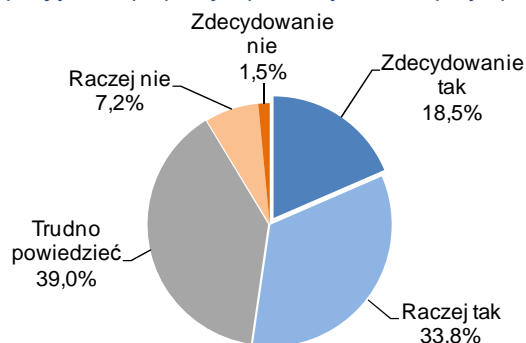

Opracowanie własne na podstawie badania CATI (N=175 placówek współpracujących z przedsiębiorstwami)

Jednak rozważając możliwość aplikowania o środki w ramach Działania 9.2 PO KL, ponad połowa respondentów podjęłaby współpracę z przedsiębiorcami w tym zakresie. Swoją decyzję badani uzasadniali zwiększeniem szans dla absolwentów na znalezienie pracy, podwyższeniem poziomu kształcenia oraz wzrostem prestiżu szkoły. Przedstawiciele placówek, które nie zdecydowałyby się na taką współpracę, swoją decyzję argumentowali lepszą efektywnością samodzielnego aplikowania lub brakiem chęci współpracy ze strony przedsiębiorstwa. Jednocześnie godny uwagi jest fakt, że placówki z terenów wiejskich (57,4%) częściej niż szkoły z terenów miejskich (50%) deklarowały gotowość do wspólnego aplikowania o środki UE z przedsiębiorcami. Jednym z powodów zaistniałej

różnicy może być fakt, że placówki położone na terenach wiejskich, mając ograniczony dostęp do przedsiębiorstw w regionie, silniej odczuwają potrzeby w tym zakresie. Różnicy takiej nie odnotowano w rozkładzie odpowiedzi uwzględniającym podział respondentów na przedstawicieli placówek, które w przeszłości nie aplikowały i aplikowały nieskutecznie o środki unijne.

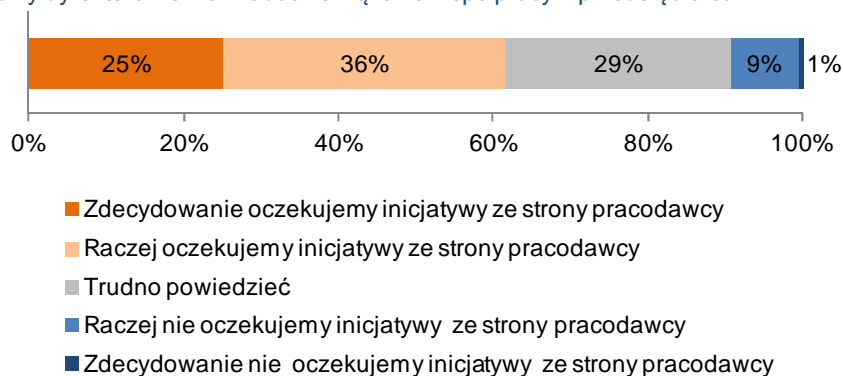
Wykres 14. Gotowość szkół do podjęcia współpracy z przedsiębiorcami przy aplikowaniu o środki.

Opracowanie własne na podstawie badania CATI (N=195)

Nie bez znaczenia pozostaje fakt, że ponad 60% dyrektorów szkół uważa jednak, że to przedsiębiorca powinien wystąpić z inicjatywą nawiązania współpracy z ich placówką. Tylko co jedenasty z badanych dyrektorów był przeciwnego zdania. Mowa tutaj jednak nie tylko o ewentualności podejmowania wspólnych starań o uzyskanie dofinansowania ze strony Unii Europejskiej na realizację jakiegoś wspólnego przedsięwzięcia, ale bardzo szeroko i wielowymiarowo pojmowanej współpracy, z której korzystałyby obydwie zaangażowane strony. Oczekiwania takie pojawiały się w niemal równym stopniu ze strony szkół miejskich (60,4%) i wiejskich (63,9%).

Wykres 15. Postawy dyrektorów szkół wobec nawiązania współpracy z przedsiębiorcami.

Opracowanie własne na podstawie badania CATI (N=195)

Przy tej okazji dyrektorów szkół zapytano również, jaką formę współpracy z przedsiębiorcami uznaliby za zachęcającą do wspólnego aplikowania o realizację projektów ze środków EFS. Za najlepszą uznaliby współpracę w zakresie organizowania praktyk dla uczniów (22,1%). Wspólne staranie się o dofinansowanie lub pomoc finansową oraz współpracę w zakresie zatrudniania absolwentów wskazywało po 8,2% badanych. Kolejne 7,2% dyrektorów byłoby zainteresowanych współpracą i wymianą doświadczeń z przedsiębiorcami, a 3,6% wspólnymi staraniami o doposażenie stanowisk

pracy. W końcu pojedynczy przedstawiciele badanych szkół byłiby zainteresowani wspólną organizacją wycieczek lub staży dla nauczycieli czy możliwością zdobycia dodatkowych uprawnień, które to formy nie stanowią katalogu form wsparcia oferowanych w ramach Działania 9.2 PO KL.

Tabela 8. Pożądane przez dyrektorów formy współpracy z przedsiębiorcami.

Forma współpracy	Odsetek zainteresowanych respondentów
Organizowanie praktyk dla uczniów	22,1%
Wspólne staranie się o dofinansowanie lub pomoc finansową	8,2%
Zatrudnianie absolwentów	8,2%
Wymiana doświadczeń	7,2%
Starania o doposażenie stanowiska pracy	3,6%

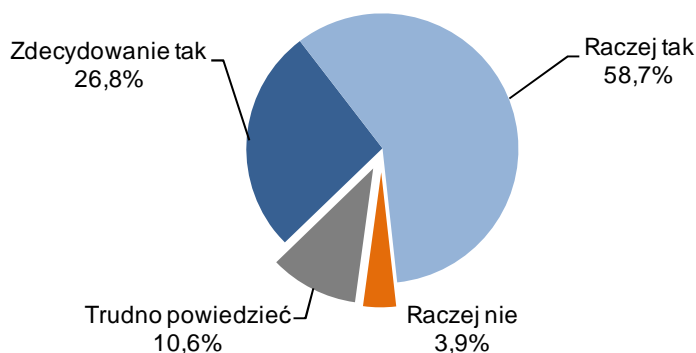
Opracowanie własne na podstawie badania CATI (N=195; możliwość wielokrotnego wyboru odpowiedzi)

Również w przypadku badań jakościowych wszyscy uczestniczący w nich respondenci uznali, że chętnie podjęliby współpracę w zakresie aplikowania o środki w ramach Działania 9.2 PO KL, gdyż mogłoby to przynieść wiele korzyści dla szkoły. Jednak odwrotnie niż w badaniach ilościowych, zdaniem większości respondentów udzielających pogłębionego wywiadu, inicjatywę w tym względzie powinny podjąć szkoły, gdyż przedsiębiorcy nie posiadają dostatecznej wiedzy w podejmowanych kwestiach problemowych. Badani nie udzielili jednoznacznej odpowiedzi, czy taka współpraca w znaczący sposób ułatwiłaby lub utrudniła aplikację o środki.

4.3 Zainteresowanie aplikowaniem w przyszłości

W najbliższej przyszłości zdecydowana większość dyrektorów badanych szkół zamierza podejmować starania w kierunku uzyskania dofinansowania z funduszy Unii Europejskiej. To **potencjalne zainteresowanie wyraziło ponad 85% respondentów**, wśród których w niemal równym stopniu występowali przedstawiciele szkół miejskich (85,1%) oraz wiejskich (86,2%). Brak takich planów zadeklarowało jedynie 3,9% respondentów, a kolejne 10,6% jeszcze nie podjęło w tej kwestii ostatecznej decyzji.

Wykres 16. Zamiar składania wniosków o realizację projektu ze środków unijnych przez dyrektorów szkół.

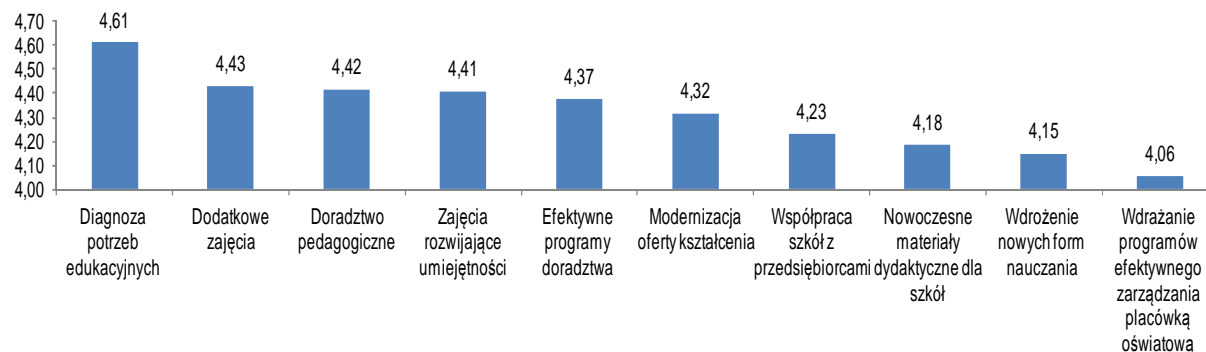
Opracowanie własne na podstawie badania CATI (N=195)

4.3.1 Typy projektów

Podstawowym czynnikiem determinującym potencjalne zainteresowanie szkół aplikowaniem o środki w ramach Działania 9.2 PO KL jest zakres projektów możliwych do zrealizowania za jego pośrednictwem, a w tym przede wszystkim ocena ich przydatności dla wzmocnienia atrakcyjności i podniesienia jakości oferty edukacyjnej szkół i placówek oświatowych służących podniesieniu zdolności uczniów do przyszłego zatrudnienia.

Z uzyskanych rozkładów odpowiedzi wynika, że wszystkie typy projektów, możliwych do realizacji w ramach Działania 9.2 PO KL²¹, oceniane są przez badanych dyrektorów jako bardzo potrzebne²². Nie odnotowano tutaj istotnych różnic w wypowiedziach dyrektorów szkół miejskich i wiejskich oraz posiadających lub nie posiadających doświadczenia w aplikowaniu o środki z unijnych funduszy. Największa liczba dyrektorów zgłosiła zapotrzebowanie na diagnozę potrzeb edukacyjnych (średnia 4,61), dodatkowe zajęcia (średnia 4,43), doradztwo pedagogiczne (średnia 4,42) i zajęcia rozwijające umiejętności (średnia 4,41). Stosunkowo rzadziej, lecz również często, wskazywane były: wdrożenie nowoczesnych form nauczania (średnia 4,15), czy też na wdrażanie programów efektywnego zarządzania placówką oświatową (średnia 4,06). Dokładny rozkład odpowiedzi przedstawia Wykres poniżej.

Wykres 17. Ocena zapotrzebowania na poszczególne typy projektów w badanych placówkach.

Opracowanie własne na podstawie badania CATI (N=195). Dokonywano oceny każdej z opcji w skali od 1 (brak zapotrzebowania) do 5 (bardzo duże zapotrzebowanie).

Również respondenci biorący udział w badaniach jakościowych wyrazili swoje opinie na temat wsparcia, jakie mogłyby uzyskać ich placówki za pośrednictwem projektów uruchamianych dzięki dofinansowaniu w ramach Działania 9.2. Szczególnie ważne były tu oceny różnorodności form pomocy oraz ich adekwatności względem realnie dostrzeganych potrzeb szkół. Okazuje się, że także w tej grupie dominowały pozytywne spostrzeżenia dotyczące zakresu możliwego wsparcia oraz jego atrakcyjności. Respondenci dostrzegali cały szereg korzyści wpływających ze skutecznego

²¹ W badaniu nie wspomniano, że są to inicjatywy związane z projektami w ramach Działania 9.2 PO KL.

²² W odpowiedzi na to pytanie, respondenci używali 5-stopniowej skali, gdzie 1 oznacza ocenę najniższą, a 5 ocenę najwyższą.

aplikowania o środki. Za najistotniejsze uznane zostały możliwości uzyskania dofinansowania na doposażenie stanowisk nauki oraz zakup nowego sprzętu, co przekładałoby się w praktyce na zdobywanie przez uczniów odpowiedniego wykształcenia i kwalifikacji zawodowych, które z kolei w zdecydowany sposób zwielokrotniłyby ich szanse na zdobycie atrakcyjnego zatrudnienia. Ponadto w opiniach badanych takie rezultaty stanowiłyby z pewnością istotne elementy promocji i wzrostu atrakcyjności szkół zawodowych, które stają się coraz bardziej popularne:

- *Korzyści tego typu, że doposażylibyśmy szkołę w sprzęt potrzebny do profesjonalnego przygotowania uczniów w danych zawodach.*
- *Korzyści to podniesienie kwalifikacji, dodatkowe kwalifikacje ponad te, które są w podstawie - bo pracodawcy zatrudniają łatwiej, gdy absolwent ma dodatkowe kwalifikacje.*
- *Przede wszystkim podwyższenie kwalifikacji zawodowych, następnie zajęcia pozalekcyjne z przedmiotów ogólnokształcących, więc większa zdawalność na egzaminach maturalnych i przygotowania zawodowego. Doposażenie bazy dydaktycznej, zakup bazy dydaktycznej, dodatkowe wynagrodzenia dla osób prowadzących zajęcia.*

Respondenci wskazywali również na korzyści dla regionu, wynikające bezpośrednio z wykorzystania funduszy w ramach Działania 9.2. W opiniach badanych wiążą się one nierozzerwalnie z profitami, jakie uzyskać mogłyby same szkoły. Dzięki dofinansowaniu szkoły mogłyby coraz lepiej funkcjonować oraz podnosić poziom kształcenia. W ogólnym ujęciu sytuacja taka miałaby istotny wpływ na ogólny poziom szkolnictwa w regionie, generując korzyści dla całego społeczeństwa:

- *Zwiększenie znaczenia szkolnictwa zawodowego, bo tego rodzaju szkolnictwo chyli się ku upadkowi.*
- *Wzrost atrakcyjności szkół zawodowych, lepsze przygotowanie specjalistów.*

Respondenci twierdzili jednak, że chociaż uwzględnione formy pomocy dają duże możliwości rozwojowe dla szkół i placówek oświatowych, to istotnym ograniczeniem ich wykorzystania są trudności w realnym pozyskaniu tych środków:

- *Formy wsparcia nam odpowiadają, ale nie zawsze jest możliwość skorzystania z nich.*
- *[Wachlarz form wsparcia] nam odpowiada, jest bardzo szeroki i jest z czego wybrać. Ale nigdy nie pozyskaliśmy żadnego wsparcia, bo nasze projekty nie przeszły.*
- *[Wachlarz form wsparcia] nam odpowiada, ale [...] przepisy powodują utrudnienia. Jest straszna biurokracja. Ważne są przepisy, niebieski czy czarny długopis, czy jest znaczek przyklejony [...] a wiedza jest na ostatnim miejscu.*

4.3.2 Alternatywne źródła finansowania

Dla podejmowanych analiz, a w tym przede wszystkim przyszłej realizacji założeń Działania 9.2, istotny jest również fakt, że zdecydowana większość (85,1%) szkół reprezentowanych w badaniach nie korzystała do tej pory z innych źródeł umożliwiających zaspokajanie potrzeb w tym zakresie.

Jedynie 14,9% dyrektorów wskazywało na podejmowanie w przeszłości działań zmierzających do zaspokajania tych potrzeb dzięki pomocy z innych źródeł. Placówki te najczęściej realizowały działania i projekty, które finansowane były ze środków pozabudżetowych (w 7 placówkach), pomocy Narodowego Centrum Kultury (6 placówek), funduszy Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego (w 5 placówkach), poprzez korzystanie z pomocy Urzędu Miasta (4 placówki), aplikowania w ramach Działania 3.4 (2 placówki), funduszy z budżetu szkoły (3 placówki), projektów Krajowego Ośrodka Wsparcia Edukacji Zawodowej i Ustawicznej (1 placówka) oraz pomocy różnych stowarzyszeń i fundacji (6 placówek).

4.3.3 Forma aplikowania

Przy dokonywaniu wyboru formy aplikowania o dofinansowanie projektu w ramach Działania 9.2 PO KL **stosunkowo największa grupa zainteresowanych respondentów zdecydowałaby się na samodzielne działanie**. Taką formę wybrałoby 62,6% badanych dyrektorów. Na podstawie wypowiedzi z wywiadów pogłębionych można ocenić, że jednym z kluczowych czynników decydujących o wyborze tej formy aplikowania jest poczucie samodzielności i samowystarczalności, pochodzące z posiadanej wiedzy merytorycznej:

- *Będziemy samodzielnie składać wnioski, ponieważ posiadamy nauczyciela posiadającego odpowiednie przygotowanie.*

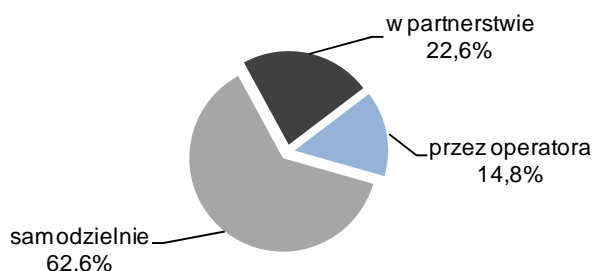
22,6% ankietowanych zdecydowałoby się na partnerstwo. Dyrektorzy, którzy w przyszłości chcieliby skorzystać z aplikowania o środki w partnerstwie, wskazywali w wywiadach pogłębionych, że forma ta jest łatwiejsza niż aplikowanie w sposób samodzielny. Wskazano tutaj także na oszczędność czasu oraz łatwość w realizacji projektu przy współdziałaniu innej instytucji, a także na możliwość wzajemnego uzupełnienia potencjału szkół.

- *W partnerstwie i z pomocą instytucji zewnętrznej, bo nie mamy zbyt wiele czasu. Aby napisać wnioski, musielibyśmy poświęcić czas przeznaczony na inne cele.*
- *Samodzielnie nie, bo w naszej szkole są ograniczenia jeśli chodzi o liczbę uczniów [...] którzy mogliby wziąć udział w danym projekcie.*

Najmniej, bo 14,8% dyrektorów szkół zdecydowałoby się na aplikowanie przez operatora. Badani, którzy zdecydowałiby się na ten sposób pozyskania środków, przyznali iż jest to sposób najbezpieczniejszy i najbardziej wiarygodny. Jest on szczególnie istotny w świetle zmienności przepisów, a także braku czasu dyrektorów placówki, którzy z racji wykonywanych obowiązków nie są

w stanie śledzić i monitorować tych zmian. Warto w tym miejscu zasygnalizować, iż pomimo deklaracji o chęci skorzystania z tej formy aplikowania, bardzo ważna jest wiarygodność operatora. Kwestia ta może być kluczowa, a w opinii jednego z badanych trudno o operatora, który jest rzetelny oraz posiada doświadczenie w procesie aplikowania o środki unijne.

Wykres 18. Sposób aplikacji o dofinansowanie w ramach Działania 9.2 PO KL, który potencjalnie wybrałby respondenci.

Opracowanie własne na podstawie badania CATI (N=195).

Co ważne, otrzymany rozkład odpowiedzi charakterystyczny jest zarówno dla szkół z gmin miejskich, jak i dla placówek z gmin wiejskich. Istotne różnice wystąpiły natomiast w rozkładzie odpowiedzi uwzględniającym doświadczenia w aplikowaniu o środki UE. Okazuje się bowiem, że wśród szkół, które w przeszłości podejmowały nieskuteczne starania o uzyskanie dofinansowania z unijnych funduszy tylko 48,4% zdecydowałoby się na samodzielne składanie wniosku aplikacyjnego. Pozostałą połowę tworzą dwie niemal identyczne pod względem ilościowym grupy dyrektorów zainteresowanych aplikowaniem w partnerstwie (25%) lub przy wsparciu operatora (26,6%). Dla porównania wśród badanych dyrektorów nie posiadających żadnego doświadczenia aplikacyjnego prawie 70% zadeklarowała chęć podejmowania samodzielnych starań w kierunku zdobycia unijnego wsparcia, kolejne 21% zainteresowana jest partnerstwem, a jedynie 9% - przez operatora. Ponieważ już uprzednio w ramach badania dyrektorzy sygnalizowali, że aplikowanie samodzielne jest w ich ocenie mniej skuteczne niż pozostałe formy, a zarazem najłatwiejsze, można ocenić, że niedoświadczeni dyrektorzy skłaniają się ku opcji pozornie najłatwiejszej, natomiast doświadczeni każą im docenić w większym stopniu pozostałe formy ze względu na ich skuteczność.

4.3.4 Potrzeby informacyjne

Wśród informacji, jakie dyrektorzy chcieliby pozyskać w przyszłości w zakresie możliwości i zasad aplikowania o środki w ramach Działania 9.2 PO KL stosunkowo najczęściej wymieniane były dokumenty zawierające dokładne zasady i sposoby aplikowania o środki finansowe.

Tabela 9. Oczekiwania dyrektorów co do otrzymywania informacji, dotyczących możliwości i zasad aplikowania o środki w ramach Działania 9.2 PO KL.

Oczekiwane informacje	Odsetek respondentów
Dokładne zasady i sposoby aplikowania o środki	34,8%
Informacje, na co mogą być przeznaczone środki	8,2%

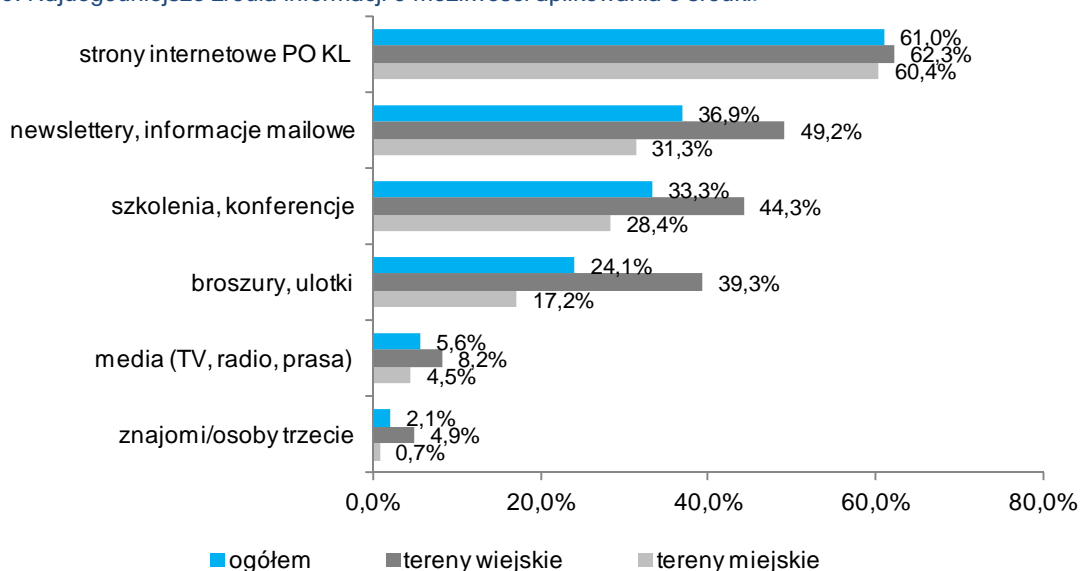
Oczekiwane informacje	Odsetek respondentów
Jakie warunki należy spełniać	5,6%
Czas składania wniosków	4,1%
Informacje dotyczące zmian przy aplikowaniu	1,5%
Szanse uczestnictwa w działaniu	1,0%

Opracowanie własne na podstawie badania CATI (N=195; możliwość wielokrotnego wyboru odpowiedzi).

Swoją wiedzę na ten temat chcieliby zwiększyć około 40% dyrektorów badanych szkół. Kolejne 15% ankietowanych interesowałyby dodatkowe informacje na temat typów projektów, które miałyby szansę na realizację oraz wskazówki w formie wykazów konkretnych zadań, na które można przeznaczyć otrzymane środki finansowe. Co dwudziesty dyrektor zainteresowany jest dokładnym harmonogramem składania i weryfikacji wniosków. Po 4% respondentów chcieliby zgłębić swoją wiedzę w zakresie pozyskiwania dofinansowania na dodatkowy sprzęt oraz rozliczania otrzymanych pieniędzy.

Wskazywane powyżej informacje dyrektorzy szkół chcieliby uzyskiwać przede wszystkim za pośrednictwem Internetu, w tym: 61% badanych oczekiwałoby informacji ze stron internetowych PO KL, 36,9% chcieliby otrzymywać je za pośrednictwem wiadomości e-mail lub newsletterów. Co trzeci dyrektor zgłosił zainteresowanie pozyskaniem informacji poprzez udział w szkoleniu lub konferencji. Również w tym przypadku większe zainteresowanie różnymi źródłami informacji wykazywali przedstawiciele szkół z terenów wiejskich.

Wykres 19. Najdogodniejsze źródła informacji o możliwości aplikowania o środki.

Opracowanie własne na podstawie badania CATI (N=195; możliwość wielokrotnego wyboru odpowiedzi).

Dyrektorzy uczestniczący w badaniach jakościowych, jako oczekiwane nowe formy pozyskiwania informacji, wskazywali najczęściej rozszerzenie już dostępnych ze szczególnym naciskiem na

zwiększenie dostępności wykwalifikowanych doradców i bezpośredni z nimi kontakt. Oczekują też większego zaangażowania ze strony instytucji prowadzących, zwłaszcza w kwestii informacyjnej:

- *Oczekiwałbym lepszego kontaktu z konsultantem, czasem trudno się dodzwonić [...] jest to mało dostępne.*
- *Były wstępne szkolenia i późniejsze szkolenia, konferencje, ale to są podstawowe informacje. Dostęp [do informacji] jest dobry, ale ogólny - jak przechodzimy do poziomu rozmowy dotyczącej konkretów „mam wniosek i proszę mi powiedzieć, czy on jest poprawny” to jest wiele interpretacji.*
- *Chciałabym więcej informacji na temat takich działań od organu prowadzącego, bo w organie prowadzącym pracują osoby, które zajmują się projektami i pisaniem projektów.*

Co ważne stosunkowo największa grupa respondentów stwierdziła, że podjęłaby się w przyszłości aplikowania o środki z Działania 9.2, gdyby posiadała odpowiednią wiedzę w tym względzie. Dyrektorzy zwracali uwagę, że poziom wiedzy jest ważnym czynnikiem determinującym aktywność szkół w zakresie aplikowania oraz skuteczność podejmowanych prób. Wciąż zmieniające się przepisy i wytyczne dodatkowo utrudniają ten proces:

- *Tak [zdecydowałbym się]. Często jest tak, że zachodzą zmiany, pojawiają się nowe programy, a nie mamy możliwości śledzenia tych zmian, jakie zachodzą w projektach.*
- *Gdybym posiadała wiedzę w zakresie kryteriów oceniania, to zapewne tak [zdecydowałabym się].*
- *Na pewno tak [zdecydowałbym się]. Składając wniosek, mógłbym go lepiej przygotować.*

Uczestnicy badań mają również jasno określone oczekiwania co do pomocy w przyszłym aplikowaniu o dofinansowanie, kierowane pod adresem różnych instytucji. Mowa tu przede wszystkim o Urzędzie Marszałkowskim (23,5%) oraz jednostkach samorządowych.

Tabela 10. Instytucje, ze strony których badani dyrektorzy szkół oczekivaliby w przyszłości wsparcia aby zdecydować się na aplikowanie o środki w ramach Działania 9.2 PO KL.

Podmiot	Liczba wskazań	Procent wskazań
Urząd Marszałkowski	46	22,5%
urząd miasta/gminy	10	5,1%
Organ prowadzący szkołę	6	3,1%
starostwo powiatowe	5	3%
Regionalny Ośrodek Europejskiego Funduszu Społecznego	2	1%
firma pośrednicząca	1	1%
Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa narodowego	1	1%

Opracowanie własne na podstawie badania CATI (N=195).

Za najistotniejsze w tym zakresie uznane zostały konsultacje telefoniczne, mailowe lub osobiste, których oczekiwaliby 71,2% badanych. Forma wsparcia, na jaką liczyliby respondenci, miałyby obejmować również wskazanie przez pracownika IP źródeł informacji (37,4%) bądź szkolenia (31,3%). Stosunkowo największa grupa dyrektorów oczekiwalaby w przyszłości wsparcia w zakresie konsultacji merytorycznych (60%), wyjaśnienia zapisów dokumentacji (52,8%) oraz pomoc w opracowaniu wniosku (47,7%).

Tabela 11. Formy i zakres wsparcia, których badani dyrektorzy szkół oczekiwaliby w przyszłości wsparcia aby zdecydować się na aplikowanie o środki w ramach Działania 9.2 PO KL.

Forma wsparcia	N%	Zakres wsparcia	N%
Konsultacja telefoniczna/mailowa/osobista	71,2%	Pomoc w opracowaniu wniosku	47,7%
Wskazanie przez pracownika IP źródeł informacji	37,4%	Wyjaśnienie zapisów dokumentacji	52,8%
Szkolenia	31,3%	Konsultacja merytoryczna projektu	60,0%
Pomoc w pozyskaniu środków finansowych potrzebnych, aby aplikować	28,2%	Pokazanie dobrych praktyk	15,4%
Inne	11,8%	Inne	11,3%

Opracowanie własne na podstawie badania CATI (N=195; możliwość wielokrotnego wyboru odpowiedzi).

4.4 Podsumowanie

Badanie przeprowadzone w grupie docelowej dyrektorów miało na celu udzielenie odpowiedzi na następujące pytania badawcze:

- *Czy potencjalni wnioskodawcy mają świadomość możliwości aplikowania o środki w ramach Działania 9.2 PO KL – samodzielnie / w partnerstwie / przez operatora? Czy i jak dobrze znają zasady aplikowania?*

Większość badanych podmiotów ma świadomość możliwości aplikowania o środki w ramach Działania 9.2 PO KL. Odnosząc się do poszczególnych form aplikowania (samodzielnie/ w partnerstwie/przez operatora), zdecydowana większość dyrektorów (70,3%) ocenia pozytywnie wiedzę swoją i swoich pracowników. Najwyżej oceniano wiedzę z zakresu samodzielnego aplikowania o środki (średnia ocen 4,03 w skali 5-punktowej), a najniższej - o aplikowaniu poprzez operatora (3,78). Dyrektorzy przeważnie nie dostrzegają również żadnych problemów w dostępie do informacji na temat pozyskiwania wsparcia ze strony Unii Europejskiej. Istotny jest fakt, że 61% badanych deklaruje aktywne poszukiwanie informacji na temat możliwości aplikowania o środki unijne. Podobnie liczny odsetek respondentów (59,7%) zadeklarował poszukiwanie informacji na temat Działania 9.2 PO KL. W grupie tej zdecydowana większość (84%) wykorzystywała zasoby internetowe, a w tym głównie strony Urzędu Marszałkowskiego, PO KL, EFS czy Starostwa Powiatowego. O udziale w szkoleniach, konferencjach i spotkaniach informacyjnych wspomniało 38,7% dyrektorów. W celu zdobycia potrzebnych informacji około 62% badanych dyrektorów sięga także do dokumentacji

konkursowej publikowanej przez Instytucję Pośredniczącą PO KL w związku z ogłaszaniem konkursów.

- *Jakich korzyści upatrują potencjalni wnioskodawcy w aplikowaniu o środki w ramach Działania 9.2 PO KL? Które z nich są dla nich najważniejsze?*

Respondenci dostrzegają cały szereg korzyści wpływających ze skutecznego aplikowania o środki. Za najistotniejsze uznane zostały możliwości uzyskania dofinansowania na doposażenie stanowisk nauki oraz zakup nowego sprzętu, co przekładałoby się w praktyce na zdobywanie przez uczniów odpowiedniego wykształcenia i kwalifikacji zawodowych, które z kolei w zdecydowany sposób zwielokrotniłyby ich szanse na zdobycie atrakcyjnego zatrudnienia. Ponadto w opiniach badanych takie rezultaty stanowiłyby z pewnością istotne elementy promocji i wzrostu atrakcyjności szkół zawodowych. Respondenci wskazywali również na korzyści dla regionu, wynikające bezpośrednio z wykorzystania funduszy w ramach Działania 9.2. Dzięki dofinansowaniu szkoły mogłyby coraz lepiej funkcjonować i wzbogacać infrastrukturę, a przez to podnosić poziom kształcenia. W ogólnym ujęciu sytuacja taka miałaby istotny wpływ na ogólny poziom szkolnictwa w regionie, generując korzyści dla całego społeczeństwa.

- *Czy potencjalni wnioskodawcy dostrzegają słabe strony w aplikowaniu o środki w ramach Działania 9.2 PO KL? Jeśli tak, to jakie?*

Dostrzeganie słabe strony w aplikowaniu o środki w ramach Działania 9.2 PO KL związane są bezpośrednio z trudnościami w skutecznym aplikowaniu o te środki.

Okolo 62% badanych ocenia, że trudności w przypadku wszystkich formy aplikowania o środki (samodzielnie, w partnerstwie i poprzez operatora) wiążą się przede wszystkim z niejasnymi kryteriami oceny wniosków. Jednym z głównych czynników wpływających na niski poziom dotychczasowego uczestnictwa w działaniach lub projektach dofinansowanych ze środków unijnych jest niski poziom wiedzy respondentów na temat wymogów formalnych stawianych potencjalnym wnioskodawcom przez instytucje dysponujące środkami przeznaczonymi na dofinansowanie. Ponad połowa badanych dyrektorów wyraziła opinię, że procedury ubiegania się o dofinansowanie ramach Działania 9.2 PO KL byłyby dla nich zbyt skomplikowane. Istotnym problemem w aplikowaniu o środki unijne jest sytuacja, w której pracownicy placówek, posiadając pewną wiedzę w przedmiotowej tematyce, nie potrafią wykorzystać jej skutecznie w praktyce. Jednocześnie przyznają, że głównym czynnikiem determinującym i utrzymującym taką sytuację jest powierzchowność i niedostateczność posiadanej wiedzy.

- *Jak oceniana jest trudność poszczególnych form aplikowania (samodzielnie / w partnerstwie / przez operatora)? Jak jest potencjalne zainteresowanie skorzystaniem z poszczególnych form?*

Dokonując porównania możliwych form aplikowania, dyrektorzy biorący udział w badaniach jakościowych stwierdzili, że najtrudniejsze jest aplikowanie samodzielne, głównie dlatego, że zwiększa ryzyko popełnienia błędów oraz wiąże się z koniecznością przygotowania całości wymaganej dokumentacji. Jednocześnie respondenci mają świadomość, że na istotne trudności napotkać można również w przypadku partnerstwa. Najwięcej obaw budzi tutaj sam fakt konieczności wypracowania partnerskiego podziału obowiązków wynikających z realizacji danego projektu. Natomiast dokonując oceny pod względem przewidywanej skuteczności form aplikacyjnych, najczęściej wskazań otrzymało wykorzystanie operatora. Badani uznali, że to instytucje korzystające z pomocy specjalistów i osób doświadczonych (operatora), mają największe szanse na skuteczność w aplikowaniu.

Badanie pokazało, że dyrektorzy, którzy nie wykazywali się dotychczas aktywnością aplikacyjną, skłaniają się ku rozwiązaniom w ich ocenie najprostszym w realizacji, a zatem podejmując w przyszłości decyzję o aplikowaniu zdecydowałiby się na formę samodzielną. Jednocześnie jednak dyrektorzy mają świadomość, że ta forma aplikacji wymaga z ich strony większego zaangażowania przy równoległym wzroście ryzyka popełnienia błędu. Dlatego badani, którzy mieli za sobą nieudane doświadczenia w aplikowaniu, pomimo iż także zdają sobie sprawę z trudności form takich jak aplikowanie poprzez operatora lub w partnerstwie, w większym stopniu doceniają ich skuteczność i rozważając decyzję o ponownym aplikowaniu częściej byliby skłonni wybrać te właśnie formy. W ich ocenie, to wnioskodawcy korzystający z pomocy specjalistów i osób doświadczonych (operatora), mają największe szanse na skuteczność w aplikowaniu.

- *W jakim stopniu potencjalni wnioskodawcy są przygotowani (mają stosowną wiedzę oraz właściwe zasoby) do aplikowania o środki w ramach Działania 9.2 PO KL (samodzielnie / w partnerstwie / przez operatora)?*

Badane szkoły nie są w pełni przygotowane do aplikowania o środki w ramach Działania 9.2 PO KL. Podmioty te dysponują jedynie częścią odpowiednich kapitałów i zasobów, potrzebnych do podejmowania prób aplikacji o środki finansowe z funduszy europejskich. Mowa tu o odpowiednio zmotywowanych pracownikach oraz zapleczu lokalowym, które stanowią dostrzegane przez dyrektorów atuty zarządzanych jednostek. Z deklaracji dyrektorów wynika, że około 63% badanych szkół dysponuje odpowiednimi zasobami ludzkimi w zakresie aplikowania o środki w ramach Działania 9.2 PO KL - w podmiotach tych zatrudnione są osoby znające specyfikę funduszy unijnych i procedury ich pozyskiwania, przy tym w ponad 60% takich szkół liczba pracowników określanych jako specjaliści w badanym zakresie wynosi od 2 do 4 osób. Ponadto pracownicy 52% badanych szkół uczestniczyli w szkoleniach dotyczących zasad pozyskiwania środków w ramach funduszy unijnych. Również prawie 50% dyrektorów osobiście brało udział w takim szkoleniu. Jednocześnie 68,7% dyrektorów deklaruje, że są zorientowani w zakresie typów projektów, jakie można realizować w ramach Działania 9.2 PO KL. Nie zmienia to jednak faktu, że poziom posiadanej wiedzy o formalnych wytycznych – procedurach określających zasady aplikacji – wielokrotnie określany był jako niewystarczający do sprawnego i skutecznego aplikowania o wsparcie w ramach Działania 9.2 PO KL. Większość

respondentów oceniała swoją wiedzę na temat możliwości i zasad aplikowania o środki unijne na poziomie średnim lub niskim. Badani zwracali uwagę, że brali udział w odpowiednich szkoleniach lub wciąż to robią, jednak ich wiedza ciągle nie jest na tyle pełna, by mogli samodzielnie przygotowywać wnioski aplikacyjne z przekonaniem, że pod względem merytorycznym nie mają one żadnych uchybień. Źle ocenione zostały również zasoby finansowe poszczególnych jednostek, a więc możliwości wniesienia wkładu własnego, który w wielu przypadkach jest wymagany przy dofinansowaniu z UE.

- *W jakim stopniu wachlarz form wsparcia dostępnych w ramach projektów z Działania 9.2 PO KL odpowiada potrzebom potencjalnych wnioskodawców?*

Wszystkie typy projektów, możliwych do realizacji w ramach Działania 9.2 PO KL, oceniane są przez badanych dyrektorów jako bardzo potrzebne. Największa liczba dyrektorów zgłosiła zapotrzebowanie na diagnozę potrzeb edukacyjnych (średnia 4,61), dodatkowe zajęcia (średnia 4,43), doradztwo pedagogiczne (średnia 4,42) i zajęcia rozwijające umiejętności (średnia 4,41). Adekwatność form wsparcia potwierdza także dostępne badanie²³ na temat kondycji szkolnictwa zawodowego w regionie.

- *Czy potrzeby potencjalnych wnioskodawców z obszaru, którego dotyczy Działanie 9.2 PO KL, są zaspokajane poprzez inne działania/projekty? Poprzez jakie? W jakim stopniu?*

Zdecydowana większość (85,1%) szkół reprezentowanych w badaniach nie korzystała do tej pory z innych źródeł umożliwiających zaspokajanie potrzeb w tym zakresie, przyjętym w ramach Działania 9.2 PO KL. Jedynie 14,9% dyrektorów wskazywało na podejmowanie w przeszłości działań w celu zaspokajania tych potrzeb dzięki pomocy z innych źródeł.

- *Czy potencjalni wnioskodawcy mają wiedzę co do podmiotów, ze strony których mogliby otrzymać wsparcie w zakresie aplikowania o środki w ramach Działania 9.2 PO KL? Czy potencjalni wnioskodawcy korzystali dotąd ze wsparcia ze strony tych podmiotów? Czy potencjalni wnioskodawcy oczekują takiego wsparcia w przyszłości? Ze strony jakich podmiotów wsparcie byłoby najbardziej oczekiwane? Jaki rodzaj wsparcia odpowiadałby w największym stopniu na potrzeby potencjalnych wnioskodawców w zakresie aplikowania o środki w ramach Działania 9.2 PO KL?*

73,8% badanych dyrektorów deklarowało posiadanie wiedzy na temat instytucji, w których można otrzymać pomoc w zakresie aplikowania o środki w ramach Działania 9.2 PO KL. Najczęściej wymieniano Urząd Marszałkowski (52,3%) oraz Urząd Gminy/Miasta (10,3%). Tylko sporadycznie wskazywano na ROEFS, którego funkcją jest pomoc potencjalnym wnioskodawcom w opracowaniu wniosku. Tylko 44,6% respondentów korzystało ze wsparcia Instytucji Pośredniczącej (Urząd

²³ Badanie dotyczące potencjału szkolnictwa zawodowego w regionie. Urząd Marszałkowski w Lublinie, Departament Europejskiego Funduszu Społecznego, Lublin 2011 r.

Marszałkowski Województwa Lubelskiego) w zakresie aplikowania o środki w ramach Działania 9.2 PO KL. Zdecydowana większość (88,5%) dyrektorów, którzy korzystali ze wsparcia Instytucji Pośredniczącej, ocenia uzyskaną pomoc jako skuteczną. Natomiast jako zdecydowanie nieefektywną oceniło ją tylko 3,4%.

Wśród informacji, jakie dyrektorzy chcieliby pozyskać w przyszłości w zakresie możliwości i zasad aplikowania o środki w ramach Działania 9.2 PO KL, stosunkowo najczęściej wymieniane były dokumenty zawierające dokładne zasady i sposoby aplikowania o środki finansowe (40%). Kolejne 15% ankietowanych interesowałyby dodatkowe informacje na temat typów projektów. Co dwudziesty dyrektor zainteresowany jest dokładnym harmonogramem składania i weryfikacji wniosków. Informacje te dyrektorzy szkół chcieliby uzyskiwać przede wszystkim za pośrednictwem Internetu, a w tym: 61% badanych oczekiwałoby informacji ze stron internetowych PO KL; 36,9% chciałoby otrzymywać je za pośrednictwem wiadomości e-mail lub newsletterów. Co trzeci dyrektor zgłosił zainteresowanie pozyskaniem informacji poprzez udział w szkoleniu lub konferencji.

Uczestnicy badań mają również jasno określone oczekiwania co do pomocy, w przyszłym aplikowaniu o dofinansowanie, kierowane pod adresem różnych instytucji. Mowa tu przede wszystkim o Urzędzie Marszałkowskim (23,5%), starostwach powiatowych (5,2%), urzędach gmin lub miasta (3,6%) oraz innych instytucjach pośredniczących (3%). Za najistotniejsze w tym zakresie uznane zostały konsultacje telefoniczne, mailowe lub osobiste, których oczekiwałoby 71,2% badanych. Forma wsparcia, na jaką liczyliby respondenci, miałyby obejmować również wskazanie przez pracownika IP źródeł informacji (37,4%) bądź szkolenia (31,3%). Stosunkowo największa grupa dyrektorów oczekiwałaby w przyszłości wsparcia w zakresie konsultacji merytorycznych (60%), wyjaśnienia zapisów dokumentacji (52,8%) oraz pomocy w opracowaniu wniosku (47,7%).

- *W jakim zakresie potencjalni wnioskodawcy współpracują z przedsiębiorstwami w regionie? W jakim stopniu ta współpraca ma lub w przyszłości może mieć znaczenie dla decyzji o aplikowaniu o środki w ramach Działania 9.2 PO KL?*

Prawie 90% szkół współpracowało z lokalnymi przedsiębiorstwami. Co ważne, w przeważającej większości przypadków współpraca ta obejmowała więcej niż jedną firmę. Każdorazowo zakres podejmowanej współpracy dotyczył praktyk zawodowych organizowanych dla uczniów w siedzibach przedsiębiorstw. Ponadto, w 11,4% przypadków współpracowano przy tworzeniu i udoskonalaniu podstawy programowej z przedmiotów zawodowych. 6,9% badanych szkół mogło liczyć również na wsparcie finansowe ze strony współpracujących firm. W przypadku 72,6% szkół przedmiotowa współpraca ma charakter stały.

W ramach omawianej współpracy z lokalnymi przedsiębiorcami tylko 12% szkół podejmowało próby aplikowania o środki w ramach Działania 9.2 PO KL wspólnie z biznesem. Jednak rozważając możliwość aplikowania o środki w ramach Działania 9.2 PO KL, ponad połowa respondentów podjęłaby współpracę z przedsiębiorcami w tym zakresie. Swoją decyzję badani uzasadniali

zwiększeniem szans dla absolwentów na znalezienie pracy, podwyższeniem poziomu kształcenia oraz wzrostem prestiżu szkoły. Przedstawiciele placówek, które nie zdecydowałyby się na taką współpracę, swoją decyzję argumentowali lepszą efektywnością samodzielnego aplikowania lub brakiem chęci współpracy ze strony przedsiębiorstwa.

Ponad 60% dyrektorów szkół uważa jednak, że to przedsiębiorca powinien wystąpić z inicjatywą nawiązania współpracy z ich placówką. Za najlepszą współpracę dyrektorzy uznali organizację praktyk dla uczniów (22,1%). Wspólne starania o dofinansowanie oraz współpracę w zakresie zatrudniania absolwentów wskazywało po 8,2% badanych. Kolejne 7,2% dyrektorów byłoby zainteresowanych współpracą i wymianą doświadczeń z przedsiębiorcami, a 3,6% wspólnymi staraniami o doposażenie stanowisk pracy.

- *W jakim stopniu i w jakim zakresie na decyzję o aplikowaniu/braku aplikowania wpływają: względy finansowe, kadrowe, czasowe, proceduralne, zapotrzebowanie, otoczenie przedsiębiorców, inne względy?*

Dokonane analizy pozwoliły zweryfikować hipotezy o możliwych barierach w aplikowaniu o środki w ramach Działania 9.2 PO KL. Analizowane czynniki wstępnie można pogrupować na *zewnętrzne* – wynikające z adekwatności form wsparcia oferowanego wnioskodawcom w ramach Działania 9.2 PO KL oraz warunków udziału w konkursach a także *wewnętrzne* – leżące po stronie samych wnioskodawców. Poniżej przedstawiamy poszczególne czynniki wraz z oceną ich znaczenia dla decyzji o aplikowaniu.

1. Adekwatność wsparcia.

Formy wsparcia oferowane w ramach Działania 9.2 należy uznać za adekwatne – przemawiają za tym wyniki badań potrzeb szkolnictwa zawodowego w regionie, zapotrzebowanie na poszczególne typy projektów z wachlarza dostępnych typów projektów potwierdzone przez uczestników niniejszego badania, a także analiza charakteru i oddziaływania zmian wytycznych dokumentacji konkursowej. Tym samym, źródeł niskiego zainteresowania konkursami szukać należy w innych aspektach.

2. Przygotowanie wnioskodawców – posiadane zasoby.

Czynniki związane z posiadanymi zasobami - finansowymi, lokalowymi, kadrowymi czy czasowymi należy uznać za drugorzędne ponieważ w świetle przeprowadzonych badań ocenione one zostały jako odpowiednie. Respondenci, oprócz nieuzasadnionych merytorycznie wskazań dotyczących braku środków na pokrycie wkładu własnego, nie zgłaszali żadnych ograniczeń posiadanych zasobów, które w ich opiniach stanowić by mogły czynniki determinujące bierność w aplikowaniu o środki w ramach Działania 9.2 PO KL.

3. Przygotowanie wnioskodawców - wiedza i umiejętności potrzebne do udziału w konkursie.

Wyniki badania prowadzą do wniosku, że respondenci nie posiadają przygotowania merytorycznego, którego poziom byłby dostateczny dla skutecznego aplikowania o środki. W pewnym stopniu zdają sobie sprawę z powierzchowności posiadanych informacji, ale zarazem niechętnie przyznają się do braków wiedzy. Pod „niedostatecznym przygotowaniem” należy tu rozumieć przede wszystkim niezdolność do sprostania wymogom merytorycznym. Analiza wniosków odrzuconych pokazała bowiem wysoki odsetek aplikacji poprawnych pod względem formalnym, ale nie spełniających wymogów merytorycznych. Jednocześnie w świetle powszechnie deklarowanej przez dyrektorów dobrej znajomości źródeł informacji oraz miejsc (instytucji) mogących udzielić wsparcia w opracowaniu wniosku aplikacyjnego, a także wobec szerokiej skali i potwierdzonej przez samych dyrektorów jakości działań informacyjnych realizowanych przez IP, słaby poziom przygotowania wydaje się zaskakujący. Nasuwa się wniosek, że głównej bariery należy upatrywać nie w warunkach stworzonych wnioskodawcom, lecz w ich pasywności i braku odpowiedniego zaangażowania, które przekładają się zarówno na niewielkie zainteresowanie samym aplikowaniem, jak i na brak determinacji do uzupełnienia niezbędnej wiedzy i kompetencji.

4. Pasywność dyrektorów

Przyjmując wniosek, że spośród dotychczas rozważanych czynników największe znaczenie odgrywa pasywna postawa dyrektorów, w celu znalezienia optymalnych rozwiązań rozważono możliwe determinanty tej pasywności.

- *Uwarunkowania zewnętrzne: relacje z przedsiębiorcami*

Konkursy ogłaszane w ramach Działania 9.2 PO KL zakładają, że projekty realizowane będą we współpracy z przedsiębiorcami. Do roku 2010 nawiązanie współpracy z przedsiębiorstwem (w określonym zakresie) stanowiło kryterium strategiczne, od roku 2011 jest to kryterium dostępu. Tymczasem zarówno wyniki cytowanych w niniejszym raporcie danych zastanych, jak i wyniki badania przedsiębiorców (wyczerpująco zaprezentowane w dalszej części raportu) pokazują niską aktywność przedsiębiorców na tym polu oraz niewielką otwartość na współpracę ze szkołami w ramach wspólnej realizacji projektów w ramach Działania 9.2 PO KL. Można wnioskować, że brak motywacji jednego z potencjalnych partnerów współpracy wpływa na obniżenie motywacji drugiego.

- *Uwarunkowania zewnętrzne: współpraca z organami prowadzącymi*

Organy prowadzące szkół stanowią drugą grupę potencjalnych wnioskodawców projektów możliwych do realizacji w ramach Działania 9.2 PO KL. Analiza barier po stronie tej grupy nie leżała w bezpośrednim obszarze zainteresowania niniejszego badania. Zarówno jednak wyniki wcześniejszych badań ewaluacyjnych, jak i dane dotyczące aplikowania pokazują, że organy prowadzące szkół wykazują ograniczoną aktywność aplikacyjną. Badanie wykazało, że organ

prowadzący stanowi dla dyrektorów drugie, po IP, miejsce skąd oczekiwano informacji i wsparcia w aplikowaniu. Podobnie jak w przypadku przedsiębiorców można wnioskować, że pasywność organu prowadzącego wpływa na obniżenie motywacji szkoły.

- *Uwarunkowania wewnętrzne: gotowość szkół do wykorzystania potencjału oferowanego w ramach Działania 9.2 PO KL*

Sytuacja w szkolnictwie zawodowym jest trudna. Zachodzi potrzeba aktualizacji bazy dydaktycznej i programów nauczania. Nie można jednak w analizie uwarunkowań szkolnictwa zawodowego pominąć kwestii aktualizacji kompetencji kadry nauczycielskiej, które na dynamicznie rozwijającym się rynku pracy oraz wobec niezbędnych zmian w szkolnictwie zawodowym również powinny ulegać dynamicznemu rozwojowi. Rozważając potencjalne czynniki, obniżające gotowość szkół do wdrażania programów rozwojowych lub innowacyjnych form nauczania, w kontekście dotychczas odrzuconych i potwierdzonych hipotez, nie można pominąć ewentualności występowania niedostatecznego poziomu kompetencji kadry nauczycielskiej do realizacji tego typu przedsięwzięć rozwojowych. Weryfikacja spodziewanego i rzeczywistego oddziaływania komponentu regionalnego PO KL na podnoszenie kwalifikacji kadr pedagogicznych wykracza poza bezpośredni zakres przedmiotowy niniejszego badania, należy jednak nadmienić, że – jak pokazują dane z okresowych sprawozdań z realizacji PO KL – wskaźnik *liczba nauczycieli kształcenia zawodowego którzy uczestniczyli w doskonaleniu zawodowym w krótkich formach* pozostaje na bardzo niskim poziomie (do dnia 30.06.2011 r. wyniósł zaledwie 7,56% wielkości docelowej²⁴), co potwierdza obecność pilnych potrzeb w tym zakresie.

²⁴ Tj. 50 osób wobec założonej na koniec 2013 r. wielkości docelowej 661 osób. Sprawozdanie okresowe z realizacji PO KL w województwie lubelskim stan na dzień 30.06.2011 r.

5 Badanie przedsiębiorców współpracujących ze szkołami prowadzącymi kształcenie zawodowe w regionie

W ramach dotychczas ogłaszanych konkursów w ramach Działania 9.2 PO KL, zgodnie z kryteriami dostępu, przedsiębiorcy mogli jedynie pełnić funkcję partnera dla szkoły.

Poniższa część raportu stanowi prezentację wyników badań zrealizowanych wśród przedsiębiorców, współpracujących ze szkołami prowadzącymi kształcenie zawodowe w województwie lubelskim, które nie aplikowały bądź aplikowały nieskutecznie o wsparcie w ramach Działania 9.2 PO KL. Prezentowany materiał badawczy ma charakter ilościowy (uzyskany w oparciu o ankiety typu CATI przeprowadzone wśród 51 respondentów), oraz jakościowy (zdobyty za pośrednictwem wywiadów pogłębionych zrealizowanych z 20 respondentami).

5.1 Charakterystyka respondentów

Podobnie jak w przypadku badania dyrektorów szkół zaznaczyć należy, iż badanie nie dotyczyło bezpośredniej charakterystyki respondentów, lecz ich poglądów na wskazane tematy. Dlatego pytania metryczkowe, zawarte w kwestionariuszach wywiadu, dotyczyły jedynie wybranych cech reprezentowanych podmiotów gospodarczych, tj. formy własności, głównej działalności oraz obszaru działalności przedsiębiorstwa. Dokładne rozkłady badanych grup ze względu na wybrane cechy zaprezentowane zostały poniżej.

W grupie 51 przedsiębiorców, wśród których, przeprowadzone zostało badanie ilościowe, dominowali przedstawiciele sektora prywatnego. Najwięcej firm biorących udział w badaniu określiło obszar swojej działalności jako powiatowy (35,3%) i wojewódzki (29,4%), rzadziej gminny (25,5%). W badaniu uczestniczyło również 5 firm o zasięgu ogólnopolskim. Szczegółową charakterystykę badanych przedsiębiorstw biorących udział w badaniu ilościowym przedstawia tabela poniżej.

Tabela 12. Charakterystyka przedsiębiorstw uczestniczących w badaniu ilościowym.

Cecha	Liczba badanych	Procent badanych
Forma własności przedsiębiorstwa		
Prywatna	44	86,3%
Państwowa	7	13,7%
Ogółem	51	100,0%
Obszar działalności przedsiębiorstwa		
Gmina	13	25,5%
Powiat	18	35,3%
Wojewódzki	15	29,4%
Ogólnopolski/międzynarodowy	5	9,8%
Ogółem	51	100,0%

W badaniu jakościowym uczestniczyło 20 przedsiębiorstw, w tym 9 prowadzących działalność o zasięgu gminnym, 8 prowadzących działalność o zasięgu powiatowym oraz 3, których działalność obejmowała całe województwo. Badani reprezentowali przedsiębiorstwa o różnym stażu funkcjonowania na rynku oraz o różnej wielkości. Szczegółowe dane prezentuje tabela poniżej.

Tabela 13. Charakterystyka przedsiębiorstw uczestniczących w badaniu jakościowym.

Cecha	Liczba badanych	Procent badanych
Obszar działalności przedsiębiorstwa		
Gmina	9	45,0%
Powiat	8	40,0%
Wojewódzki	3	15,0%
Ogólnopolski/międzynarodowy	-	-
Ogółem	20	100,0%
Czas prowadzenia działalności		
Do 5 lat	3	15,0%
5-10 lat	7	35,0%
10-50 lat	5	25,0%
Powyżej 50 lat	5	25,0%
Ogółem	20	100,0%
Liczba pracowników		
1-9	5	25,0%
10-49	8	40,0%
50-249	7	35,0%
Ogółem	20	100,0%
Obszar działalności		
Usługowa	14	70,0%
Gastronomiczna	7	35,0%
Produkcyjna	7	35,0%
Handlowa	6	30,0%
Przemysłowa	5	25,0%
Rolnicza	4	20,0%
Budowlana	2	10,0%
Mechaniczna	2	10,0%
Motoryzacyjna	2	10,0%
Administracyjna	2	10,0%

Wszystkie ankietowane przedsiębiorstwa współpracują ze szkołami prowadzącymi kształcenie zawodowe w regionie. Współpraca przedsiębiorstw ze szkołami najczęściej przyjmowała formę stażu i praktyk (94,1% respondentów). Rzadziej udostępniono stanowiska pracy do zajęć praktycznych - ta forma stosowana była w 31,4% pytanym przedsiębiorstw oraz zatrudnianie absolwentów - 19,6% badanych przedsiębiorców. 3,9% badanych wskazało na inne formy współpracy ze szkołami, takie jak:

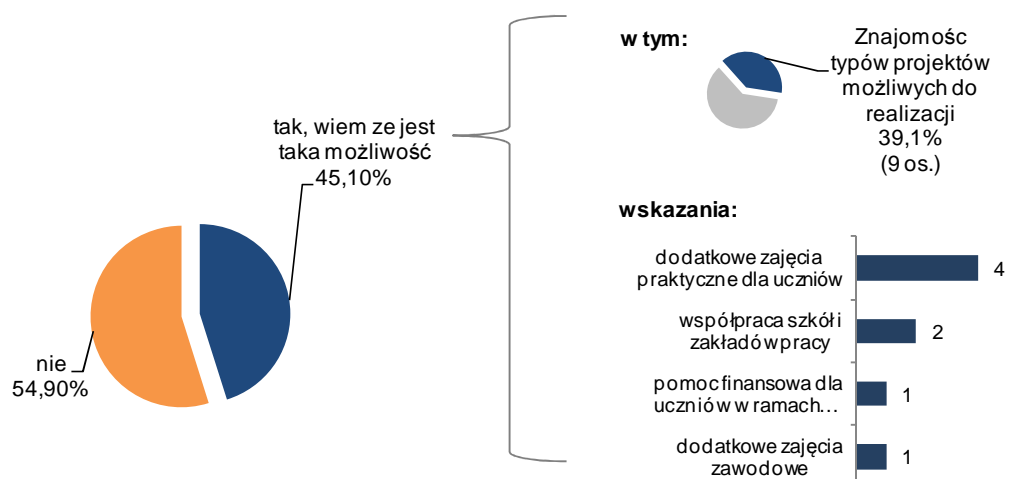
nauka zawodu, zrzeczenie pracodawców czy umowy o pracę z młodocianymi pracownikami. Również w grupie respondentów IDI najczęściej współpraca ta dotyczyła przyuczenia do zawodu.

5.2 Wiedza w zakresie aplikowania o środki w ramach Działania 9.2 PO KL

W odniesieniu do grupy przedsiębiorców, którzy są potencjalnymi partnerami dla szkół zawodowych w aplikowaniu i realizacji projektów dofinansowanych w ramach Działania 9.2. PO KL, najistotniejsze wydaje się pozyskanie szczegółowych informacji o poziomie i zakresie wiedzy, dotyczącej przedmiotowego Działania, jaką dysponują badani przedstawiciele tego sektora.

Z uzyskanego rozkładu odpowiedzi wynika, że niespełna połowa badanych przedsiębiorców (45,1%) zadeklarowała świadomość faktu o możliwości uzyskania dofinansowania ze środków unijnych w ramach Działania 9.2 PO KL dla projektów realizowanych przy współpracy ze szkołami kształcenia zawodowego. Dodatkowo, wśród badanych tylko 9 osób (17,6%) wykazało ogólną wiedzę w zakresie typów projektów możliwych do realizacji w ramach Działania 9.2 PO KL.

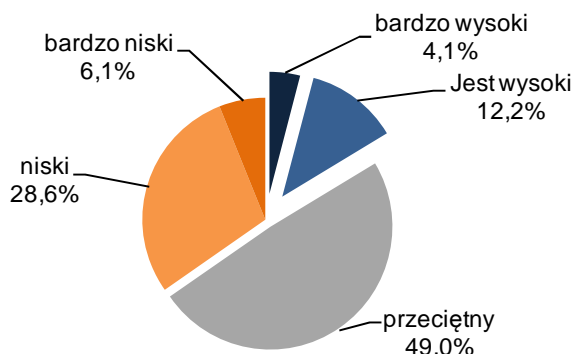
Wykres 20. Znajomość wśród przedsiębiorców możliwości uzyskania dofinansowania.

Opracowanie własne na podstawie badania CATI (N=51)

Nie powinno więc dziwić, że prawie połowa badanych przedsiębiorców oceniła swój poziom wiedzy, dotyczącej możliwości i zasad aplikowania o środki w ramach Działania 9.2 PO KL, na poziomie co najwyżej przeciętnym. Wskazań takich dokonało dokładnie 47% ankietowanych. Kolejne 33,3% badanych zakres swojej wiedzy postrzega jako niski lub bardzo niski. Powyżej przeciętnej oceniło się jedynie 15,7% respondentów.

Wykres 21. Poziom wiedzy przedsiębiorców z zakresu możliwości i zasad aplikowania o dofinansowanie w ramach Działania 9.2 PO KL.

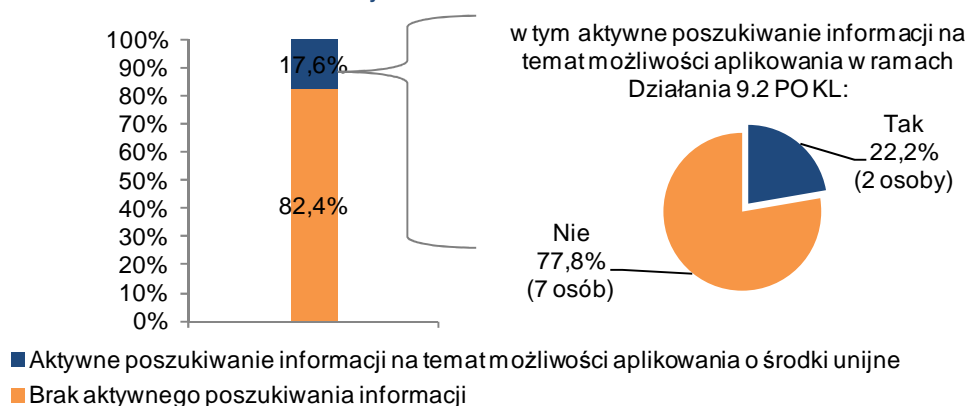
Opracowanie własne na podstawie badania CATI (N=51)

Również w grupie respondentów biorących udział w badaniach jakościowych (IDI) dominowały stwierdzenia o braku elementarnej wiedzy dotyczącej Działania 9.2 PO KL. Respondenci niemal jednogłośnie uznali, że nie posiadają takiej wiedzy i że do tej pory nie słyszeli o istnieniu takich możliwości. Co istotne, przedsiębiorcy stwierdzali jednocześnie, że chętnie podjęliby taką współpracę i chcieliby się dowiedzieć czegoś więcej w tym temacie, na przykład w ramach szkoleń czy kursów:

- *Nie słyszałam o takim działaniu. Potrzebujemy jakiegoś szkolenia czy kursu w tym kierunku.*

Za częściowe wytłumaczenie odnotowanej sytuacji uznać można z pewnością fakt, że badani przedsiębiorcy bardzo rzadko poszukują samodzielnie informacji na temat możliwości aplikowania o jakiegokolwiek środki unijne. Tylko 9 (17,6%) respondentów podejmowało jakiegokolwiek starania w tym kierunku, a jedynie 2 przedsiębiorców interesowało się dofinansowaniem w ramach Działania 9.2 PO KL. Informacji na temat Działania 9.2 PO KL badani poszukiwali na stronach internetowych PO KL oraz w rozmowach ze znajomymi.

Wykres 22. Zainteresowanie informacjami na temat środków z UE i w ramach Działania 9.2 PO KL.

Opracowanie własne na podstawie badania CATI (N=51)

Pomimo niewielkiej wiedzy na temat możliwości aplikowania o środki w ramach Działania 9.2 PO KL, badani przedstawiciele biznesu trafnie wskazywali liczne przykłady korzyści z nawiązania współpracy ze szkołą w ramach tego typu projektów.

Tabela 14. Korzyści dla szkoły i przedsiębiorstwa

Korzyści dla przedsiębiorstwa	N	Korzyści dla szkoły	N
Wykwalifikowani pracownicy	26	Możliwość zdobycia praktyki zawodowej	17
Dodatkowe środki finansowe	14	Zwiększenie szansy zatrudnienia absolwentów	15
Wprowadzanie nowych rozwiązań do szkół	2	Prestiż	5
Rozwój firmy	2	Korzyści finansowe	3
Maszyny dla firmy	1	Nowoczesny sprzęt	2
Dodatkowe zajęcia, konkretyzacja działania	1	Dodatkowe zajęcia dla uczniów	1
Wspólne wypełnianie dokumentacji	1	Możliwość rozwoju	1
Zazębianie wzajemnych interesów	1	Nowoczesna kadra nauczycielska	1
		Większa popularność	1

Opracowanie własne na podstawie badania CATI (N=51; możliwość wielokrotnego wyboru odpowiedzi)

Korzyści te dostrzeżone zostały również w badaniach jakościowych. Wśród korzyści dla szkoły i uczniów najczęściej wskazywane były: podniesienie jakości kształcenia; kontakt z nowoczesnym sprzętem; zdobywanie praktycznych umiejętności; możliwość późniejszego zatrudnienia:

- *Mocne strony – młodzież ma często po raz pierwszy kontakt z wysoko specjalistycznymi maszynami. Jesteśmy w posiadaniu parku maszynowego, które mają innowacyjne technologie nie starsze niż 3 lata.*
- *Korzyści mają uczniowie, bo zdobywają praktyczną wiedzę. Związane to jest w przyszłości z zawodem.*
- *Uczniowie mogą się kształcić. Robią podstawowe roboty, uczą się zawodu.*

Dostrzegane korzyści dla przedsiębiorców to przede wszystkim: możliwość zatrudnienia dobrze wykwalifikowanego pracownika oraz dostęp do dużej grupy potencjalnych pracowników:

- *Chcemy po to kształcić młodzież, aby w przyszłości u nas pracowali.*
- *Gdy lepiej uczniowie są przyuczeni, to są lepszymi pracownikami i można ich zatrudnić.*

Istotny jest także fakt, że żaden z przedsiębiorców z tej grupy nie wskazywał na jakiegokolwiek negatywne konsekwencje będące rezultatem podejmowanej współpracy. Ponadto wszyscy respondenci uznali, że realizacja projektów w ramach Działania 9.2 przynieść może wyłącznie zyski. Tymi, którzy zyskają najwięcej, byli, w opinii badanych, uczniowie i szkoły. Tylko jeden z respondentów uznał, że z takiej współpracy więcej profitów będzie miał pracodawca, motywując to

przekonaniem, że im więcej osób przychodzi na szkolenie do firmy, tym firma ma więcej „rąk do pracy”.

Przedsiębiorcy wskazywali również kapitały i zasoby, jakie partnerzy (szkoły i przedsiębiorstwa) mogliby wnieść do współpracy w ramach realizacji przedmiotowych projektów. Prestiż szkoły jest podstawowym zasobem, który zdaniem przedsiębiorców, mogłaby ona wnieść do wspólnych przedsięwzięć. Jako inne pozytywy, które mogą być wniesione przez szkołę do współpracy, przedsiębiorcy wymieniali praktyczną naukę zawodu, czy zwiększenie wykształcenia zarówno uczniów, jak i nauczycieli. Tymczasem badani przedsiębiorcy i ich firmy mogliby wnieść do współpracy ze szkołami przede wszystkim wykwalifikowanych pracowników, środki finansowe oraz prestiż firmy.

Tabela 15. Kapitał i zasoby możliwe do wniesienia do współpracy.

Szkoła	N	Przedsiębiorstwo	N
Prestiż szkoły	10	Wykwalifikowani pracownicy	11
Praktyczna nauka zawodu	4	Środki finansowe	3
Wykwalifikowana kadra i absolwenci	4	Prestiż firmy	3

Opracowanie własne na podstawie badania CATI (możliwość wielokrotnego wyboru odpowiedzi; nie wszyscy badani udzielili odpowiedzi)

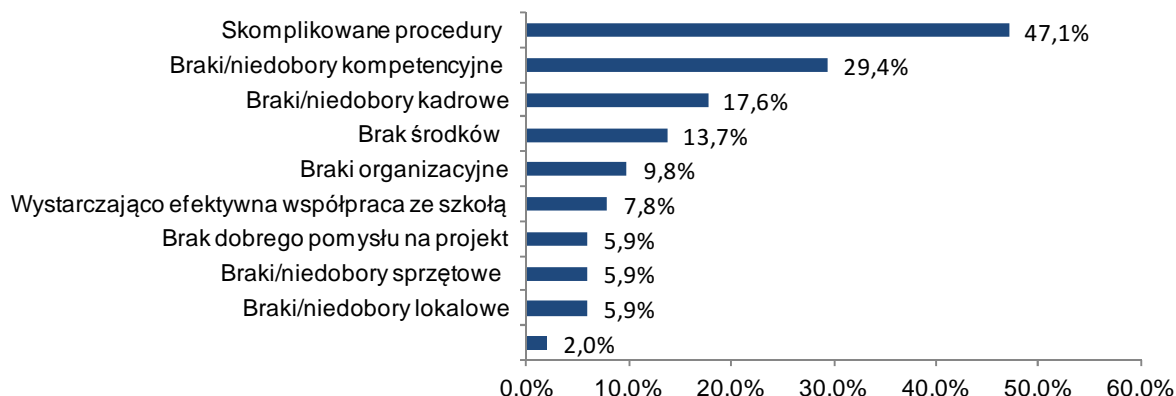
5.3 Dotychczasowe doświadczenia w zakresie aplikowania o środki UE

Zdecydowana większość pytaných przedsiębiorców (49, co stanowi 96,1% badanych) w ramach dotychczasowej kooperacji ze szkołami kształcącymi na poziomie zawodowym współpracowała ze szkołami w zakresie wspólnej aplikacji o środki na realizację projektu w ramach Działania 9.2 PO KL.

Przedstawiciele dwóch przedsiębiorstw, które zdecydowały się na przyjęcie roli partnera w aplikowaniu o środki w ramach Działania 9.2 PO KL, ocenili procedury formalne, których musieli dopilnować w trakcie aplikowania o realizację projektu, jako skomplikowane. Jeden z przedsiębiorców zgłosił również problemy z napisaniem wniosku. Przedstawiciel jednej z badanych firm zgodził się ze stwierdzeniem, że kryteria wyboru projektów są raczej przejrzyste. Drugi z respondentów, jako powód odrzucenia wniosku, podał natomiast zbyt dużą ilość formalności i nieczytelne procedury.

Najczęstszym deklarowanym powodem niezdecydowania się na taki krok były procedury ubiegania się o dofinansowanie, które postrzegane są jako skomplikowane. Problem ten wskazało 47,1% ankietowanych. Innymi wielokrotnie wskazywanymi przeszkodami w ubieganiu się o dofinansowanie były uwidaczniające się braki: kompetencyjne (np. wiedza z zakresu pozyskiwania funduszy unijnych - 29,4%); kadrowe (17,6%); finansowe (brak środków na finansowanie dodatkowych zadań - 13,7%); oraz organizacyjne (brak przygotowania na taką współpracę - 9,8%).

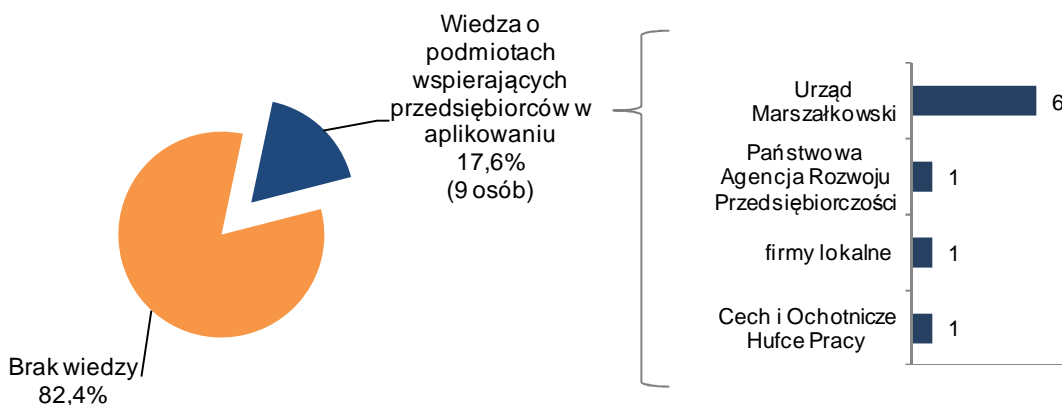
Wykres 23. Powody nieaplikowania o środki w ramach Działania 9.2 PO KL.

Opracowanie własne na podstawie badania CATI (N=51; możliwość wielokrotnego wyboru odpowiedzi)

Dla prowadzonych analiz istotny jest również fakt, że zdecydowana większość, bo aż 82,4% ankietowanych przedsiębiorców, nie posiadało wiedzy w zakresie konkretnych podmiotów i instytucji, u których mogliby uzyskać wsparcie merytoryczne w zakresie aplikowania o środki w ramach Działania 9.2 PO KL. Wśród nielicznych wskazań konkretnych instytucji wspierających dominował Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego, zaś pojedyncze wskazania obejmowały: Państwową Agencję Rozwoju Przedsiębiorczości, Cech i Ochotnicze Hufce Pracy oraz lokalne firmy zajmujące się pomocą przy projektach unijnych.

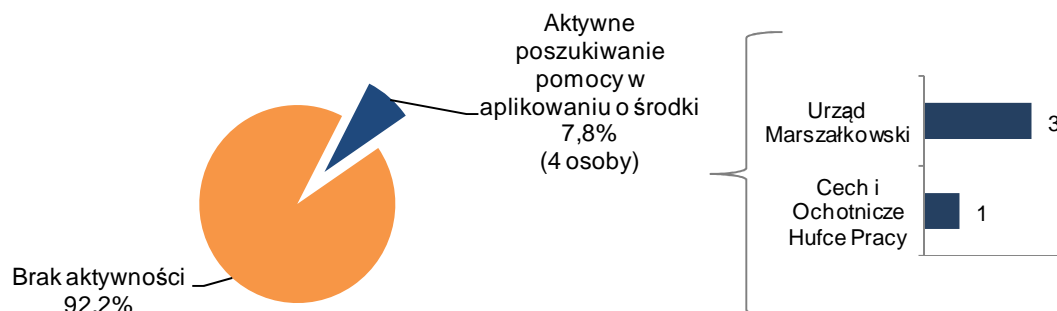
Wykres 24. Znajomość przez przedsiębiorców podmiotów oferujących wsparcie w procesie aplikowania o środki unijne.

Opracowanie własne na podstawie badania CATI (N=51)

W sytuacji gdzie przedsiębiorcy przyjmować mogą jedynie rolę partnera, to po stronie współpracujących szkół jako ewentualnych głównych wnioskodawców powinno leżeć szczególne zaangażowanie w zakresie aplikowania ośrodki w ramach Działania 9.2 PO KL. Nie powinno również dziwić, że zdecydowana większość badanych przedsiębiorców nie poszukiwała dotychczas pomocy w powyższym zakresie. Starania takie podejmowane były jedynie przez 4 respondentów, co stanowi 7,8% badanych firm.

Wykres 25. Aktywność przedsiębiorców dotycząca poszukiwania pomocy w zakresie aplikowania o środki w ramach Działania 9.2 PO KL.

Opracowanie własne na podstawie badania CATI (N=51)

Również z prowadzonych badań jakościowych wynika, że większość respondentów nie posiada żadnej wiedzy o możliwościach uzyskania wsparcia w aplikowaniu o środki z Działania 9.2. Nie wiedzą oni, gdzie mogliby uzyskać takie wsparcie i szerzej – nie posiadają w zasadzie żadnej wiedzy na temat tego programu, zasad jego funkcjonowania. Dlatego też jednogłośnie stwierdzili, że zakres informacji i pomocy jest niewystarczający. Przykładem niech będzie wypowiedź:

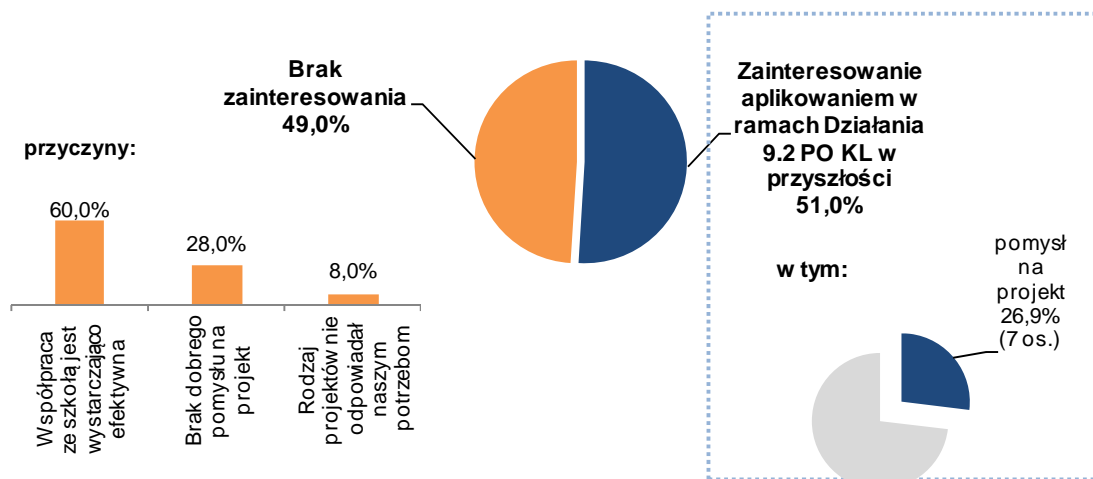
- *Nie wiem, gdzie uzyskać wsparcie. Okazuje się, że musimy współfinansować ten projekt z jednostką samorządową i zaczynają się wówczas schody. Osobiście nie wiem, z jakiego programu moglibyśmy skorzystać, aby wspólnie podjąć czy inwestycję, czy inną rzecz.*

5.4 Zainteresowanie współudziałem w realizacji projektów w ramach Działania 9.2 w przyszłości

5.4.1 Skala i motywy zainteresowania

Chęć aplikowania o fundusze w ramach Działania 9.2 PO KL zadeklarowało 51% badanych przedsiębiorców. Jednak zaledwie siedmiu respondentów miało pomysł na projekt, jaki mogliby realizować w partnerstwie z wybraną szkołą kształcenia zawodowego. Zgodnie z wyobrażeniami ankietowanych projekty te miałyby obejmować działania umożliwiające wykształcenie specjalistycznych pracowników danej branży, szkolenia kadry nauczycielskiej szkół zawodowych z najnowszych rozwiązań technologicznych w danej branży, zwiększenie zatrudnienia oraz zwiększenie współpracy w ramach praktyk. Jednocześnie przedsiębiorcy, którzy nie zamierzają w przyszłości partnerować szkołom w aplikowaniu o dofinansowanie, jako argument swojej decyzji podawali najczęściej wystarczającą efektywność w dotychczasowej współpracy ze szkołą, którą udaje się osiągać bez konieczności korzystania ze środków w ramach Działania 9.2 PO KL (60% przedsiębiorstw nie zainteresowanych aplikowaniem). Badane firmy rezygnują również ze wspólnego starania się o dofinansowanie z powodu braku dobrego pomysłu na projekt (28%) lub niedopasowania rodzajów projektów możliwych do realizacji w ramach Działania 9.2 PO KL do profilu działalności przedsiębiorstwa (8%).

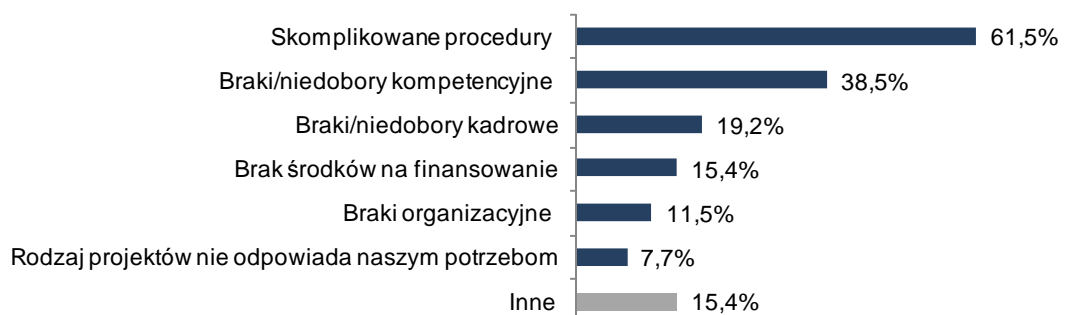
Wykres 26. Chęć aplikowania przez przedsiębiorców o środki w ramach Działania 9.2 PO KL.

Opracowanie własne na podstawie badania CATI (N=51; podczas wskazywania przyczyn nie zaprezentowano braków odpowiedzi)

Jednocześnie przedsiębiorców, którzy wyrazili potencjalne zainteresowanie partnerstwem w aplikowaniu, zapytano, jakie czynniki mogą w przyszłości stanowić barierę w podjęciu takich działań.

Wykres 27. Czynniki mogące stanowić barierę w aplikowaniu o środki.

Opracowanie własne na podstawie badania CATI (N=51; możliwość wielokrotnego wyboru odpowiedzi)

Największą trudność dla przedsiębiorców mogą w przyszłości stanowić skomplikowane procedury ubiegania się o dofinansowanie. Taki problem wskazało 61,5% zainteresowanych badanych. Inne potencjalne bariery dla ankietowanych to niedomagania kompetencyjne (38,5%) i niedobory kadrowe (19,2%). Po 15,4% badanych wskazało na brak środków na finansowanie dodatkowych zadań (przez co należy rozumieć, że realizacja projektu unijnego w ocenie części respondentów wiąże się automatycznie z ponoszeniem kosztów np. organizacyjnych lub wniesienia wkładu własnego) oraz inne dostrzegane przez siebie bariery, takie jak: biurokracja, czasochłonność wypełniania wniosków, trudności ze sformułowaniem najważniejszego celu czy zapotrzebowania szkoły.

Warto zwrócić uwagę, że zbyt skomplikowane procedury są głównym czynnikiem wskazywanym jako decydujący o nieuczestniczeniu w przeszłości przez przedsiębiorców we wspólnym ze szkołami aplikowaniu o środki unijne. Również ten aspekt najczęściej wskazywano, jeśli chodzi o plany respondentów dotyczące ewentualnego partnerstwa w przyszłości. Podobnie badani ocenili braki/niedobory kadrowe, jako czynnik, który zarówno w przeszłości wpłynął, jak i w przyszłości może wpłynąć na decyzje przedsiębiorców.

Nie powinno więc dziwić, że większość pytanym przedsiębiorców, rozważających potencjalną możliwość uczestnictwa w aplikowaniu w przyszłości o środki w ramach Działania 9.2, uważało, że to szkoły powinny wyjść z inicjatywą w zakresie podjęcia współpracy w tym zakresie. Takie zdanie wyraziło 21, czyli 80,8% grupy²⁵.

Respondentów z grupy objętej badaniem jakościowym zapytano również, czy istnieje jakiś rodzaj wsparcia, który przekonałby ich do podjęcia współpracy ze szkołami w aplikowaniu o środki. Jako najbardziej istotne wsparcie respondenci podali wsparcie finansowe. Szczególnie ważne byłoby ono w kwestii doposażenia stanowisk pracy dla uczniów w nowy sprzęt oraz refundacji kosztów poniesionych przez firmę na rzecz praktykantów:

- *Formy współfinansowania pobytu praktykanta, głównie aspekty finansowe.*
- *Na pewno. Jeśli uczniowie byłiby u nas dłużej i moglibyśmy doposażyć tę część dla nich, to jak najbardziej. Jest to wtedy ciekawe rozwiązane.*
- *Tak, chociażby finansowe - na sprzęt.*

Spora część respondentów udzieliła odpowiedzi negatywnej, uznając, że nie istnieje żaden rodzaj wsparcia, który zmieniałby ich nastawienie do podjęcia współpracy ze szkołami. Pojawiły się także odpowiedzi, w których respondenci stwierdzali, że nie znają zasad funkcjonowania programu i nic o nim nie wiedzą, dlatego ciężko jest im się wypowiedzieć w tej kwestii:

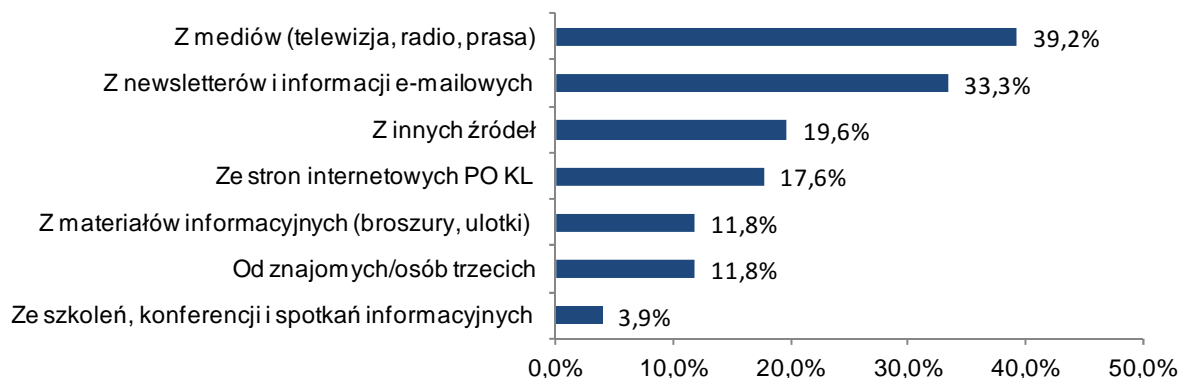
- *Człowiek musiałby mieć z tym kontakt. Trzeba by to przemyśleć, co i jak.*
- *Gdybym znała program, to mogłabym powiedzieć więcej, ale nie zapoznałam się jeszcze.*

5.4.2 Potrzeby informacyjne

Przedsiębiorców zapytano również o preferowane źródła, z jakich chcieliby w przyszłości otrzymywać informacje na temat aplikowania o środki w ramach Działania 9.2 PO KL. Najwięcej pytanym wskazało na media (telewizję, radio) – 39,2%; newslettery i bezpośrednie informacje mailowe – 33,3%; strony internetowe PO KL (7,7%), znajomych, czy materiały promocyjne (po 11,8%).

²⁵ Pytanie zadano 26 przedsiębiorcom, którzy wcześniej wskazali że rozważają potencjalną możliwość uczestnictwa w aplikowaniu w przyszłości o środki w ramach Działania 9.2.

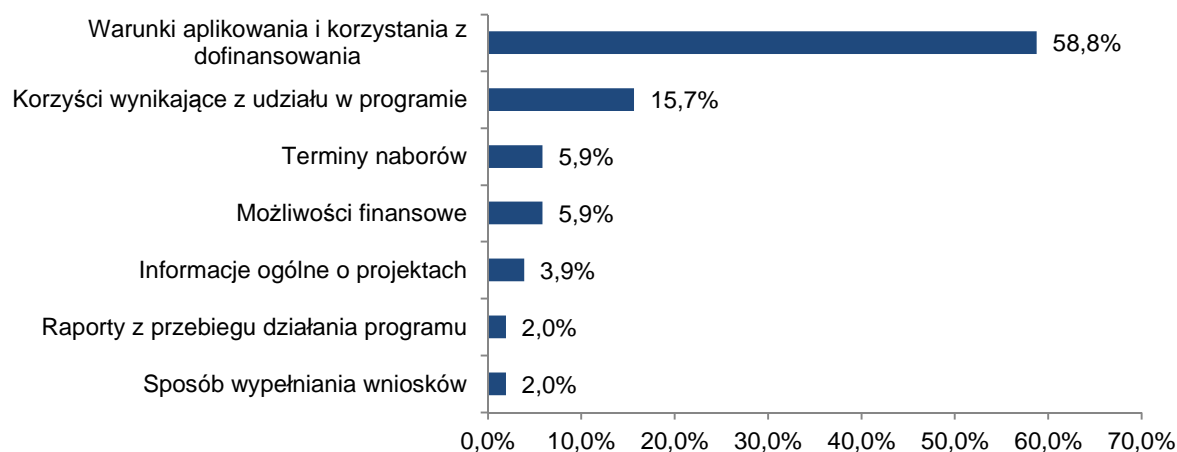
Wykres 28. Źródła informacji, z których przedsiębiorcy chcieliby czerpać informacje o możliwościach zdobywania funduszy.

Opracowanie własne na podstawie badania CATI (N=51; możliwość wielokrotnego wyboru)

Wśród informacji na temat możliwości i zasad aplikowania, jakie przedsiębiorcy chcieliby uzyskać, najbardziej pożądane dotyczyły warunków aplikowania i korzystania z dofinansowania – swoją wiedzę na ten temat chciałoby powiększyć 58,8% badanych. Informacja o możliwych korzyściach płynących ze współpracy jest kolejną wymienianą przez przedsiębiorców, którą chcieliby uzyskać (15,7%). Dodatkowo przedsiębiorcy chcieliby posiadać większą wiedzę na temat możliwości finansowych i konkretnych kwot dofinansowania, jakie można uzyskać, terminach naborów czy wyglądzie gotowych zapytań czy ofert.

Wykres 29. Informacje dotyczące możliwości i zasad aplikowania o środki, które przedsiębiorcy chcieliby pozyskać.

Opracowanie własne na podstawie badania CATI (N=51; możliwość wielokrotnego wyboru odpowiedzi)

Przedsiębiorców zapytano, jaką formę i zakres wsparcia oczekivaliby w przyszłości, aby zdecydować się na wspólne ze szkołami aplikowanie o środki w ramach Działania 9.2 PO KL, oraz ze strony jakiej instytucji taka pomoc miałaby być skierowana.

Jeżeli chodzi o formę wsparcia to najczęściej przedsiębiorcy wskazywali na konsultację telefoniczną/mailową/osobistą (74,5%). Respondenci często również wskazywali na potrzebę

wsparcia w pozyskaniu środków finansowych potrzebnych do aplikowania (27,5%), szkolenia (25,5%) oraz wskazanie przez pracownika IP źródeł informacji (21,6%). Najwięcej przedsiębiorstw (42,2%) oczekiwałoby wsparcia w zakresie konsultacji merytorycznej projektu. Pomoc w opracowaniu wniosku czy wyjaśnieniu zapisów dokumentacji to wsparcie, którego oczekuje około 35% badanych przedsiębiorców. Wśród instytucji, które powinny oferować pomoc przy aplikowaniu o środki, wskazano na Urząd Marszałkowski, samorządy lokalne lub Urząd Miasta, szkoły oraz firmy lokalne zajmujące się pomocą przy projektach unijnych.

Tabela 16. Oczekiwane wsparcie, aby zdecydować się na aplikowanie o środki w ramach Działania 9.2 PO KL.

Forma wsparcia	N	Zakres wsparcia	N
Konsultacja telefoniczna/mailowa/osobista	38	Konsultacja merytoryczna projektu	21
Pomoc w pozyskaniu środków finansowych	14	Pomoc w opracowaniu wniosku	19
Szkolenie	13	Wyjaśnienie zapisów dokumentacji	18
Wskazanie przez pracownika IP źródeł informacji	11	Pokazanie dobrych praktyk	6

Opracowanie własne na podstawie badania CATI (N=51; możliwość wielokrotnego wyboru odpowiedzi)

5.5 Podsumowanie

Badanie miało na celu udzielenie odpowiedzi na następujące pytania badawcze:

- *W jakim stopniu przedsiębiorcy współpracujący ze szkołami prowadzącymi kształcenie zawodowe mają wiedzę odnośnie możliwości wspólnej realizacji projektów w ramach Działania 9.2 PO KL?*

Niespełna połowa badanych przedsiębiorców (45,1%) posiadała wiedzę o możliwości uzyskania dofinansowania ze środków unijnych w ramach Działania 9.2 PO KL dla projektów realizowanych przy współpracy ze szkołami kształcenia zawodowego. Dodatkowo, wśród badanych tylko 9 osób (17,6%) wykazało ogólną wiedzę w zakresie typów projektów możliwych do realizacji w ramach Działania 9.2 PO KL.

- *Jakie korzyści, a jakie słabe strony współpracy ze szkołami w ramach wspólnej realizacji projektów z Działania 9.2 PO KL, potrafią wskazać przedsiębiorcy?*

Badani przedstawiciele biznesu trafnie wskazywali liczne przykłady korzyści z nawiązania współpracy ze szkołą w ramach Działania 9.2 PO KL. Wśród korzyści dla szkoły i uczniów najczęściej wskazywane były: podniesienie jakości kształcenia; kontakt z nowoczesnym sprzętem; zdobywanie praktycznych umiejętności; możliwość późniejszego zatrudnienia. Korzyści dla przedsiębiorców to przede wszystkim: możliwość zatrudnienia dobrze wykwalifikowanego pracownika oraz dostęp do dużej grupy potencjalnych pracowników. Istotny jest także fakt, że żaden z przedsiębiorców nie wskazywał na jakiegokolwiek negatywne konsekwencje będące rezultatem podejmowanej współpracy.

Ponadto wszyscy respondenci uznali, że realizacja projektów w ramach Działania 9.2 przynieść może wyłącznie zyski. Tymi, którzy zyskają najwięcej, byli, w opinii badanych, uczniowie i szkoły.

- *W jakim stopniu przedsiębiorcy współpracujący ze szkołami są przygotowani (mają stosowną wiedzę oraz właściwe zasoby) do wspólnej realizacji projektów w ramach Działania 9.2 PO KL?*

Prestiż szkoły jest podstawowym zasobem, który zdaniem przedsiębiorców, mogłaby ona wnieść do wspólnych przedsięwzięć. Jako inne pozytywy, które mogą być wniesione przez szkołę do współpracy, przedsiębiorcy wymieniali praktyczną naukę zawodu, czy zwiększenie wykwalifikowania zarówno uczniów, jak i nauczycieli. Tymczasem badani przedsiębiorcy i ich firmy mogliby wnieść do współpracy ze szkołami przede wszystkim wykwalifikowanych pracowników, środki finansowe oraz prestiż firmy.

- *W jakim stopniu i w jakim zakresie barierami przed wspólną realizacją projektów w ramach Działania 9.2 PO KL są: względy finansowe, kadrowe, czasowe, proceduralne, zapotrzebowanie, inne względy (jakie)?*

Największą trudność dla przedsiębiorców stanowić mogą w przyszłości skomplikowane procedury ubiegania się o dofinansowanie. Taki problem wskazało 61,5% zainteresowanych przedsiębiorców. Inne potencjalne bariery dla ankietowanych stanowić mogą niedomagania kompetencyjne (38,5%), niedobory kadrowe (19,2%) oraz brak środków na finansowanie dodatkowych zadań (15,4%).

Prawie połowa badanych przedsiębiorców oceniła swój poziom wiedzy, dotyczącej możliwości i zasad aplikowania o środki w ramach Działania 9.2 PO KL, na poziomie co najwyżej przeciętnym. Wskazań takich dokonało dokładnie 47% ankietowanych. Kolejne 33,3% badanych zakres swojej wiedzy postrzega jako niski lub bardzo niski. Powyżej przeciętnej oceniło się jedynie 15,7% respondentów. Badani przedsiębiorcy bardzo rzadko poszukują samodzielnie informacji na temat możliwości aplikowania o jakiegokolwiek środki unijne. Tylko 9 (17,6%) respondentów podejmowało jakiegokolwiek starania w tym kierunku, a jedynie 2 przedsiębiorców interesowało się dofinansowaniem w ramach Działania 9.2 PO KL.

- *Czy przedsiębiorcy posiadają wiedzę, gdzie uzyskać wsparcie podczas wspólnego aplikowania o środki w ramach Działania 9.2 PO KL? Czy poszukują takiego wsparcia? Jakiego rodzaju wsparcia oraz ze strony jakich instytucji oczekivaliby przedsiębiorcy, aby zdecydować się na aplikowanie o środki w ramach Działania 9.2 PO KL w przyszłości?*

82,4% ankietowanych przedsiębiorców nie posiadało wiedzy w zakresie konkretnych podmiotów i instytucji, u których mogliby uzyskać wsparcie merytoryczne w zakresie aplikowania o środki w ramach Działania 9.2 PO KL. Zdecydowana większość (92,2%) nie poszukiwała dotychczas pomocy w zakresie aplikowania o środki w ramach Działania 9.2 PO KL. Przedsiębiorcy, pytani

o preferowane źródła informacji na temat aplikowania o środki w ramach Działania 9.2 PO KL, wskazywali media (telewizję, radio) – 39,2%; newslettery i bezpośrednie informacje mailowe – 33,3%. Wśród informacji na temat możliwości i zasad aplikowania, jakie przedsiębiorcy chcieliby uzyskać, najbardziej pożądane były wiadomości o warunkach aplikowania i korzystania z dofinansowania (58,8%). Informacja o możliwych korzyściach płynących ze współpracy jest kolejną wymienianą przez przedsiębiorców, którą chcieliby uzyskać (15,7%). Jeżeli chodzi o formę wsparcia to najczęściej przedsiębiorcy wskazywali na konsultację telefoniczną/mailową/osobistą (74,5%). Wskazywali na potrzebę wsparcia w pozyskaniu środków finansowych wymaganych przy aplikacji (27,5%), szkolenia (25,5%) oraz wskazanie przez pracownika IP źródeł informacji (21,6%). Wśród instytucji, które powinny oferować pomoc przy aplikowaniu o środki, wskazywano na Urząd Marszałkowski, samorządy lokalne lub Urząd Miasta, szkoły oraz firmy lokalne zajmujące się pomocą przy projektach unijnych.

- *W jakim zakresie przedsiębiorstwa współpracują z potencjalnymi wnioskodawcami w regionie? W jakim stopniu ta współpraca ma lub w przyszłości może mieć znaczenie dla decyzji o aplikowaniu o środki w ramach Działania 9.2 PO KL?*

Wszystkie ankietowane przedsiębiorstwa współpracują ze szkołami prowadzącymi kształcenie zawodowe w regionie. Współpraca ta najczęściej przyjmuje formę staży i praktyk (94,1% respondentów). Rzadziej udostępniano stanowiska pracy do zajęć praktycznych (31,4%) oraz oferowano zatrudnianie absolwentom (19,6%). 3,9% badanych wskazało na inne formy współpracy ze szkołami, takie jak nauka zawodu, zrzeczenie pracodawców czy umowy o pracę z młodocianymi pracownikami.

Chęć aplikowania o fundusze w ramach Działania 9.2 PO KL zadeklarowało 51% badanych. Jednocześnie większość pytaných przedsiębiorców, rozważających potencjalną możliwość aplikowania w przyszłości o środki w ramach Działania 9.2, uważało, że to szkoła powinna wyjść z inicjatywą w tym zakresie (80,8% zainteresowanych aplikowaniem). Natomiast przedsiębiorcy, którzy nie zamierzają w przyszłości aplikować o dofinansowanie, jako kluczowy argument swojej decyzji podawali najczęściej wystarczającą efektywność w dotychczasowej współpracy ze szkołą, którą udaje się osiągać bez konieczności korzystania ze środków w ramach Działania 9.2 PO KL (60% przedsiębiorstw nie jest zainteresowanych aplikowaniem). Badane firmy rezygnują również ze starania się o dofinansowanie z powodu braku dobrego pomysłu na projekt (28%) lub niedopasowania rodzajów projektów możliwych do realizacji w ramach Działania 9.2 PO KL do profilu działalności przedsiębiorstwa (8%).

6 Tabela wniosków i rekomendacji

Wniosek/problemy	Zidentyfikowania bariery w aplikowaniu o środki w ramach Działania 9.2	Rekomendacja	Adresat	Sposób wdrożenia	Termin realizacji
Rekomendacje operacyjne					
<ol style="list-style-type: none"> Brak powszechnej świadomości przedsiębiorców o możliwości przyjęcia roli partnera w projektach realizowanych w ramach Działania 9.2 PO KL; Brak aktywności szkół w zakresie nawiązywania współpracy z przedsiębiorstwami w celu wspólnej realizacji projektów w ramach Działania 9.2 PO KL. 	<p>Brak aktywności przedsiębiorców jako potencjalnych partnerów w projektach realizowanych w ramach Działania 9.2 PO KL.</p>	<p>(I) Wsparcie szkół w zakresie przygotowania projektów o dofinansowanie w ramach Działania 9.2 PO KL w celu wspólnej realizacji zadań z przedsiębiorstwami.</p>	<p>IP PO KL ROEFS,</p>	<ul style="list-style-type: none"> Wsparcie w postaci doradztwa/szkolenia w zakresie przygotowywania wniosku o dofinansowanie w ramach Działania 9.2 PO KL w szczególności w związku ze zmianami obowiązującymi od roku 2012 w zakresie wdrażania PO KL. 	<p>2012-2013</p>
<ol style="list-style-type: none"> Niska aktywność organów prowadzących szkoły w roli potencjalnych wnioskodawców w ramach Działania 9.2 PO KL. 	<p>Brak aktywnej postawy organów prowadzących w aplikowaniu o środki w ramach Działania 9.2 PO KL, brak dostatecznego wsparcia ze strony organów prowadzących dla szkół w aplikowaniu o środki w ramach Działania 9.2 PO KL</p>	<p>(II) Wsparcie organów prowadzących szkoły i placówki kształcenia zawodowego w procesie aplikowania o środki w ramach Działania 9.2 PO KL.</p>	<p>IP PO KL ROEFS</p>	<ul style="list-style-type: none"> Wsparcie w postaci doradztwa/szkolenia w zakresie przygotowywania wniosku o dofinansowanie w ramach Działania 9.2 PO KL w szczególności w związku ze zmianami obowiązującymi od roku 2012 w zakresie wdrażania PO KL. Wystąpienie IP PO KL do organów prowadzących szkoły i placówki kształcenia zawodowego w województwie lubelskim z inicjatywą zmiany kryteriów oceny pracy dyrektorów ww. jednostek. Propozycja dotyczy wprowadzenia do oceny kryteriów w zakresie aktywności w aplikowaniu o środki w ramach Działania 9.2 PO KL. 	<p>2012-2013</p>

Wniosek/problemy	Zidentyfikowania bariera w aplikowaniu o środki w ramach Działania 9.2	Rekomendacja	Adresat	Sposób wdrożenia	Termin realizacji
Rekomendacje kluczowe					
<ol style="list-style-type: none"> 1. Tendencja do utrzymywania bierności - szkoły, które dotąd nie podejmowały prób aplikowania o środki w ramach Działania 9.2 PO KL, nie wykazują gotowości do przełamania biernej postawy. 2. Brak determinacji w aplikowaniu o środki w ramach Działania 9.2 PO KL – stosunkowo nieliczna grupa podmiotów, które aplikowały nieskutecznie, decydowała się na odwołanie lub uzupełnienie wniosku. Większość beneficjentów aplikujących nieskutecznie składała wniosek o realizację tylko w ramach 1 konkursu. 3. Nieskuteczność w aplikowaniu o środki w ramach Działania 9.2 PO KL wynikająca przede wszystkim z niespełniania przez przygotowane wnioski kryteriów merytorycznych. 4. Brak gruntownej wiedzy dyrektorów i pracowników szkół dotyczącej procedur i zasad aplikowania o środki w ramach Działania 9.2 PO KL. 5. Ograniczona wśród dyrektorów szkół chęć do korzystania z pomocy Instytucji Pośredniczącej w zdobywaniu wiedzy o zasadach i procedurach aplikowania o środki w ramach Działania 9.2 PO KL. 6. Brak aktywności przedsiębiorców jako potencjalnych partnerów w projektach realizowanych w ramach Działania 9.2 PO KL. 	<p>Niedostateczny poziom motywacji i determinacji dyrektorów szkół do skutecznego aplikowania o środki w ramach Działania 9.2 PO KL</p>	<p>(III) Działania służące rozpowszechnieniu formy aplikowania poprzez operatora o środki w ramach działania 9.2 PO KL</p>	<p>IP PO KL ROEFS</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Premiowanie projektów realizowanych przy wykorzystaniu formy operatora poprzez ustalanie stosownych kryteriów w ramach kolejnych konkursów. • Wsparcie w postaci doradztwa/szkolenia w zakresie przygotowywania wniosku o dofinansowanie w ramach Działania 9.2 PO KL w szczególności w związku ze zmianami obowiązującymi od roku 2012 w zakresie wdrażania PO KL. 	<p style="text-align: center;">2012-2013</p>

7 Spis wykresów

Wykres 1. Ocena zasobów szkoły przydatnych do aplikowania o środki unijne.	32
Wykres 2. Obecność w szkołach pracowników, znających specyfikę funduszy unijnych i procedury ich pozyskiwania.	34
Wykres 3. Udział pracowników i dyrekcji szkół w szkoleniach z zakresu pozyskiwania środków unijnych.	34
Wykres 4. Aktywność dyrektorów w zakresie poszukiwania wiedzy na temat możliwości aplikowania przez szkołę o środki unijne.	35
Wykres 5. Źródło pozyskiwania informacji na temat zasad aplikowania o środki.....	36
Wykres 6. Stopień zaznajomienia dyrektorów z dokumentacją konkursową publikowaną przez IP PO KL w związku z ogłaszaniem konkursów na składanie wniosków o dofinansowanie projektów w ramach Działania 9.2 PO KL.	37
Wykres 7. Ocena poziomu wiedzy dyrektora i pracowników w zakresie poszczególnych form aplikowania o dofinansowanie.....	37
Wykres 8. Znajomość przez dyrektorów szkół typów projektów, możliwych do realizacji w ramach Działania 9.2 PO KL.	38
Wykres 9. Czy wie Pan/i, gdzie można otrzymać pomoc w zakresie aplikowania o środki w ramach Działania 9.2 PO KL?	43
Wykres 10. Zakres współpracy z Instytucją Pośredniczącą.....	43
Wykres 11. Formy pomocy z której korzystali dyrektorzy w ramach współpracy z Instytucją Pośredniczącą.	44
Wykres 12. Ocena skuteczności wsparcia otrzymanego przez dyrektorów w ramach współpracy z Instytucją Pośredniczącą	44
Wykres 13. Wspólne aplikowanie szkół i przedsiębiorców o środki w ramach Działania 9.2 PO KL.	46
Wykres 14. Gotowość szkół do podjęcia współpracy z przedsiębiorcami przy aplikowaniu o środki.	47
Wykres 15. Postawy dyrektorów szkół wobec nawiązania współpracy z przedsiębiorcami.	47
Wykres 16. Zamiar składania wniosków o realizację projektu ze środków unijnych przez dyrektorów szkół.	48
Wykres 17. Ocena zapotrzebowania na poszczególne typy projektów w badanych placówkach.	49
Wykres 18. Sposób aplikacji o dofinansowanie w ramach Działania 9.2 PO KL, który potencjalnie wybraliby respondenci.	52
Wykres 19. Najdogodniejsze źródła informacji o możliwości aplikowania o środki.....	53
Wykres 20. Znajomość wśród przedsiębiorców możliwości uzyskania dofinansowania.	65
Wykres 21. Poziom wiedzy przedsiębiorców z zakresu możliwości i zasad aplikowania o dofinansowanie w ramach Działania 9.2 PO KL.	66
Wykres 22. Zainteresowanie informacjami na temat środków z UE i w ramach Działania 9.2 PO KL.	66
Wykres 23. Powody nieaplikowania o środki w ramach Działania 9.2 PO KL.....	69
Wykres 24. Znajomość przez przedsiębiorców podmiotów oferujących wsparcie w procesie aplikowania o środki unijne.....	69
Wykres 25. Aktywność przedsiębiorców dotycząca poszukiwania pomocy w zakresie aplikowania o środki w ramach Działania 9.2 PO KL.	70
Wykres 26. Chęć aplikowania przez przedsiębiorców o środki w ramach Działania 9.2 PO KL.	71
Wykres 27. Czynniki mogące stanowić barierę w aplikowaniu o środki.....	71
Wykres 28. Źródła informacji, z których przedsiębiorcy chcieliby czerpać informacje o możliwościach zdobywania funduszy.....	73
Wykres 29. Informacje dotyczące możliwości i zasad aplikowania o środki, które przedsiębiorcy chcieliby pozyskać.....	73

8 Spis tabel

Tabela 1. Stan wdrażania Działania 9.2 PO KL na dzień 30.06.2011 r.....	20
Tabela 2. Analiza wniosków, które nie otrzymały dofinansowania.....	22
Tabela 3. Wartości wskaźników produktu dla Działania 9.2 PO KL.....	24
Tabela 4. Charakterystyka szkół uczestniczących w badaniu w układzie terytorialnym.	30
Tabela 5. Charakterystyka szkół uczestniczących w badaniu ze względu na wielkość szkoły (liczbę uczniów). ...	31
Tabela 6. Średnie oceny trudności wybranych aspektów aplikowania o środki w ramach Działania 9.2 PO KL....	42
Tabela 7. Zakres współpracy szkół i przedsiębiorstw.	45
Tabela 8. Pożądane przez dyrektorów formy współpracy z przedsiębiorcami.....	48
Tabela 9. Oczekiwania dyrektorów co do otrzymywania informacji, dotyczących możliwości i zasad aplikowania o środki w ramach Działania 9.2 PO KL.	52
Tabela 10. Instytucje, ze strony których badani dyrektorzy szkół oczekiwaliby w przyszłości wsparcia aby zdecydować się na aplikowanie o środki w ramach Działania 9.2 PO KL.....	54
Tabela 11. Formy i zakres wsparcia, których badani dyrektorzy szkół oczekiwaliby w przyszłości wsparcia aby zdecydować się na aplikowanie o środki w ramach Działania 9.2 PO KL.....	55
Tabela 12. Charakterystyka przedsiębiorstw uczestniczących w badaniu ilościowym.....	63
Tabela 13. Charakterystyka przedsiębiorstw uczestniczących w badaniu jakościowym.....	64
Tabela 14. Korzyści dla szkoły i przedsiębiorstwa	67
Tabela 15. Kapitał i zasoby możliwe do wniesienia do współpracy.	68
Tabela 16. Oczekiwane wsparcie, aby zdecydować się na aplikowanie o środki w ramach Działania 9.2 PO KL.	74

9 Aneks

9.1 Załącznik nr 1. Zestawienie najważniejszych wyników badania dyrektorów szkół w podziale według lokalizacji szkoły oraz aktywności aplikacyjnej.

Czy Państwa szkoła brała udział w jakimkolwiek projekcie dofinansowanym ze środków unijnych?

Cecha	Nie aplikowała	Nieskutecznie	Wszyscy
Tak			
tereny miejskie	52,2%	50,0%	51,5%
tereny wiejskie	41,0%	31,8%	37,7%
ogółem	48,9%	43,8%	47,2%
Nie, ponieważ aplikowaliśmy nieskutecznie			
tereny miejskie	38,0%	40,5%	38,8%
tereny wiejskie	56,4%	59,1%	57,4%
ogółem	43,5%	46,9%	44,6%
Nie, ponieważ dotychczas nie aplikowaliśmy o żadne środki			
tereny miejskie	9,8%	9,5%	9,7%
tereny wiejskie	2,6%	9,1%	4,9%
ogółem	7,6%	9,4%	8,2%

Czy zamierzają Państwo ponownie złożyć wniosek o realizację projektu dofinansowanego ze środków unijnych?

Teren	Nie aplikowała	Nieskutecznie	Wszyscy
tereny miejskie	86,7%	81,6%	85,1%
tereny wiejskie	84,2%	90,0%	86,2%
ogółem	86,0%	84,5%	85,5%

Czy orientuje się Pan/i, jakie typy projektów można realizować w ramach Działania 9.2 PO KL?

Teren	Nie aplikowała	Nieskutecznie	Wszyscy
tereny miejskie	58,7%	71,4%	62,7%
tereny wiejskie	79,5%	86,4%	82,0%
ogółem	64,9%	76,6%	68,7%

Inicjatywy, o których rozmawialiśmy, stanowią propozycje typów projektów możliwych do realizacji w ramach Działania 9.2 PO KL. Czy potrzeby w tym zakresie Państwa szkoła zaspokaja z innych źródeł?

Teren	Nie aplikowała	Nieskutecznie	Wszyscy
tereny miejskie	14,1%	11,9%	13,4%
tereny wiejskie	12,8%	27,3%	18,0%
ogółem	13,7%	17,2%	14,9%

Czy aktywnie poszukuje Pan/i informacji na temat możliwości aplikowania przez szkołę o środki unijne?

Teren	Nie aplikowała	Nieskutecznie	Wszyscy
tereny miejskie	60,9%	61,9%	61,2%
tereny wiejskie	64,1%	54,5%	60,7%
ogółem	61,8%	59,4%	61,0%

Czy aktywnie poszukuje / kiedykolwiek poszukiwał/a Pan/i informacji na temat możliwości aplikowania o środki w ramach Działania 9.2 PO KL?

Teren	Nie aplikowała	Nieskutecznie	Wszyscy

tereny miejskie	55,4%	57,7%	56,1%
tereny wiejskie	60,0%	83,3%	67,6%
ogółem	56,8%	65,8%	59,7%

Z jakich źródeł pozyskuje Pan/i informacje na temat zasad aplikowania o środki w ramach Działania 9.2 PO KL?

Cecha	Nie aplikowała	Nieskutecznie	Wszyscy
Od znajomych/osób trzecich			
tereny miejskie	1,8%	3,8%	2,4%
tereny wiejskie	12,0%	8,3%	10,8%
ogółem	4,9%	5,3%	5,0%
Z mediów (telewizja, radio, prasa)			
tereny miejskie	0,0%	7,7%	2,4%
tereny wiejskie	4,0%	0,0%	2,7%
ogółem	1,2%	5,3%	2,5%
Z newsletterów i informacji e-mailowych			
tereny miejskie	16,1%	15,4%	15,9%
tereny wiejskie	28,0%	25,0%	27,0%
ogółem	19,8%	18,4%	19,3%
Ze stron internetowych PO KL / IZ / IP			
tereny miejskie	76,8%	96,2%	82,9%
tereny wiejskie	92,0%	75,0%	86,5%
ogółem	81,5%	89,5%	84,0%
Z materiałów informacyjnych (brozury, ulotki)			
tereny miejskie	17,9%	15,4%	17,1%
tereny wiejskie	20,0%	50,0%	29,7%
ogółem	18,5%	26,3%	21,0%
Ze szkoleń, konferencji i spotkań informacyjnych			
tereny miejskie	32,1%	46,2%	36,6%
tereny wiejskie	44,0%	41,7%	43,2%
ogółem	35,8%	44,7%	38,7%

Z jakich źródeł chciał(a)by Pan/i w przyszłości otrzymywać informacje na temat możliwości i warunków aplikowania o środki w ramach Działania 9.2 PO KL?

Cecha	Nie aplikowała	Nieskutecznie	Wszyscy
Od znajomych/osób trzecich			
tereny miejskie	1,1%	0,0%	0,7%
tereny wiejskie	7,7%	0,0%	4,9%
ogółem	3,1%	0,0%	2,1%
Z mediów (telewizja, radio, prasa)			
tereny miejskie	5,4%	2,4%	4,5%
tereny wiejskie	10,3%	4,5%	8,2%
ogółem	6,9%	3,1%	5,6%
Z newsletterów i informacji e-mailowych			
tereny miejskie	25,0%	45,2%	31,3%
tereny wiejskie	48,7%	50,0%	49,2%
ogółem	32,1%	46,9%	36,9%

Ze stron internetowych PO KL			
tereny miejskie	62,0%	57,1%	60,4%
tereny wiejskie	82,1%	27,3%	62,3%
ogółem	67,9%	46,9%	61,0%
Z materiałów informacyjnych (broszury, ulotki)			
tereny miejskie	13,0%	26,2%	17,2%
tereny wiejskie	41,0%	36,4%	39,3%
ogółem	21,4%	29,7%	24,1%
Ze szkoleń, konferencji i spotkań informacyjnych			
tereny miejskie	27,2%	31,0%	28,4%
tereny wiejskie	41,0%	50,0%	44,3%
ogółem	31,3%	37,5%	33,3%
Z innych źródeł			
tereny miejskie	53,3%	28,6%	45,5%
tereny wiejskie	30,8%	22,7%	27,9%
ogółem	46,6%	26,6%	40,0%

Czy w Państwa szkole znajdują się pracownik znający specyfikacje funduszy unijnych i procedur ich pozyskania?

Odpowiedź	Nie aplikowała	Nieskutecznie	Wszyscy
Miejskie			
Tak	63,0%	54,8%	60,4%
Nie	37,0%	45,2%	39,6%
Wiejskie			
Tak	71,8%	68,2%	70,5%
Nie	28,2%	31,8%	29,5%
Ogółem			
Tak	65,6%	59,4%	63,6%
Nie	34,4%	40,6%	36,4%

Czy posiada Pan/i wiedzę dotyczącą specyfiki funduszy unijnych i procedury ich pozyskiwania?

Odpowiedź	Nie aplikowała	Nieskutecznie	Wszyscy
Miejskie			
Tak	75,9%	65,2%	72,8%
Nie	24,1%	34,8%	27,2%
Wiejskie			
Tak	78,6%	66,7%	74,4%
Nie	21,4%	33,3%	25,6%
Ogółem			
Tak	76,7%	65,8%	73,4%
Nie	23,3%	34,2%	26,6%

Czy zapoznaje się Pan/i z dokumentacją konkursową, publikowaną przez IP PO KL w związku z ogłaszaniem konkursów na składanie wniosków o dofinansowanie projektów ramach Działania 9.2 PO KL w województwie lubelskim?

Odpowiedź	Nie aplikowała	Nieskutecznie	Wszyscy
Miejskie			
Tak	56,5%	73,8%	61,9%

Nie	43,5%	26,2%	38,1%
Wiejskie			
Tak	64,1%	59,1%	62,3%
Nie	35,9%	40,9%	37,7%
Ogółem			
Tak	58,8%	68,8%	62,1%
Nie	41,2%	31,2%	37,9%

Czy Państwa pracownicy brali udział w szkoleniu dotyczącym zasad pozyskiwania środków w ramach funduszy unijnych?

Odpowiedź	Nie aplikowała	Nieskutecznie	Wszyscy
Miejskie			
Tak	48,9%	52,4%	50,0%
Nie	51,1%	47,6%	50,0%
Wiejskie			
Tak	46,2%	72,7%	55,7%
Nie	53,8%	27,3%	44,3%
Ogółem			
Tak	48,1%	59,4%	51,8%
Nie	51,9%	40,6%	48,2%

Czy Pan/i również brał/a udział w takim szkoleniu?

Odpowiedź	Nie aplikowała	Nieskutecznie	Wszyscy
Miejskie			
Tak	46,7%	59,1%	50,7%
Nie	53,3%	40,9%	49,3%
Wiejskie			
Tak	38,9%	43,8%	41,2%
Nie	61,1%	56,2%	58,8%
Ogółem			
Tak	44,4%	52,6%	47,5%
Nie	55,6%	47,4%	52,5%

Którą z form aplikowania wybrała(a) by Pan/i najchętniej, rozważając złożenie wniosku o dofinansowanie projektu w ramach Działania 9.2 PO KL?

Teren	Odpowiedź	Nie aplikowała	Nieskutecznie	Wszyscy
teren miejskie	Samodzielnie	70,7%	42,9%	61,9%
	W partnerstwie	21,7%	26,2%	23,1%
	Przez operatora	7,6%	31,0%	14,9%
teren wiejskie	Samodzielnie	66,7%	59,1%	63,9%
	W partnerstwie	20,5%	22,7%	21,3%
	Przez operatora	12,8%	18,2%	14,8%
ogółem	Samodzielnie	69,5%	48,4%	62,6%
	W partnerstwie	21,4%	25,0%	22,6%
	Przez operatora	9,2%	26,6%	14,9%

Czy posiada Pan/i wiedzę, gdzie może otrzymać pomoc w zakresie aplikowania o środki w ramach Działania 9.2 PO KL? (tylko odpowiedź „tak”)

Teren	Nie aplikowała	Nieskutecznie	Wszyscy
teren miejskie	43,5%	42,9%	43,3%
teren wiejskie	43,6%	54,5%	47,5%
ogółem	43,5%	46,9%	44,6%

Czy organ prowadzący właściwy dla państwa jednostki jest pomocny w zakresie aplikowania i realizacji projektów w ramach Działania 9.2 PO KL?

Teren	Odpowiedź	Nie aplikowała	Nieskutecznie	Wszyscy
tereny miejskie	Zdecydowanie tak	18,8%	17,9%	18,5%
	Raczej tak	75,3%	59,0%	70,2%
	Raczej nie	5,9%	17,9%	9,7%
	Zdecydowanie nie	0,0%	5,2%	1,6%
tereny wiejskie	Zdecydowanie tak	20,5%	59,1%	34,4%
	Raczej tak	56,4%	36,4%	49,2%
	Raczej nie	23,1%	4,5%	16,4%
	Zdecydowanie nie	0,0%	0,0%	0,0%
ogółem	Zdecydowanie tak	19,4%	32,8%	23,8%
	Raczej tak	69,3%	50,8%	63,2%
	Raczej nie	11,3%	13,1%	11,9%
	Zdecydowanie nie	0,0%	3,3%	1,1%

Czy Pana/i szkoła współpracuje z lokalnymi przedsiębiorcami? (tylko odpowiedzi twierdzące)

Teren	Nie aplikowała	Nieskutecznie	Wszyscy
tereny miejskie	90,2%	81,0%	87,3%
tereny wiejskie	92,3%	100,0%	95,1%
ogółem	90,8%	87,5%	89,7%

Zasady współpracy z lokalnymi przedsiębiorcami:

Teren	Odpowiedź	Nie aplikowała	Nieskutecznie	Wszyscy
tereny miejskie	Stała	72,3%	70,6%	71,8%
	Dorywcza	27,7%	29,4%	28,2%
tereny wiejskie	Stała	72,2%	77,3%	74,1%
	Dorywcza	27,8%	22,7%	25,9%
ogółem	Stała	72,3%	73,2%	72,6%
	Dorywcza	27,7%	26,8%	27,4%

Z czyjej inicjatywy nawiązana została współpraca?

Teren	Odpowiedź	Nie aplikowała	Nieskutecznie	Wszyscy
tereny miejskie	Z inicjatywy szkoły	90,4%	85,3%	88,9%
	Z inicjatywy pracodawców	9,6%	14,7%	11,1%
tereny wiejskie	Z inicjatywy szkoły	100,0%	100,0%	100,0%
	Z inicjatywy pracodawców	0,0%	0,0%	0,0%
ogółem	Z inicjatywy szkoły	93,3%	91,1%	92,6%
	Z inicjatywy pracodawców	6,7%	8,9%	7,4%

Czy w ramach współpracy z lokalnym/i przedsiębiorcami aplikowali Państwo wspólnie o środki w ramach Działania 9.2 PO KL?

Terren	Odpowiedź	Nie aplikowała	Nieskutecznie	Wszyscy
tereny miejskie	Tak	9,6%	20,6%	12,8%
	Nie	90,4%	79,4%	87,2%
tereny wiejskie	Tak	5,6%	18,2%	10,3%
	Nie	94,4%	81,8%	89,7%
ogółem	Tak	8,4%	19,6%	12,0%
	Nie	91,6%	80,4%	88,0%

Czy oczekują Państwo inicjatywy ze strony przedsiębiorców w celu nawiązania współpracy?

Terren	Odpowiedź	Nie aplikowała	Nieskutecznie	Wszyscy
tereny miejskie	Zdecydowania tak	27,2%	19,1%	24,6%
	Raczej tak	31,5%	45,2%	35,8%
	Trudno powiedzieć	33,7%	21,4%	29,9%
	Raczej nie	7,6%	11,9%	9,0%
	Zdecydowanie nie	0,0%	2,4%	0,7%
tereny wiejskie	Zdecydowania tak	23,1%	31,8%	26,2%
	Raczej tak	33,3%	45,5%	37,7%
	Trudno powiedzieć	30,8%	22,7%	27,9%
	Raczej nie	12,8%	0,0%	8,2%
	Zdecydowanie nie	0,0%	0,0%	0,0%
ogółem	Zdecydowania tak	25,9%	23,4%	25,1%
	Raczej tak	32,1%	45,3%	36,4%
	Trudno powiedzieć	32,8%	21,9%	29,3%
	Raczej nie	9,2%	7,8%	8,7%
	Zdecydowanie nie	0,0%	1,6%	0,5%

Gdyby w przyszłości Pana/i placówka zmierzała aplikować o środki w ramach Działania 9.2 PO KL, czy rozważana byłaby współpraca z lokalnymi przedsiębiorcami w tym zakresie?

Terren	Odpowiedź	Nie aplikowała	Nieskutecznie	Wszyscy
tereny miejskie	Zdecydowania tak	9,8%	23,8%	14,2%
	Raczej tak	42,4%	21,4%	35,8%
	Trudno powiedzieć	39,1%	50,0%	42,5%
	Raczej nie	7,6%	0,0%	5,2%
	Zdecydowanie nie	1,1%	4,8%	2,3%
tereny wiejskie	Zdecydowania tak	20,5%	40,9%	27,9%
	Raczej tak	30,8%	27,3%	29,5%
	Trudno powiedzieć	30,8%	31,8%	31,1%
	Raczej nie	17,9%	0,0%	11,5%
	Zdecydowanie nie	0,0%	0,0%	0,0%
ogółem	Zdecydowania tak	13,0%	29,7%	18,5%
	Raczej tak	38,9%	23,4%	33,8%
	Trudno powiedzieć	36,6%	43,8%	39,0%
	Raczej nie	10,7%	0,0%	7,2%
	Zdecydowanie nie	0,8%	3,1%	1,5%